

MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA

NOU MUSEU
NOU MNAC

2029

Pla funcional

Juliol 2024

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ

2. OBJECTIU DE L'ACTUACIÓ

3. ABAST DE LA INTERVENCIÓ

3.1. Àmbit de la intervenció

3.2. Consideracions sobre l'entorn de l'àmbit d'actuació

3.3. Dos edificis, un sol museu

4. CONTEXT DE L'ACTUACIÓ

4.1. L'entorn urbà. El parc de Montjuïc

4.2. Planejament

5. ELS EDIFICIS

5.1. El Palau de Victòria Eugènia

5.1.1. Antecedents

5.1.2. Descripció general

5.1.3. Estat de conservació

5.2. El Palau Nacional

5.2.1. Antecedents

5.2.2. Descripció general i usos

5.2.3. Estat de conservació

6. CONDICIONANTS DE L'ACTUACIÓ

6.1. Condicionants patrimonials

6.2. Sostenibilitat i eficiència energètica

6.3. Entorn

7. EL NOU MUSEU

7.1. Criteris generals de la intervenció

7.1.1. Criteris arquitectònics

7.1.2. Connexió entre els dos edificis

7.2. Criteris funcionals. Àrees i circulacions

7.2.1. Divisió bàsica dels espais

7.2.2. Accessos, circulacions i accessibilitat

7.3. Necessitats funcionals i espais

7.3.1. Consideracions prèvies

7.3.2. Àrees d'ús públic sense béns culturals (AP)

7.3.3. Àrees d'ús públic amb béns culturals (AP.b)

7.3.4. Àrees d'ús intern sense béns culturals (AI)

7.3.5. Àrees d'ús intern amb béns culturals (AI.b)

7.4. Programa funcional

7.4.1. Organigrames funcionals

7.4.2. Resum de superfícies

A. ANNEXOS

A.1. PLÀNOLS

A.1.1. Plànols de l'estat actual del Palau de Victòria Eugènia

A.1.2. Plànols de l'estat actual del Palau Nacional

A.1.3. Proposta de reorganització funcional del Palau Nacional

A.2. FOTOGRAFIES ESTAT ACTUAL

A.2.1. Fotografies del Palau de Victòria Eugènia

A.2.2. Fotografies del Palau Nacional

A.3. FITXES PATRIMONIALS

A.3.1. Palau de Victòria Eugènia

A.3.2. Palau Nacional

A.4. CONDICIONS I CRITERIS PER A LA RENOVACIÓ DELS PALAUS FIRALS DE MONTJUÏC, AJUNTAMENT DE BARCELONA

Introducció

1

1. INTRODUCCIÓ

El 26 de maig de 2022 el Patronat del MNAC va acordar, per unanimitat, donar llum verda a l'ampliació del museu: «Les tres administracions (Generalitat de Catalunya; Administració General de l'Estat; Ajuntament de Barcelona) que integren el consorci del Museu Nacional d'Art de Catalunya aproven endegar el projecte d'ampliació en el Pavelló de Victòria Eugènia i, a tal efecte, iniciar la tramitació per poder encarregar els projectes bàsic i executiu del mateix.»

L'ampliació del MNAC suposa la culminació del projecte de gran museu de país i de ciutat, amb la màxima vocació internacional, tal com va ser concebut ja l'any 1934 per Joaquim Folch i Torres en el moment de la seva fundació. El nou MNAC serà l'espai de representació permanent de la creació artística a Catalunya, sense limitacions de cronologia, estil o qualsevol altra mena. En aquest sentit, l'ampliació permetrà donar cabuda, per primera vegada de forma exhaustiva, als artistes de la segona meitat del segle XX, dues generacions negades les darreres dècades, i desplegar, en tota la seva amplitud, la col·lecció de fotografia i la d'arts populars, com el còmic i la il·lustració. També farà possible disposar dels espais d'exhibició amb les dimensions i característiques necessàries per realitzar un programa expositiu complex, divers i de gran abast, així com també comptar amb la capacitat de desenvolupar, en tota la seva plenitud, la dimensió educativa i social del museu.

D'altra banda, l'ampliació permetrà, també, afrontar de forma permanent i visible els nous reptes i missions del segle XXI, que el MNAC ja ha estat desenvolupant en els darrers anys, fruit dels processos accelerats de transformació que els museus estan experimentant arreu i en els quals el museu pot esdevenir un referent: representativitat, diversitat, inclusió o la revisió i reformulació dels relats hegemònics i dominants fins ara, entre molts altres. Aquest projecte permetrà, així doncs, respondre a les necessitats de les comunitats amb què el museu es relaciona i abordar els problemes rellevants de la societat on actua.

L'ampliació suposa l'ocupació i el rescat patrimonial del Palau de Victòria Eugènia (obra de l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch i que forma part de la configuració urbanística creada per a l'Exposició Internacional de Barcelona de 1929), així com la reorganització de determinats espais de la seu actual del museu al Palau Nacional i la connexió entre els dos edificis. El resultat serà un únic museu amb dos edificis perfectament connectats que permetrà afrontar i desplegar el conjunt de missions patrimonials, artístiques i de servei públic que són pròpies del museu de forma permanent, exhaustiva, amb l'ambició i l'impacte d'un equipament de referència internacional.

Aquesta intervenció, a més, s'emmarca en la important transformació urbanística del parc de Montjuïc, endegada per l'Ajuntament de Barcelona, i més específicament de la zona que ocuparan el nou MNAC i els nous serveis de Fira de Barcelona al Palau d'Alfons XIII. Aquestes actuacions es duen a terme en el context de la celebració del Centenari de l'Exposició Internacional l'any 2029, que suposa un moment clau i una oportunitat única per encarar aquest repte.

L'ampliació farà possible en definitiva que el museu d'art de referència del país i la ciutat doni resposta a la gran quantitat de demandes que les diferents comunitats i agents de la societat i del sector cultural plantegen, tot reforçant i incrementant la seva condició essencial de servei públic, i assolir les eines i els espais necessaris per consolidar i enfortir la seva dimensió de gran equipament cultural de referència d'una capital europea i al servei del país.

			2	
	Objectiu de l'actuació			

2. OBJECTIU DE L'ACTUACIÓ

Amb el projecte d'ampliació el Museu Nacional guanyarà superfície per a l'exposició i salvaguarda de les col·leccions pròpies i externes, que culminen l'extensió en el temps fins al present, tal com sempre va ser concebut. Així mateix, l'ampliació permetrà desplegar de forma plena la tasca científica i educativa del museu, així com el seu programa públic i les seves dimensions internacional i social a gran escala, com correspon a una institució de caràcter nacional. Els nous espais faran possible acollir de manera més adequada la diversitat de públics i millorar l'experiència del visitant, sempre des de l'accessibilitat universal i la sostenibilitat ambiental.

En concret, els objectius principals de l'actuació són:

- **Nous espais per a missions centrals, major abast i impacte social.** El projecte d'ampliació és, a data d'avui, del tot necessari per tal de permetre al Museu Nacional desplegar i completar satisfactòriament el conjunt de missions de servei públic que té assignades d'acord amb el seu caràcter d'institució amb múltiples dimensions: ciutat, país, internacional.
- **Connexió amb els ciutadans i accessibilitat.** Amb l'objectiu de respondre als temps actuals i afrontar un futur proper marcat per enormes canvis, com l'impacte de les tecnologies i els efectes d'un món globalitzat, polaritzat i en conflicte permanent, el Museu Nacional vol continuar el seu procés de transformació. Aquest nou camí ve dirigit per la voluntat d'esdevenir un espai accessible, inclusiu i compromès amb la responsabilitat social i el medi ambient, i que tingui l'experiència del visitant al centre. El museu vol incrementar la seva projecció pública com a centre per al coneixement, l'educació i el diàleg, que afavoreixi l'apropiació, la participació i el pensament crític de tota la ciutadania, mentre manté i amplia les tasques de salvaguarda, col·lecció, investigació i divulgació del nostre patrimoni i el seu context.

- **Connexió amb la ciutat i permeabilitat.** Amb la incorporació del Palau de Victòria Eugènia es preveu connectar el Museu Nacional a la trama urbana de la ciutat, fent-lo del tot accessible. Així mateix, es pretén que el museu sigui porós i permeable vers l'exterior, i en concret, vers el parc urbà de Montjuïc i els equipaments que el formen.
- **Garantia i millora de la funció de salvaguarda patrimonial i artística del museu.** L'actual creixement accelerat de les col·leccions, l'estat de desbordament dels espais de reserva, així com les característiques d'aquests espais, actualment mal distribuïts i no accessibles, dificulten enormement aquesta funció del museu i fan impossible afrontar el repte de fer visible gran part de la col·lecció, que es troba en espais no visitables. Aquest objectiu va necessàriament associat al d'equipar tècnicament els espais científics del museu i poder esdevenir centre de referència europeu en la restauració i conservació preventiva del patrimoni.
- **Qualitat arquitectònica del projecte.** El projecte arquitectònic ha de permetre desplegar les funcions del nou museu i atorgar als espais de la representativitat que un edifici d'aquestes característiques requereix, per tal de garantir una experiència captivadora i indeleble, sense posar en risc la comprensió espacial de l'edifici i els seus valors patrimonials.

3

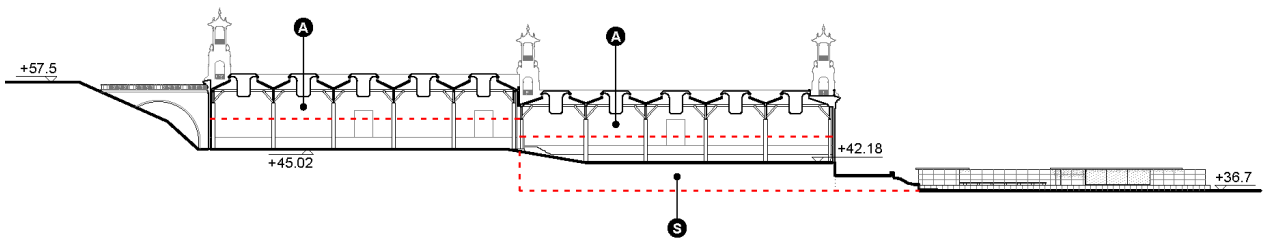
Abast de la intervenció

3. ABAST DE LA INTERVENCIÓ

3.1. ÀMBIT DE LA INTERVENCIÓ

La intervenció proposada, per la qual es sol·licita un projecte arquitectònic, implica tres actuacions complementàries:

- **Rehabilitació del Palau de Victòria Eugènia (PV)**, per reconvertir-lo en un espai adequat per a l'ús museístic. Aquest palau compta actualment amb una planta de superfície construïda de 14.397m² més un cos triangular annex de 490m². Es proposa completar la superfície existent per encabir el programa requerit amb una planta parcial en altell i en soterrani, la superfície de la qual es determinarà en funció de la proposta arquitectònica. A banda, es proposa replantejar el cos triangular annex (partint de la superfície permesa per l'Ajuntament, vegeu l'Annex A.4) per a encabir-hi els usos logístics.

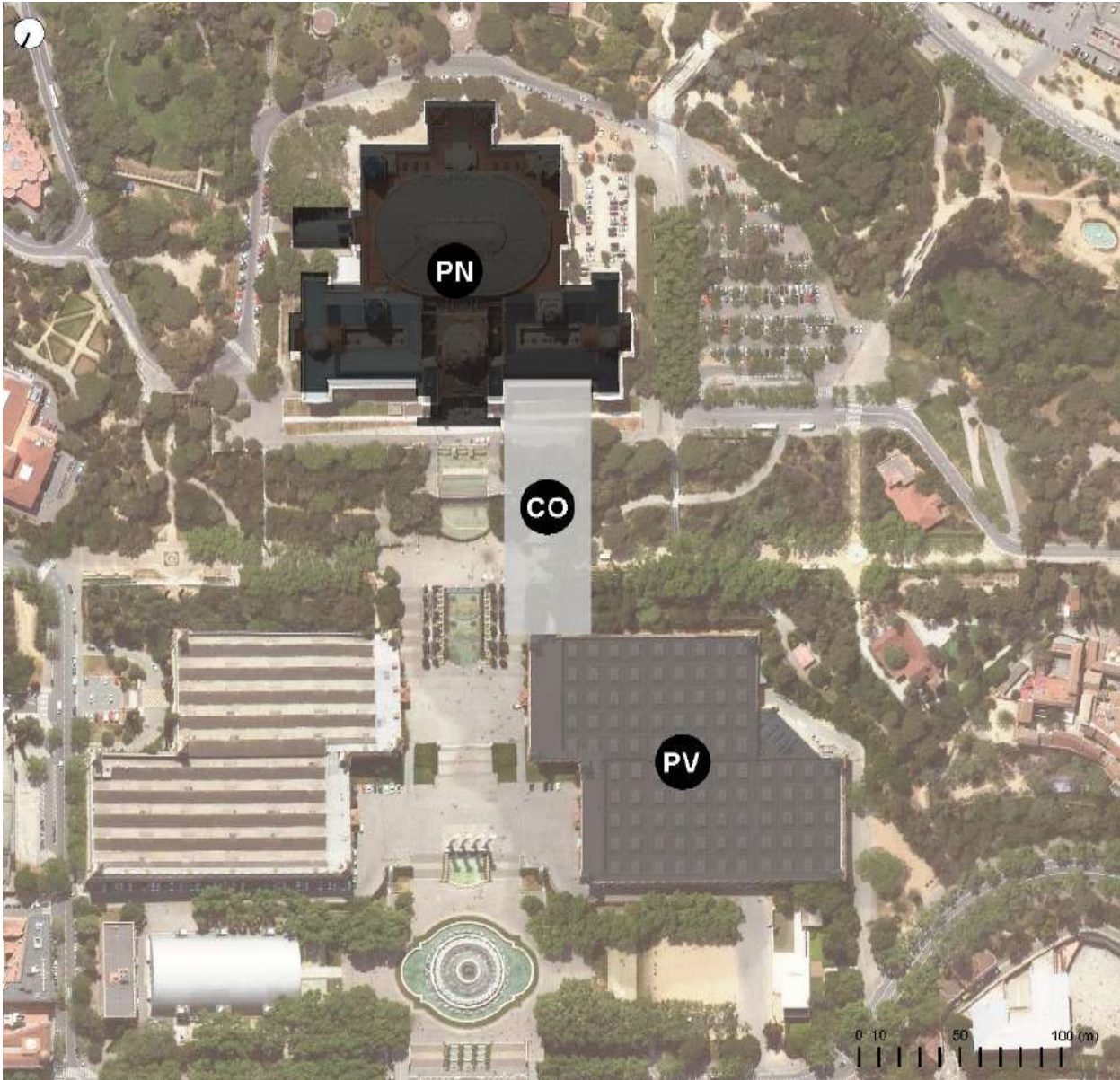

S: possibles soterrani, amb accés des de la plaça Carles Buïgas

A: possibles altells

- **Rehabilitació parcial del Palau Nacional (PN)**, actual seu del Museu Nacional, per resoldre les deficiències actuals i introduir-hi millores funcionals, tant en els espais d'ús públic com en les zones d'ús intern, sobretot a causa del desplaçament de diversos usos al Palau de Victòria Eugènia. Es proposa actuar sobre una superfície construïda de 8.735m², més el podi d'accés (520m²).
- **Connexió sota rasant entre els dos edificis (CO)**, tant per a persones com per a béns i infraestructures. Es considera que l'actuació ha de ser menor a 2.900m².

L'actuació principal es concentra al Palau de Victòria Eugènia i a la connexió entre ambdós edificis, i és la intervenció al Palau Nacional una conseqüència, en part, del trasllat.

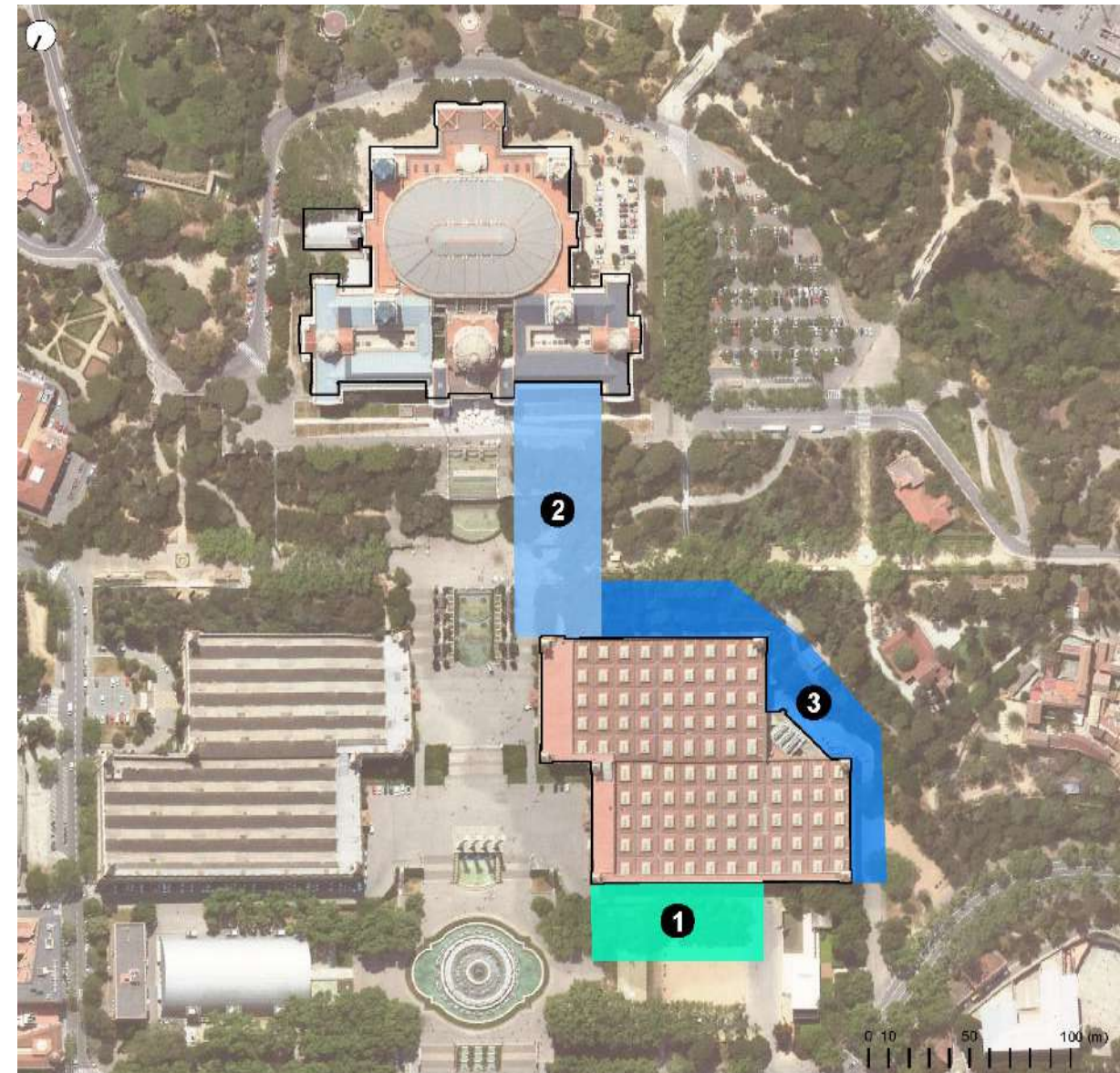

Abast de la intervenció

3.2. CONSIDERACIONS SOBRE L'ENTORN DE L'ÀMBIT D'ACTUACIÓ

La proposta de l'entorn de l'actuació serà gestionada per l'Ajuntament de Barcelona com a part de la proposta general de remodelació de l'àrea del parc de Montjuïc. Tot i això, per al MNAC és fonamental la integració dels edificis amb l'entorn de cara a millorar l'accessibilitat, la representativitat i la relació amb l'espai públic. Per tant, el projecte arquitectònic per al nou museu ha d'incloure una proposta d'idees per als següents espais, que l'Ajuntament podrà valorar a l'hora de fer el projecte d'urbanització de la totalitat del parc:

- 1) **Configuració de la plaça Carles Buïgas**, tenint en compte que l'accés principal al nou museu es realitzarà per la façana del Palau de Victòria Eugènia afrontada a la plaça i que actualment existeix una rampa de circulació adossada a la façana. Juntament amb la proposta d'accés, es podria proposar algun element (senyalització, escultura...) que reforçés la visualització de la porta d'accés al museu, sempre sota la premissa que el conjunt de la plaça es treballarà de manera unitària per part de l'Ajuntament.
- 2) **Connexió sobre rasant entre els dos edificis** (Palau de Victòria Eugènia i Palau Nacional) per a persones.
- 3) **Redefinició del talús posterior del Palau de Victòria Eugènia** i reordenació de l'espai lateral, per permetre el pas i el moviment dels vehicles de servei i de càrrega i descàrrega dels béns culturals.

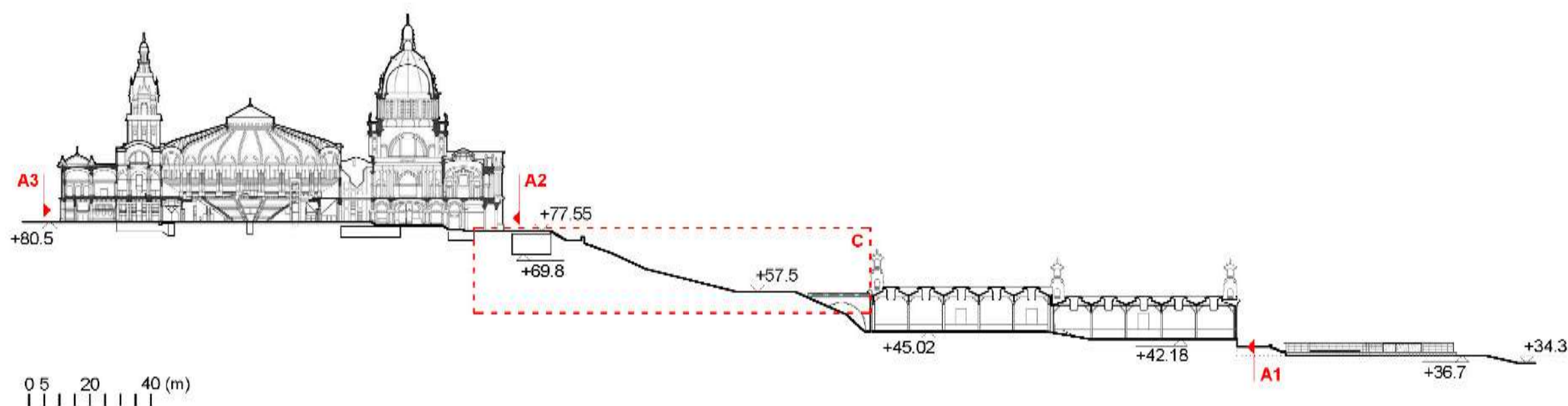

Intervencions a l'entorn

3.3. DOS EDIFICIS, UN SOL MUSEU

Com a resultat de la intervenció es generaran dos accessos: el del Palau de Victòria Eugènia, que esdevindrà la porta principal per al públic del museu, i el del Palau Nacional, que es mantindrà com a entrada secundària de visitants i accés administratiu.

El museu resultant de la intervenció s'ha d'entendre com un únic equipament, on els dos edificis es complementen i formen un tot.

A1) Palau de Victòria Eugènia. Accés principal al museu des de la plaça Carles Buïgas. Caldrà fer una obertura al basament longitudinal de formigó de l'edifici per permetre l'accés des d'aquesta cota.

A2) Palau Nacional. Accés secundari de visitants.

A3) Palau Nacional. Accés administratiu.

C) Espai per la connexió entre els dos edificis (sobre rasant i sota rasant).

	Context de l'actuació		
4			

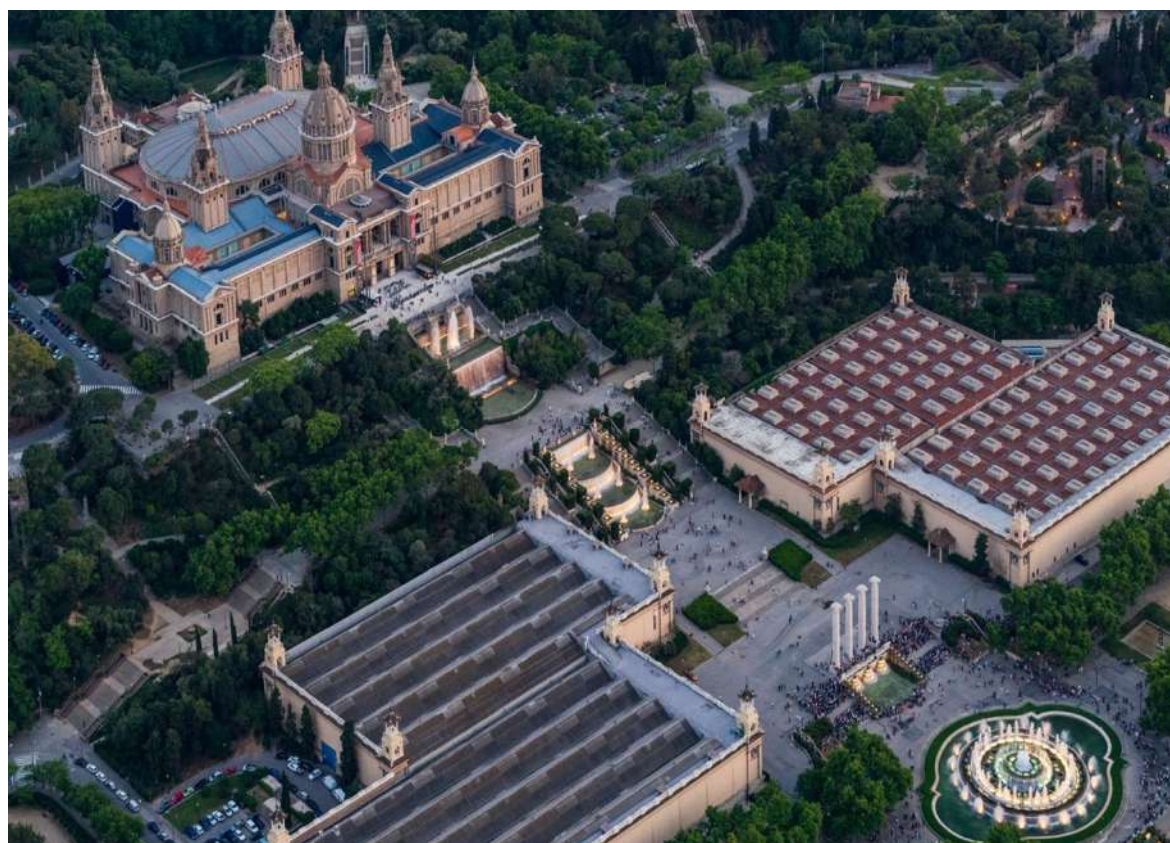
4. CONTEXT DE L'ACTUACIÓ

4.1. ENTORN URBÀ. EL PARC DE MONTJUÏC

L'ampliació del MNAC forma part d'un projecte integral de transformació urbanística del parc de Montjuïc, la primera fase del qual preveu estar finalitzada l'any 2029, coincidint amb el centenari de l'Exposició Internacional de 1929.

El projecte de nou museu pot ajudar, en el marc d'aquesta actuació, a:

- Revalorar culturalment Montjuïc amb la consolidació de l'oferta cultural de la muntanya.
- Regenerar urbanísticament la zona.
- Millorar la qualitat i seguretat de l'espai públic per al districte i la ciutat.
- Potenciar el paper del museu com a servidor públic i reforçar els drets culturals de la ciutadania.

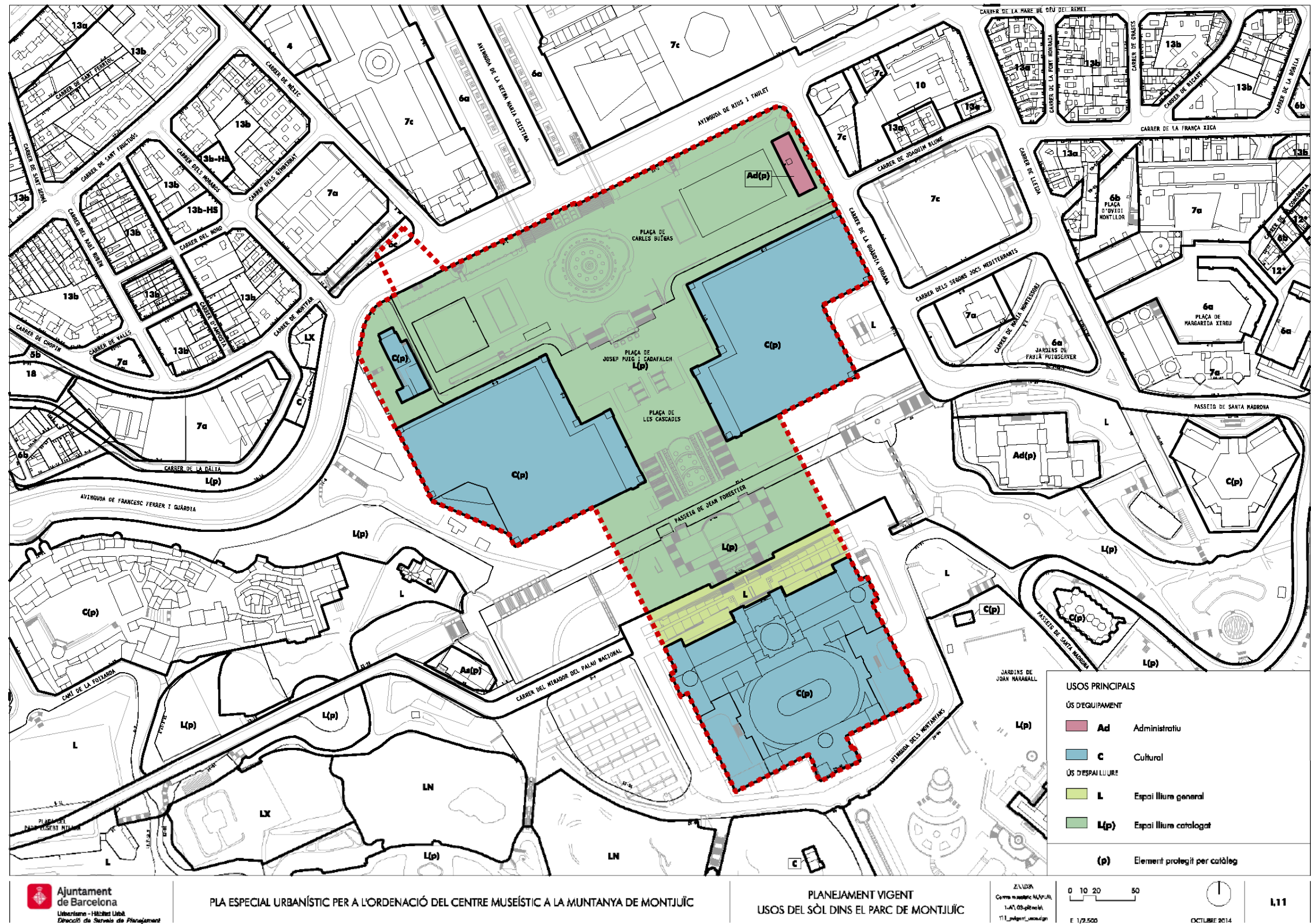
4.2. PLANEJAMENT

Per l'àmbit d'actuació s'ha d'aplicar el **Pla Director Urbanístic Metropolità** (PDUM) aprovat inicialment el 30 de març de 2023.

També està vigent la **Modificació del Pla General Metropolità a l'Àmbit de la muntanya de Montjuïc (MPGM)**, aprovat el 26 de juny de 2014, i, anteriorment, el **MPGM que requereix el Pla Especial (PE) de la muntanya de Montjuïc**, amb aprovació definitiva de 23 de març de 1988.

Posteriorment, es va desenvolupar el **Pla Especial Urbanístic per a l'ordenació del centre museístic a la muntanya de Montjuïc**, el qual només està aprovat inicialment (22 d'octubre de 2014). El Pla Especial qualifica els dos edificis com equipaments d'ús cultural (C) amb altres usos complementaris admesos (administratiu, docent i esportiu/recreatiu). Tanmateix consolida els volums existents, i, en el cas del Palau de Victòria Eugènia, permet el creixement del cos annex triangular de ponent. **El Pla Especial també preveu possibles millores de l'accessibilitat dels vianants, com la connexió pel subsol.**

També cal considerar la **Modificació puntual dels Plans Especials de protecció del patrimoni arquitectònic, històric i artístic de la ciutat de Barcelona**, aprovada inicialment el 16 de març de 2023, i el **Pla Especial de protecció del Patrimoni arquitectònic de la ciutat de Barcelona** a l'àmbit del districte de Sants-Montjuïc, aprovat definitivament el 21 de juliol de 2000, que determinen les condicions de protecció patrimonial dels edificis.

Pla Especial Urbanístic per a l'ordenació del centre museístic a la muntanya de Montjuïc. Planejament proposat.

		5	
	Els edificis		

5. ELS EDIFICIS

5.1. EL PALAU DE VICTÒRIA EUGÈNIA

5.1.1. Antecedents

El Palau de Victòria Eugènia, seguint l'eix de l'Exposició Internacional de 1929, es situa en simetria amb el seu edifici bessó, el Palau d'Alfons XIII, edificat al mateix temps, a l'altra banda de la plaça de les Cascades. Va ser dissenyat per l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch amb motiu de l'exposició. Després de 2 anys de construcció, va ser inaugurat el 1923.

Les façanes, formades per grans parapets sense obertures sobre basament de formigó que imita un gran carreuat encoixinat, estan inspirades en la tradició barroca llevantina. Els murs es presenten ritmats amb esgrafiats bicolors, que representen columnes salomòniques i motius vegetals.

Cadascun dels angles que delimiten els pavellons queda rematat per torres, que al seu torn són culminades per templets toscans i un pinacle piramidal de ceràmica vidrada sobre quatre columnes corínties, coronament inspirat en la tradició barroca valenciana.

Actualment, disposa de dos accessos principals, un a cada una de les naus, a la plaça de les Cascades i l'altre a la plaça Puig i Cadafalch. Les entrades queden protegides sota una teulada de ceràmica vidrada i columnes toscanes, i estan flanquejades per grups de columnes salomòniques i rocalla que són una reproducció exacta del portal de la parròquia de Santa Maria de Caldes de Montbui.

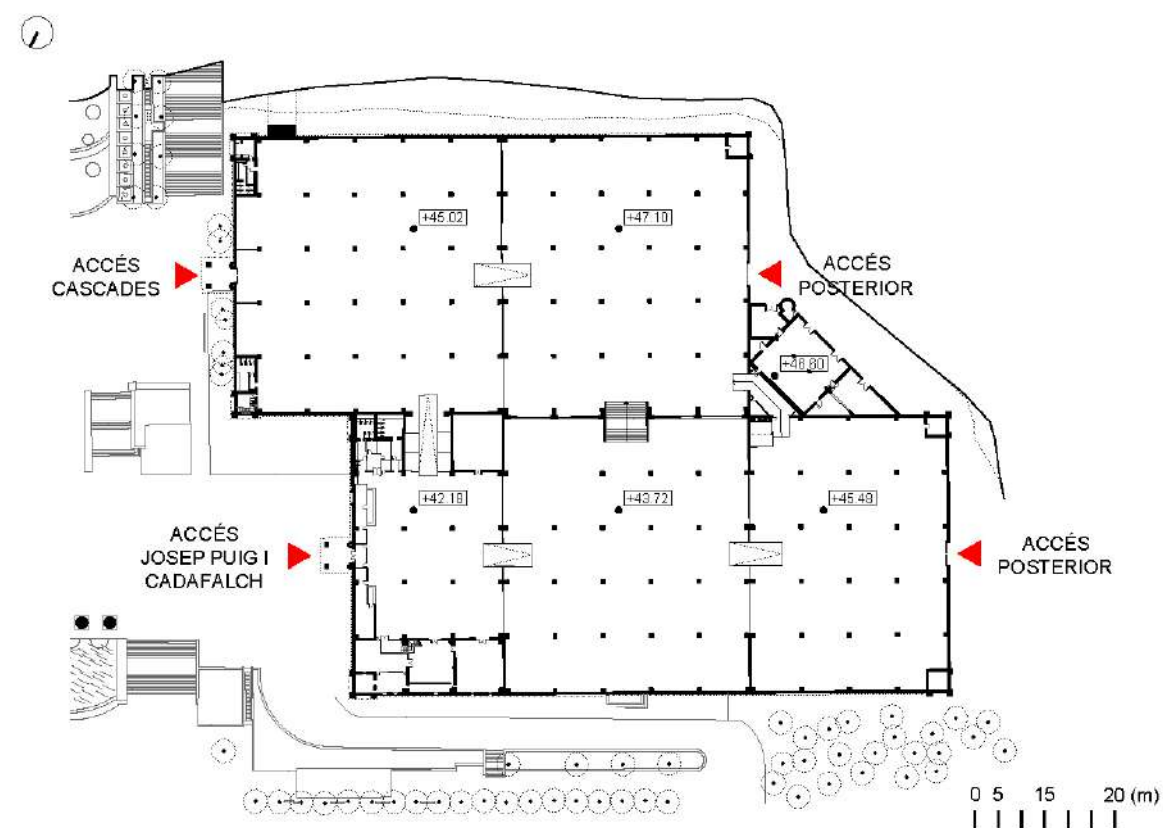
5.1.2. Descripció general

L'edifici, que està format per dues naus rectangulars adossades, té una superfície de 14.397m² -sense contar el cos triangular annex, construït posteriorment-. L'interior està esglaonat amb cinc plataformes situades a diferents nivells. Les diferents plataformes es comuniquen interiorment mitjançant trams d'escala i rampes que salven el desnivell del terraplè. La plataforma més baixa, amb porta a la plaça Puig i Cadafalch, se situa a cota +42.18. La plataforma més alta, gairebé 5m més amunt, a cota + 47.10.

La configuració interna de l'espai es basa en la utilització de nombrosos mòduls quadrangulars disposats a manera de retícula, que sostenen la coberta per mitjà de pilars d'acer i formigó. Va ser un dels primers edificis construïts amb formigó a la ciutat. Cada mòdul està cobert amb una teulada a quatre vessants amb claraboia central, a excepció de la zona de llevant i nord, on l'edifici disposa de terrasses planes (vegeu plànol a l'Annex A1.1).

Les terrasses comunicaven originalment amb el parc de Montjuïc a través d'un pont, encara existent, situat a sud, i entre els seus diferents nivells, amb trams d'escala, tot formant una certa idea de passeig *monumental* amb vistes.

Posteriorment, es va construir el cos annex triangular que s'utilitza a dia d'avui com a espai logístic. La configuració formal de l'espai actual està força modificada respecte el projecte original.

Planta actual del palau amb indicació de les portes principals

Foto de l'interior del palau amb la decoració original

5.1.3. Estat de conservació

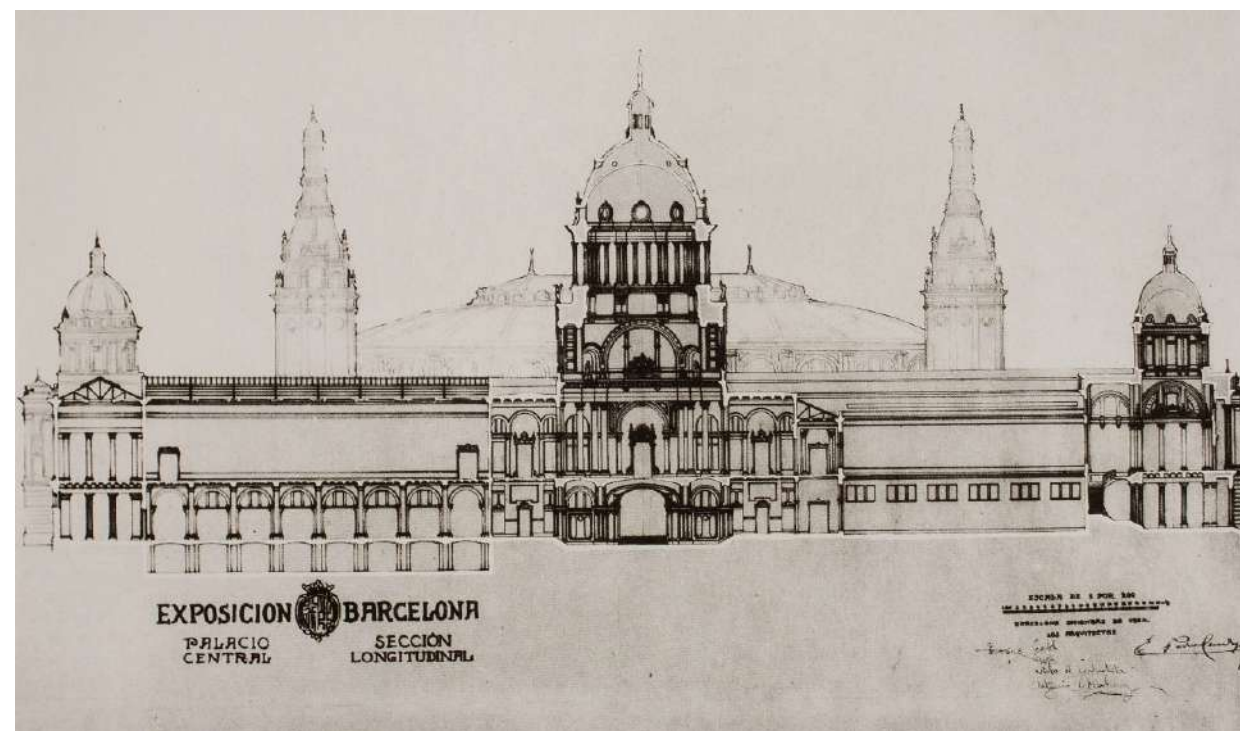
El palau, utilitzat fins a dia d'avui per Fira de Barcelona com a espai firal, ha rebut recentment una reforma per condicionar l'espai i prosseguir amb l'activitat, prenent mesures correctores per tal d'aturar-ne la degradació. L'actuació executada va incloure un nou sistema de producció de climatització, nous sistemes de seguretat patrimonial, càmeres, així com mesures per millorar l'evacuació de persones, amb l'habilitació de nous vestíbuls d'independència a les sortides existents equipats amb portes tallafocs. Aquestes actuacions no s'adapten als requeriments d'un museu d'art, i s'hauran de revertir i/o complementar amb altres actuacions per tal que s'hi desenvolupi correctament la funció museística. Així mateix, en aquesta actuació es va obrir un petit espai per instal·lacions amb accés des de la plaça Carles Buïgas, que connecta amb la planta principal mitjançant un nucli d'escales.

5.2. EL PALAU NACIONAL

5.2.1. Antecedents

El Palau Nacional es va construir entre el 1926 i 1929 i va ser obra d'Eugenio Cendoya i Enric Catà, amb Pere Domènech Roura en la direcció de l'obra. Concebut com l'edifici principal de l'Exposició Internacional de Barcelona de 1929, presidia el recinte de l'exposició, i ofereix encara una de les perspectives escenogràfiques i monumentals més característiques de Barcelona. És important destacar la funció urbanística de l'edifici, una fita que tanca l'eix format per l'avinguda de Maria Cristina. L'accés al Palau Nacional es fa amb una llarga escalinata, que arrenca des de l'avinguda, flanquejada a mig camí per les grans fonts lluminoses i monumentals de Carles Buïgas.

D'estil eclèctic amb aires barrocs, està coronat per una gran cúpula central, inspirada en la de Sant Pere del Vaticà; dues de menors, una a cada banda, i quatre torres inspirades en la catedral de Santiago de Compostel·la que culminen el conjunt.

Secció longitudinal del projecte del Palau Nacional (1924). Eugenio Cendoya i Enric Catà, arquitectes

El Palau Nacional va ser ideat com a edifici temporal, per això, a causa de la rapidesa de la construcció i la modèstia dels materials, ja va ser objecte de restauració l'any 1934, quan va ser transformat per allotjar el Museu d'Art de Catalunya. Des de llavors, ha estat objecte de múltiples i diverses intervencions. L'arquitecta Gae Aulenti, juntament amb Enric Steegman en la primera fase i després amb Josep Benedito, van ser els encarregats de la major remodelació del Palau, entre els anys 1990 i 2004. Després s'hi han dut a terme diversos arranjaments museogràfics i l'any 2013 es va remodelar el vestíbul per, entre altres, millorar l'acollida dels visitants i permetre l'obertura de les terrasses mirador.

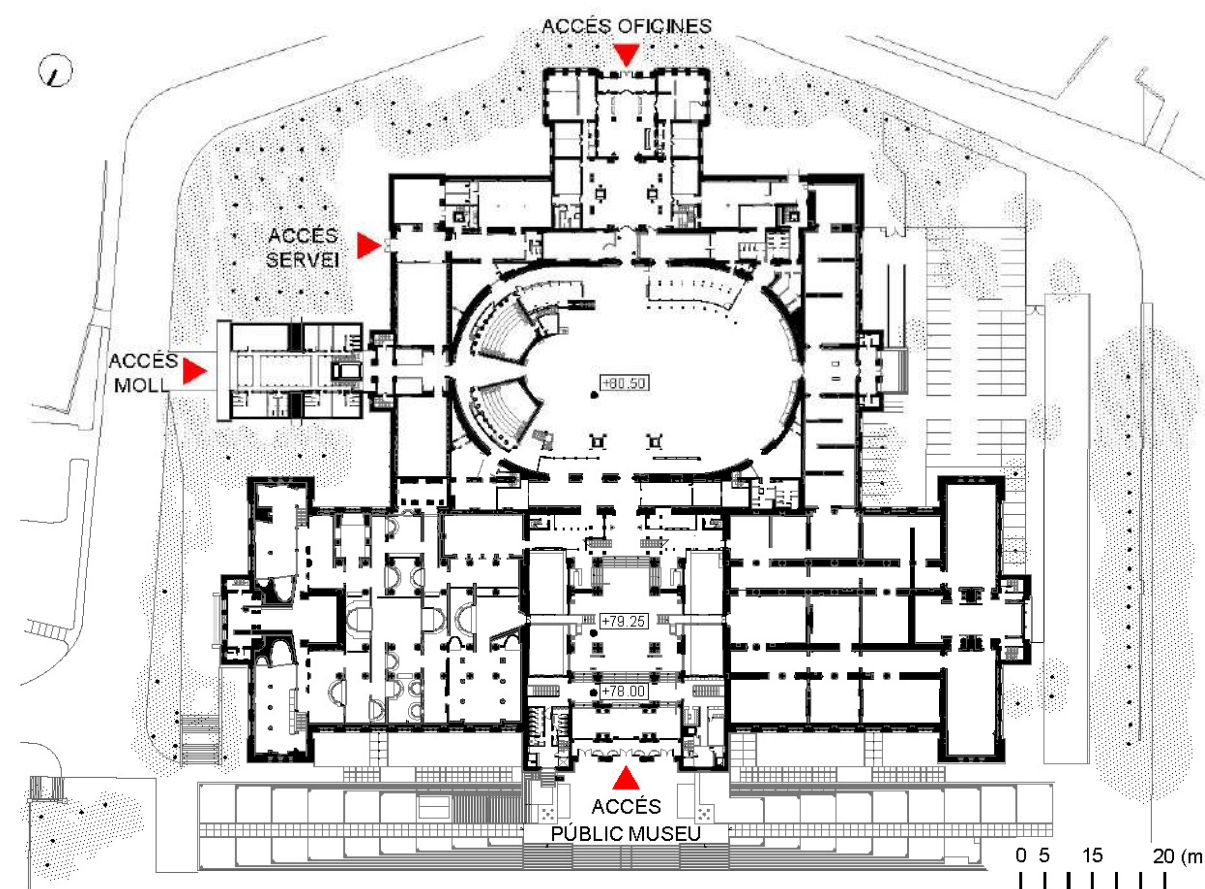
5.2.2. Descripció general i usos

El Palau Nacional té una superfície construïda d'uns 50.000m², repartits en diverses plantes. Sobre rasant consta de planta baixa -desdoblada en una planta entresol- i dues plantes pis. Per sota rasant hi ha diverses zones de soterrani.

L'edifici, originalment simètric, s'organitza al voltant d'un eix format pel vestíbul d'accés, la Sala Oval i un vestíbul posterior d'accés a les oficines. De la Sala Oval destaquen la immensa cúpula, que permet l'entrada de llum natural, i l'orgue, de 34m de longitud i 11m d'alçada, que presideix la sala des de la balconada. Al voltant d'aquest eix es distribueixen els diferents espais de l'edifici. Un cos de nova planta que se situa adossat a la façana nord-est, obra de Gae Aulenti, trenca la simetria del conjunt i resol l'accés de béns culturals.

Accés públic

L'edifici del Palau Nacional disposa d'un accés principal (façana nord-oest) en forma de *podí* amb l'escalinata d'accés al mig i una rampa a cada banda. S'hi pot fer una parada per gaudir d'una vista privilegiada sobre Barcelona i, actualment, a banda i banda, trobem dos espais destinats a serveis per als visitants: la botiga i la cafeteria exteriors. Aquest accés principal és un punt de referència i de trobada pels visitants i grups abans d'accedir al museu. Un cop dins, el públic passa els controls de seguretat i pot accedir a l'espai de venda d'entrades, informació i acreditacions, i des d'aquí a la Sala Oval, la cafeteria interior, la biblioteca, i a la resta d'estances del museu.

Planta actual del museu amb els accessos existents

Àrea expositiva

L'exposició permanent es distribueix entre la planta baixa i la planta primera. Al vestíbul principal de la planta baixa, situades a banda i banda del vestíbul, hi trobem l'accés a les sales destinades a l'art Romànic, Gòtic i Renaixement i Barroc. A la planta primera, a banda i banda de la Sala de la Cúpula, trobem les sales d'art modern, Guerra Civil i avantguarda, i numismàtica. Actualment el museu disposa de dues sales d'exposicions temporals. La geometria del Palau Nacional dificulta l'accés a aquests espais, ubicats a la planta soterrani. La sala més gran consta de 1.400m² i la petita de poc més de 200m², que s'utilitza actualment com a reserva de béns culturals.

Àrea comercial

El Palau Nacional disposa de cafeteria i de botiga interiors a la planta baixa (al perímetre de la Sala Oval), i de restaurant a la planta primera, al qual s'accedeix travessant la Sala de la Cúpula, que té unes vistes privilegiades de les fonts de Montjuïc i de la ciutat, així com un tractament decoratiu que es manté des de la inauguració del palau, amb certs afegits incorporats en el projecte de Gae Aulenti. En les últimes intervencions a l'edifici s'hi va adequar un accés propi des de l'exterior, a un costat del podi, que en facilita el seu funcionament fora de les hores d'obertura del museu.

La Sala Oval, a més de ser un espai de circulació i de representació del museu, també s'utilitza com a espai de lloguer a altres institucions i empreses per celebrar esdeveniments, ja que és un dels espais més emblemàtics de la ciutat i una de les sales amb usos socials més grans d'Europa.

Àrea d'oficines

El personal del museu té un accés propi per la façana sud-est, per on també s'efectuen les acreditacions de les visites protocol·làries i professionals, el registre d'entrada de la correspondència/missatgeria i l'accés a la biblioteca, situada a la planta primera.

Les oficines es distribueixen majoritàriament a les plantes entresol, primera i altell, al llarg de la façana sud-est, i s'hi accedeix mitjançant dos ascensors ubicats un cop passat el taulell d'acreditació. S'organitzen en despatxos individuals o per a diverses persones, connectats a través de passadissos.

Àrea de Recerca i Coneixement (biblioteca i arxiu)

La biblioteca dona suport als professionals del museu en la recerca i documentació, i alhora compleix un servei públic, ja que està oberta a tota la ciutadania. La sala de consulta està actualment ubicada a la planta 1 del museu, en un espai de caràcter representatiu. La seva col·lecció -140.000 monografies, més de 4000 títols de revistes, un arxiu de premsa i un arxiu d'artistes format per gairebé 3000 caixes d'arxivadors- es distribueix en dos dipòsits, i està degudament preservada. Hi ha una zona de despatxos adequada a les tasques de gestió i

tractament de documents que inclou espais amplis per a la ubicació i mobilitat amb carros i prestatgeries, taules per col·locar els documents que s'han de gestionar i tractar -sovint de grans dimensions- i una sala per a la digitalització de documents.

L'arxiu, que dona suport i impuls a la recerca i a les activitats del museu a la vegada que actua com a gestor i administrador del sistema de producció dels documents administratius, posa a l'abast de la comunitat científica i social tots els fons arxivístics conservats a la institució. Consta d'una sala de consulta (compartida amb la biblioteca), una sala de reproducció de documents, així com de diferents dipòsits distribuïts en diverses parts del Palau Nacional.

Àrea d'Acció comunitària i Programes Públics

El museu compta amb un programa molt ampli d'activitats que apropen el museu a la ciutadania. Tot i la gran afluència de públic que aquestes activitats generen, el museu només compta amb uns 180m² d'espais de taller situats a la planta baixa, als voltants de la Sala Oval, i d'altres espais distribuïts per l'edifici.

A banda, el museu disposa de dues sales d'actes de petites dimensions a les quals s'accedeix des de la Sala Oval. La pronunciada pendent de les sales i la rigidesa morfològica de l'espai en dificulten la polivalència i l'accessibilitat.

Àrea de Restauració i Conservació Preventiva

L'Àrea de Restauració i Conservació Preventiva té la funció de preservar la col·lecció i minimitzar el risc de deteriorament i pèrdua dels objectes que la integren. Dissenya estratègies de conservació, du a terme anàlisis químiques, estudis tècnics i intervencions sobre les obres i el seu entorn.

Les instal·lacions d'aquesta àrea es situen majoritàriament a la part oriental del palau, si bé estan actualment segregades en quatre nivells:

- planta primera. Hi ha els espais de conservació-restauració de pintura, obra sobre paper i fotografia, així com alguns despatxos i la sala de reunions.

- 2 altells. Amb espai de treball diàfan que, en estar separats de les zones d'intervenció, dificulten la feina dels conservadors-restauradors.
- zona del moll de càrrega i descàrrega. Hi ha els espais de conservació-restauració de material inorgànic i de suports de fusta, la fusteria i el laboratori d'anàlisi de materials.
- entre planta baixa i planta soterrani. Hi ha el plató radiogràfic i el plató per a reflectografia, compartits amb l'Àrea de Registre d'Exposicions.
- galeries. Avantcambra i cambra d'anòxia per a la desinsectació i magatzem de productes tòxics.

Àrea d'Accés, Registre i Gestió de Béns Culturals

L'entrada i sortida dels béns culturals es produeix des del moll de càrrega i descàrrega, que es situa a la façana de llevant. Aquest moll connecta mitjançant un elevador amb les diverses plantes de l'edifici on es troben les reserves, la col·lecció i l'Àrea de Restauració i Conservació Preventiva.

El moll connecta també amb l'actual sala d'exposicions Temporals T1 mitjançant una rampa, de pendent pronunciat i un gir en colze que dificulta l'entrada de béns de grans dimensions. Per aquest motiu, els béns de mides més grans s'han d'entrar a la sala d'exposicions T1 directament des del carrer, amb els problemes d'entrada de brutícia i afectació a la climatització que això suposa. Al moll es situa la sala d'embalatge, trànsit i recepció de béns, que té unes dimensions clarament insuficients pel volum de moviments i per la dimensió dels béns.

L'accés als béns que es troben a les reserves RS2, RS3 i RS4 es fa directament des del carrer ja que no hi ha connexió possible amb el moll de càrrega i descàrrega. Ocasionalment, per la insuficiència de la sala de trànsits i per dificultats de moviment entre les diferents col·leccions i reserves al voltant del buit de la Sala Oval, s'utilitza com a entrada de béns l'accés a les oficines.

Per altra banda, hi ha un accés de vehicles de mercaderies, per on també hi entren els serveis i el personal dels esdeveniments que es celebren a la Sala Oval, la Sala de la Cúpula, etc. En aquest espai també hi ha un punt verd, on es fa la recollida selectiva de deixalles. Finalment, es

disposa d'una zona d'aparcament de vehicles per als treballadors a la façana de ponent. Els diferents accessos estan marcats al plànol de la pàgina 15.

Reserva de Béns Culturals

El MNAC té, actualment, 19 espais habilitats com a reserves de béns culturals -que conserven una col·lecció conformada, a dia d'avui, per més de 350.000 ítems-, distribuïts per tot el palau (soterrani, planta baixa, entresol, primera planta i planta altell) i adaptats a les condicions climàtiques i de seguretat que requereixen. Tot i comptar amb un gran nombre d'espais per a aquest ús (alguns molt petits), és necessari un procés de racionalització, reordenació i millora. La fragmentació i dispersió dels actuals espais de reserva, juntament amb la dificultat d'accés d'alguns d'ells, dificulta la correcta gestió de la col·lecció. Alguns dels actuals espais de reserva van ser destinats a aquest ús per ser espais sense cap altra utilitat, però no es va tenir en compte la seva idoneïtat com a espai de reserva. A més, manca espai per les col·leccions d'art contemporani que s'estan ampliant, així com per a possibles col·leccions futures.

Tot i que fa uns anys es van obrir algunes zones limitades de les reserves actuals per tal d'efectuar visites guiades, els espais no acaben de ser còmodes ni segurs per permetre l'accés de gran quantitat de públic.

Infraestructures i instal·lacions

Les instal·lacions i la maquinària (climatització, seguretat, comunicacions, etc.) ocupen gran part de la superfície del museu i són imprescindibles per al correcte funcionament. Estan majoritàriament situades a la planta soterrani, on una xarxa de galeries dona servei a tots els espais.

5.2.3. Estat de conservació

A banda de la necessària remodelació interior d'alguns dels espais, l'edifici del Palau Nacional necessita una rehabilitació integral de la seva envoltant, tant de façanes com de cobertes. A les façanes s'identifiquen alguns punts i elements degradats, especialment les ornamentacions, que poden implicar caiguda de material, i a les cobertes es produeixen entrades d'aigua que poden afectar tant a la durabilitat de l'edifici com a les col·leccions.

Condicionants de l'actuació

6

6. CONDICIONANTS DE L'ACTUACIÓ

6.1. CONDICIONANTS PATRIMONIALS

El Palau Nacional i el Palau de Victòria Eugènia disposen de protecció patrimonial i per tant caldrà tenir en compte els seus valors a l'hora de plantejar la intervenció arquitectònica.

Per als dos edificis, qualsevol intervenció proposada haurà de consensuar-se i tenir l'aprovació dels corresponents departaments de patrimoni. A banda, pel que fa al Palau de Victòria Eugènia, s'hauran de tenir en compte els criteris d'intervenció pautats per l'Ajuntament en el context d'aquest projecte (vegeu Annex A.4).

Palau de Victòria Eugènia

El Palau de Victòria Eugènia consta de nivell de protecció patrimonial BCIL (classificació B municipal), sota el número de registre 4106-I. Es tracta d'una protecció atorgada a tot l'edifici, a excepció del cos triangular annex a ponent (vegeu fitxa en Annex A.3.1).

Alguns dels aspectes patrimonials que es poden veure afectats pel projecte són:

- Realització d'una planta sota la cota actual per tal de facilitar l'entrada a l'edifici des de la Plaça Carles Buïgas i aconseguir la superfície necessària per a l'ús desitjat. Caldrà fer un estudi exhaustiu de l'estructura i els fonaments de l'edifici.
- Obertura del basament longitudinal de formigó que dona a la plaça de Carles Buïgas per tal d'ubicar l'accés principal al museu, sempre mantenint els esgrafiats i la voluntat compositiva de l'edifici.
- Noves obertures a les façanes per a l'evacuació dels usuaris, condicionades per la tipologia d'execució del parament i els acabats exteriors: morter de calç, esgrafiats, sanefes.

Palau Nacional

L'edifici del Palau Nacional consta de nivell de protecció patrimonial BCIN (classificació B municipal), amb el número de registre 4160-MH, a excepció del cos nou bastit per Gae Aulenti (vegeu fitxa en Annex A.3.2).

6.2. SOSTENIBILITAT I EFICIÈNCIA ENERGÈTICA

El museu compta actualment amb un sistema de gestió ambiental que permet desenvolupar la seva activitat amb el màxim respecte per l'entorn i minimitzar l'impacte sobre el medi ambient. Des de 2013 el museu compta amb un pla de responsabilitat social corporativa certificat amb la IQNet SR10, i és la primera institució cultural, pública i museu de l'Estat a obtenir-la. Així mateix, l'empresa externa de manteniment té implantat al museu un sistema de gestió energètic certificat des de 2018 amb la ISO 50.001.

La Declaració ambiental recull la diagnosi i el Pla d'Acció anual del museu, que es basa en la difusió ambiental, la prevenció de la contaminació i la millora contínua, d'acord amb la norma ISO 14.001, obtinguda el juliol de 2011, i el Reglament Europeu EMAS, certificació assolida el gener de 2012.

El projecte de remodelació i adequació del Palau de Victòria Eugènia haurà de seguir amb la política mediambiental ja iniciada pel museu i haurà de ser un projecte eminentment responsable amb el medi ambient, des de la seva concepció i disseny fins a la posada en marxa, amb l'objectiu d'aconseguir la màxima certificació ambiental.

En el disseny de l'edifici es tindrà en compte la implantació de sistemes d'instal·lacions eficients i de generació d'energia, per tal de tendir a l'autosuficiència energètica, sempre que es garanteixi el compliment dels estàndards museístics de conservació preventiva dels béns culturals i el confort de les persones. A més, es treballarà en el disseny de l'envolupant tèrmica i en estratègies passives de cara a minimitzar la demanda global de l'edifici.

L'equipament haurà de ser altament eficient des del punt de vista energètic -concepte vinculat principalment a la vida útil de l'edifici-, però també pel que fa l'impacte ambiental dels seus materials i dels sistemes utilitzats, que donarà prioritat a l'ús de materials de proximitat, naturals, de baix impacte mediambiental i reciclables, estenent el concepte al cicle complet de l'edifici. El projecte haurà de donar resposta als reptes de *descarbonatció* que estableix el pacte verd europeu.

Per altra banda, la proposta mediambiental del nou museu haurà de tenir en compte també l'estudi de la gestió dels residus i de l'aigua, així com de les futures despeses en manteniment i neteja, claus en l'èxit i la viabilitat del projecte.

6.3. ENTORN

La remodelació de l'entorn de l'actuació serà gestionada per l'Ajuntament de Barcelona com a part de la proposta general de remodelació de l'àrea del parc de Montjuïc. Tot i això, per al museu són fonamentals els següents aspectes que hauran de ser treballats des del projecte del nou museu i que es proposaran a l'Ajuntament per a integrar-los dins de la proposta general del parc:

- És de vital importància la relació i el diàleg del museu amb l'entorn natural. El projecte arquitectònic de remodelació del Palau de Victòria Eugènia haurà de permetre la permeabilitat entre l'interior i l'exterior.
- L'accés al Palau de Victòria Eugènia des de la plaça Carles Buïgas ha de ser prou visible i funcionar com a reclam de visitants cap al museu.
- A banda de la connexió sota rasant entre els dos edificis, és necessària una connexió sobre rasant que permeti la comunicació àgil de visitants entre el Palau de Victòria Eugènia i el Palau Nacional, i que garanteixi la protecció climàtica i l'accessibilitat. El pont existent, que originàriament connectava la coberta del Palau de Victòria Eugènia amb la plataforma superior, pot ser un bon punt des d'on establir aquesta connexió amb el Palau Nacional, així com un espai potencial per completar els usos de l'interior del museu.
- A la zona posterior del Palau de Victòria Eugènia caldrà estudiar i replantejar el talús de la muntanya, per tal de permetre la circulació perimetral de l'edifici i les maniobres dels camions de grans dimensions que han de carregar i descarregar els béns culturals.

7

El nou Museu

7. EL NOU MUSEU

7.1. CRITERIS GENERALS DE LA INTERVENCIÓ

7.1.1. Criteris arquitectònics

Adequació a l'entorn urbà

- **Nou accés principal.** Seguint les prescripcions de l'Ajuntament, en el basament de formigó de la façana del Palau de Victòria Eugènia que dona a la plaça Carles Buïgas, es generarà l'accés principal al museu. La proposta d'obertures haurà d'encaixar la voluntat de dotar de representativitat i visibilitat el museu amb els valors patrimonials de l'edifici de Puig i Cadafalch. Al Palau Nacional caldrà reformular el podi d'accés, tenint en compte la condició d'accés secundari del museu i la connexió entre ambdós edificis.
- **Relació interior-exterior.** Tenint en compte les limitacions físiques i patrimonials dels edificis, caldrà buscar estratègies perquè el museu sigui porós vers l'exterior, i viceversa. Cal entendre el museu com un equipament obert a la ciutadania i integrat a l'espai natural que l'envolta.
- **Usos públics i urbans.** S'intentarà que els usos del programa públic ubicats al Palau de Victòria Eugènia (incloent l'auditori i els serveis de restauració i botiga) comptin amb un accés independent de la resta de dependències del museu, de manera que tinguin una clara connexió amb l'espai públic i puguin funcionar independentment.

Configuració d'espais

- **Planta soterrada.** Caldrà plantejar una nova planta al Palau de Victòria Eugènia a la mateixa cota que el nou accés des de la plaça Carles Buïgas. Es pot aprofitar aquesta obertura per ubicar part del programa. La dimensió i les característiques d'aquesta nova planta es valoraran en funció de la proposta arquitectònica.
- **Nova mezzanine.** Per tal de guanyar espai per al programa cultural i permetre la connexió natural amb el Palau Nacional, es proposa construir un altell al Palau de Victòria Eugènia. Els usos que s'hi col·loquin hauran d'afavorir la comunicació entre ambdós edificis. La dimensió i les característiques de l'altell es valoraran en funció de la proposta arquitectònica.

- **Cos triangular annex.** Es proposa replantejar el cos triangular annex del Palau de Victòria Eugènia (partint de la superfície permesa per l'Ajuntament, vegeu l'Annex A.4) per a encabir-hi els usos logístics.
- **Terrassa.** Es proposa utilitzar la part de terrassa plana del Palau de Victòria Eugènia com a mirador, en funció de les actuacions permeses per l'Ajuntament i el Departament de Patrimoni. Es suggereix aprofitar les quatre torres existents per encabir un petit espai de restauració que doni servei als usuaris de la terrassa, sempre respectant els criteris patrimonials. El pont existent, que originàriament connectava la coberta del Palau de Victòria Eugènia amb la plataforma superior, podria ser un bon punt des d'on establir la connexió sobre rasant amb el Palau Nacional, sempre seguint els criteris d'accessibilitat i evacuació dels visitants.
- **Llum natural.** Els espais gaudiran de llum natural controlada. Al Palau de Victòria Eugènia es pensarà en estratègies per aportar llum als espais soterrats o sota el nou altell. Quan el programa i l'edifici ho permetin, es buscaran connexions visuals amb l'exterior que ajudin a l'orientació dels visitants. En tot moment s'hauran de respectar els criteris de conservació dels béns culturals.
- **Accessibilitat universal.** Tots els espais seran plenament accessibles, no només des del punt de vista físic sinó també perceptiu, tot afavorint la orientació del visitant i la facilitat d'ús del museu. Al Palau de Victòria Eugènia caldrà resoldre la connexió entre els diferents nivells, per tal que la circulació interior es faci de manera fluida. Al Palau Nacional caldrà actuar al vestíbul d'accés per resoldre l'accessibilitat als diferents espais.
- **Polivalència.** Els espais (d'exposició, educatius, auditori, etc.) garantiran la flexibilitat espacial per permetre la polivalència d'activitats.
- **Espais comuns.** Els espais comuns i de circulació (vestíbul, eixos connectors, etc.) es treballaran de manera que siguin espais confortables i que permetin la mediació amb els visitants. S'inclouran espais de descans.
- **Comprensió espacial.** En la implantació del programa al Palau de Victòria Eugènia es buscaran sistemes de compartimentació que no vagin en contra de la comprensió de l'espai original i que permetin l'orientació del visitant dins l'edifici.

Prestacions tècniques

- **Centralització dels serveis.** Es mantindran al Palau Nacional els serveis centrals del museu (oficines, logística, etc.), amb espais satèl·lit ubicats al Palau de Victòria Eugènia per garantir el correcte funcionament del museu.
- **Conservació dels béns culturals.** Els espais amb béns culturals hauran de garantir les condicions de seguretat i ambientals adequades per a la seva conservació, preservació i correcta exposició.
- **Instal·lacions flexibles i integrades.** Es treballarà en la integració arquitectònica dels diferents sistemes d'instal·lacions (climatització, xarxa elèctrica, telecomunicacions...) de manera que els espais sigui el màxim de flexibles i adaptables. Els espais hauran de comptar amb sistemes tècnics que garanteixin la polivalència. Tant les sales de màquines com el pas de les conduccions s'ubicaran en zones que no suposin un risc per als béns culturals.
- **Integració urbana de les instal·lacions.** La coberta del Palau Victòria Eugènia haurà de quedar neta d'equips d'instal·lacions. La centralització es situarà integrada, per evitar-ne l'impacte urbà.
- **Solucions bioclimàtiques.** Es treballarà l'envolupant de l'edifici i es buscaran estratègies passives per tal de minimitzar la demanda energètica global, sempre respectant els estàndards per la conservació dels béns culturals i garantint el confort de les persones.
- **Instal·lacions eficients.** En la tria dels sistemes d'instal·lacions es fomentarà la màxima eficiència energètica i l'autosuficiència. Es garantirà la bona qualitat ambiental a l'interior de l'edifici per a les persones i la conservació dels béns culturals.
- **Cicle de vida dels materials.** En la selecció de materials i sistemes constructius es prioritzaran les solucions que allarguin el cicle de vida dels materials. Materials de proximitat, de baix impacte ambiental, durables i reciclables.
- **Control de l'entrada d'aigua.** Serà especialment important controlar les filtracions i goteres a l'interior de l'edifici que podrien afectar la preservació dels béns.
- **Manteniment i neteja.** S'apostarà per solucions de baix manteniment i de fàcil neteja. Les instal·lacions seran accessibles i registrables per facilitar-ne el manteniment.

7.1.2. Connexió entre els dos edificis

La connexió entre els dos edificis és fonamental perquè el nou museu s'entengui com un únic equipament i no pas com la suma de dos museus diferents. Així mateix, des d'un punt de vista tècnic i logístic, aquesta connexió resulta clau per al bon funcionament del museu.

Es plantegen **dues connexions**, una sobre rasant per als vianants, que formaria part de l'actuació de reurbanització del parc de Montjuïc duta a terme per l'Ajuntament, i una altra sota rasant, inclosa a l'abast del present projecte, que ha de permetre la circulació de:

- Visitants
- Béns culturals
- Infraestructures

Connexió sobre rasant

- **Integració arquitectònica a l'entorn.** L'element de connexió entre els dos edificis ha de permetre el funcionament i la comprensió de l'equipament com un únic conjunt, i ha de respectar en tot moment la condició i els valors de parc urbà de l'entorn.
- **Noves relacions funcionals i visuals.** La resolució arquitectònica ha de permetre generar noves oportunitats funcionals per al museu, així com establir relacions visuals amb l'entorn urbà, que converteixin l'element de connexió en un element enriquidor per als usuaris del museu i del parc.
- **Protecció climàtica.** La connexió ha de generar espais d'ombra que protegeixin els visitants, en la mesura del possible, de les inclemències del temps.

Connexió sota rasant

- **Circulació de visitants.** La connexió ha de garantir l'accessibilitat universal, així com el confort dels visitants. En funció del traçat, podria incloure altres serveis i zones de descans. Hauria de ser independent de la circulació de béns. Haurà de comptar amb una il·luminació adequada, paviment antilliscant, no reflectant i sense ressalts. Per salvar el desnivell es podria comptar amb rampes amb pendent màxima segons CTE i/o amb mitjans mecànics (ascensors, escales), adequats per al flux de visitants previst (3.000 visitants/hora entre els dos edificis en dies de màxima afluència).

- **Moviment de béns culturals.** Els béns culturals i el material expositiu han de poder circular amb facilitat i freqüència entre els dos edificis, i moure's amb maquinària lleugera, de la mateixa manera que es fa ara entre les diferents sales, reserves i tallers del museu. Com a mínim, l'espai lliure del passadís hauria de fer 3m d'amplada x 4m d'altura. El paviment haurà de ser antilliscant i sense ressals, i haurà d'aguantar un pes mínim de 1T/m². Per salvar el desnivell, es podria comptar amb un muntacàrregues de capacitat superior a 5T i/o amb rampes de pendent màxima segons CTE.
- **Connexió de les xarxes d'infraestructures.** El volum d'instal·lacions en un museu és molt elevat: producció de fred i calor, aigua de refredament i calefacció, aigua sanitària, telecomunicacions, seguretat intrusió, protecció contra incendis, CTTV, etc. Amb l'objectiu que els dos edificis funcionin de la manera més sostenible possible, que aconsegueixi la màxima disponibilitat d'aquestes instal·lacions i amb la màxima seguretat, és imprescindible que aquestes instal·lacions existents en els dos edificis estiguin interconnectades.

7.2. CRITERIS FUNCIONALS. ÀREES I CIRCULACIONS

7.2.1. Divisió bàsica dels espais

La proposta de distribució dels espais s'ha de basar en una diferenciació funcional de caràcter museològic, que estableix els tipus d'espais següents:

Espais segons la presència o no de béns culturals:

- **Espais amb béns culturals.** Hauran d'estar dotats d'instal·lacions específiques de seguretat (CCTV, sondes, entre d'altres) i conservació del material exposat. No haurien d'estar en contacte directe amb l'exterior, per tal de garantir les condicions ambientals i evitar les plagues. De manera general, els espais amb béns culturals hauran de tenir en compte els següents requisits:
 - Sistema de climatització dels espais que permeti mantenir les condicions ambientals en els rangs que garanteixin la correcta conservació dels béns culturals, amb el control dels paràmetres següents: temperatura, humitat relativa, partícules en suspensió, gasos en suspensió, pressurització, renovacions mínimes del volum d'aire i aire exterior de renovació.

- Interiors amb materials que no produeixin pols, amb baixa o nul·la emissió de compostos orgànics volàtils, i que facilitin la capacitat tèrmica i higroscòpica de l'edifici d'estabilitzar les condicions ambientals.
- Evitar el pas d'instal·lacions d'aigua i drenatge pels espais amb béns culturals.
- En cas que hi hagi finestres, garantir el filtratge de la radiació UV, evitar el guany de calor, així com permetre reduir i blocar totalment la llum natural.
- Evitar l'existència de desnivells als espais amb col·lecció. En cas imprescindible, garantir la disponibilitat de rampes.
- Evitar la ubicació de lavabos, cuines, sales de màquines, etc. a sobre dels espais amb béns culturals.
- Evitar que el circuit d'entrada de subministres i sortida de residus del restaurant passi per zones amb col·lecció.

- **Espais sense béns culturals.** Tractats com a espais d'ús públic o administratiu, on cal garantir les condicions òptimes, segures, saludables i confortables per al desenvolupament de les activitats assignades.

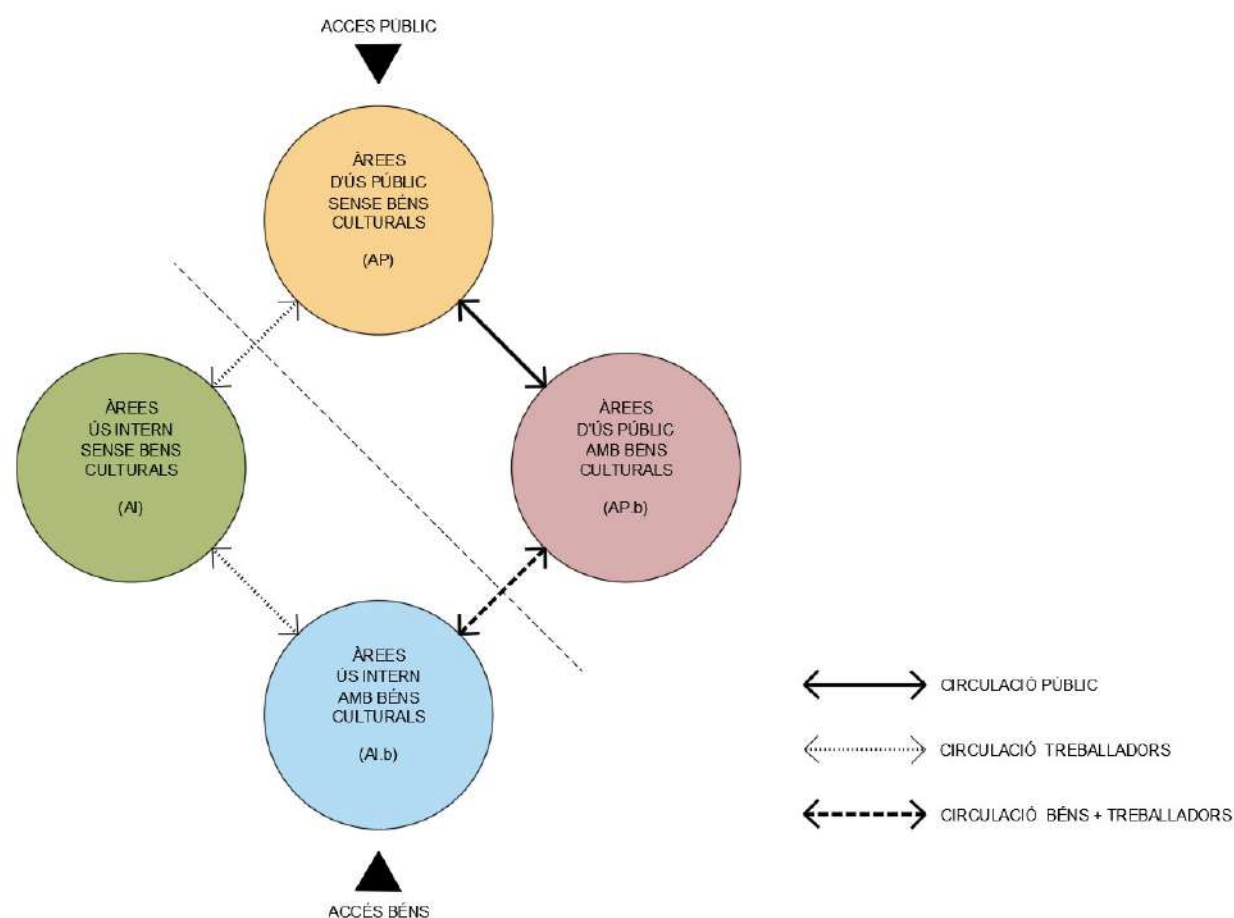
Espais en relació amb el tipus d'usuari:

- **Espais d'ús públic.** D'accés públic, concebuts en funció de les necessitats dels visitants. Han de ser accessibles, confortables, saludables i comptar amb espais de descans i amb una senyalització adequada.
- **Espais d'ús intern.** D'accés restringit als treballadors i subministradors del museu. Han de comptar, sempre que sigui possible, amb vies de comunicació independents.

De la configuració funcional anterior en resulten 4 tipus d'espais diferents:

- **Àrees d'ús públic amb béns culturals (AP.b)**
- **Àrees d'ús públic sense béns culturals (AP)**
- **Àrees d'ús intern amb béns culturals (AI.b)**
- **Àrees d'ús intern sense béns culturals (AI)**

Els espais que formen les diferents àrees, encara que comparteixen requisits i característiques, no cal que estiguin físicament agrupats. El següent esquema sintetitza la ubicació de les quatre àrees en relació amb els accessos principals, així com les circulacions/connexions principals.

7.2.2. Accessos, circulacions i accessibilitat

Els accessos i les circulacions interiors són fonamentals per al bon funcionament del museu. Sempre que sigui possible, les circulacions de persones i obres han d'estar diferenciades. En aquest sentit i de manera general, a l'hora d'organitzar el programa funcional, s'han de tenir en compte les següents consideracions:

- Circulació de persones
 - Públic visitant. No hauria de creuar-se amb les altres circulacions del museu. És fonamental que el visitant tingui referències de l'exterior en el decurs de la

visita expositiva per tal de garantir-ne el confort i l'orientació dins el museu. És important que hi hagi espais de descans, així com espais oberts/amplis per tal que els grups rebin l'atenció/informació correctament, sense afectar l'experiència de la resta de visitants. Els espais de circulació han de ser amplis per encabir la instal·lació puntual d'elements interactius, on enriquir l'experiència. Sempre que sigui possible i no afecti a les exposicions, s'intentarà aprofitar la llum natural. Tots els espais hauran de respondre a criteris d'accessibilitat universal. Totes les estances hauran de ser adaptades per facilitar l'accés i el gaudi de tots els usuaris. Es procurarà la instal·lació d'ascensors i rampes mecàniques, en comptes de plataformes elevadores, sempre s'oferiran recorreguts alternatius si ocasionalment els aparells es troben fora de servei.

- Personal del museu. El personal tindrà una entrada pròpia i accessos directes a les dependències.
- Proveïdors de materials. Circulació controlada i independent del públic.

▪ Circulació de col·leccions

- Ha de ser independent de la del públic per assegurar la protecció dels elements externs i perquè els béns puguin ser traslladats en horari d'obertura del museu.
- La mida dels espais de circulació ha de preveure el pas de béns de gran format al llarg de tot el recorregut, incloent-hi els accessos a les sales (mínim 3m d'amplada i 4,5m d'altura).
- Els espais (tant verticals com horitzontals) per on passin les col·leccions hauran de suportar pesos elevats (mínim 1T/m²), comptar amb paviment i acabats que limitin les vibracions, quedar lliures de barreres arquitectòniques i tenir els mínims girs possibles.
- Hauran de comptar amb portes amb mecanismes d'obertura, subjecció i tancament propis que permetin que, un cop obertes, els operaris puguin transitar concentrats en la manipulació dels béns sense preocupar-se d'obrir o tancar les portes. Les portes del recorregut dels béns haurien de tenir una

mida de 3m d'amplada x 4m d'altura, si bé haurien de comptar amb la possibilitat d'obrir-se amb una mida menor quan no sigui necessari.

Hi ha un darrer tipus de circulació, normalment invisible però amb una importància cabdal, que és el de les instal·lacions.

7.3. NECESSITATS FUNCIONALS I ESPAIS

7.3.1. Consideracions prèvies

En el present capítol es presenten les necessitats funcionals del nou museu. Per una banda es descriuen les millores a realitzar al Palau Nacional i, per l'altra, el programa a implantar al Palau de Victòria Eugènia. La suma dels dos programes i del conjunt d'espais, que són complementaris, permetrà donar resposta als reptes actuals i de futur del museu.

Es planteja que els espais dels dos edificis permetin la polivalència i la flexibilitat, per tal que el museu es pugui adaptar a propostes diverses, canviants i als reptes expositius actuals i futurs.

7.3.2. Àrees d'ús públic sense béns culturals (AP)

Les àrees públiques del museu tindran caràcter representatiu, i per tant, es requerirà una atenció especial pel que fa al disseny, els acabats, etc. Hauran de ser espais clars, accessibles, segurs i confortables espacialment i mediambientalment (control de la il·luminació, del soroll i de la temperatura), que facilitin la circulació i l'orientació dels visitants, així com incloure espais per al descans.

Les àrees públiques sense béns culturals són les següents:

- Àrea d'accés i acollida
- Auditori
- Àrea comercial
- Àrea d'Acció Comunitària i Programes Públics

Àrea d'accés i acollida

L'Àrea d'accés i acollida té com a element principal el vestíbul d'entrada, espai que rep el visitant i fa de nexa entre l'equipament i l'espai públic. L'arribada al museu és un element clau de tota

l'experiència cultural i educativa. És on convergeixen tots els públics del museu, tant els que arriben com els que surten, i adquireix una gran diversitat de funcions. Per tant, ha de ser un espai diàfan i clar que permeti al visitant informar-se, decidir els itineraris i les activitats, descansar, adquirir entrades, etc.

El dimensionament del vestíbul central d'accés hauria de conjuguar les superfícies adients per totes les activitats que s'hi duran a terme amb la mitjana d'ocupació diària prevista en els dies de major afluència de visitants (es preveu una ocupació màxima de 3.000 visitants/hora distribuïts en el conjunt dels dos edificis).

Les funcions principals que ha d'acomplir aquest vestíbul són:

- Entrada i acollida dels visitants
- Espai de distribució i circulació
- Venda d'entrades, informació general i punt d'informació específic
- Sortida

Palau de Victòria Eugènia

Aquest edifici tindrà l'accés principal del museu per la seva situació urbana, més pròxima a la ciutat. Segons els criteris prescrits per l'Ajuntament, es podran realitzar obertures al basament de l'edifici sempre que es respecti la voluntat compositiva de les façanes (vegeu Annex A.4).

L'espai d'acollida dels visitants haurà de ser gran, confortable, representatiu i lluminós, que resolgui bé les relacions funcionals i les circulacions cap als altres espais, així com l'encaix urbà amb l'entorn exterior immediat. Aquest espai haurà de servir com a punt de referència que situï el ciutadà a la porta d'entrada al museu. Donat que les actuacions a fer sobre la pell són limitades pel caràcter patrimonial de l'edifici, es valoraran les propostes que aportin solucions que actuïn com a reclam de visitants cap a l'interior del museu, sempre en sintonia amb les indicacions de l'Ajuntament (vegeu Annex A.4).

S'aprofitaran els espais vinculats a la façana principal (façana longitudinal frontal a la plaça Carles Buïgas, paral·lela al carrer Rius i Taulet) i la lateral (actual accés principal al palau) per

ubicar els espais i serveis que necessitin una major relació amb l'exterior, com ara la botiga, la cafeteria o els espais per exposicions temporals.

El vestíbul haurà de permetre l'exposició d'instal·lacions artístiques de gran format així com la realització d'activitats artístiques diverses. Amb aquesta finalitat, haurà d'estar tècnicament equipat. En línia amb les indicacions de l'Ajuntament, seria bo que la totalitat o part d'aquest vestíbul conservés la visió de l'estructura original en tota la seva altura, així com que permetés l'entrada de llum natural controlada de les lluernes.

Des del vestíbul s'hauran de distingir clarament els accessos als diferents espais del museu: sales d'exposicions permanents i temporals, espais de mediació, espais educatius, auditori i àrea comercial (botiga i restaurant).

Els usos que funcionin en una franja horària diferent a la del museu o que comptin amb un públic independent (auditori, exposicions temporals, espais comercials i espais de restauració), haurien de comptar amb un accés directe i diferenciat al de la resta d'espais.

Caldrà que es resolguin accessos diferenciats segons els tipus d'usuaris: visitants individuals, visitants amb entrada comprada amb antelació –que podran dirigir-se directament al seu destí– i grups/escolars, que podran ser dirigits cap a l'àrea educativa o els altres espais.

Hi haurà d'haver portes a totes les dependències que requereixin control de l'accés, amb sistema d'obertura mitjançant targeta identificativa magnètica o similar. Així mateix, l'accés als espais expositius haurà de comptar amb un mecanisme de control.

S'hauran de dissenyar els elements principals d'aquest espai: mostrador d'informació, mostrador de venda d'entrades, taquilles i guarda-roba, espais de descans, així com qualsevol altre element que es consideri necessari.

El vestíbul d'accés del Palau de Victòria Eugènia, disposarà, com a mínim, dels següents serveis:

➤ Espai de venda d'entrades

La venda d'entrades ha d'estar disposada en un lloc visible, on en cas d'acumulació de persones no es dificultin les altres circulacions ni es bloquegin les visuals als altres serveis. El mostrador de venda d'entrades, accessible per a visitants i treballadors, s'ha de situar en una zona destacada de l'àrea d'acollida, tot i que no necessàriament ha de ser de pas obligatori per a tots els visitants. A fi de reduir els creuaments i l'excés de circulacions, s'han de dissenyar els llocs de venda d'entrades i informació perquè siguin autosuficients i puguin emmagatzemar els materials que hagin d'utilitzar durant la jornada. Es podria contemplar la possibilitat d'incloure un punt d'autovenda d'entrades, que alliberaria la càrrega sobre el personal d'atenció al públic.

➤ Servei d'informació

S'ha de dissenyar l'espai perquè el públic que vulgui informar-se sense comprar entrada ho pugui fer sense afectar el servei general de venda d'entrades. El servei d'informació es veurà reforçat en zones específiques amb *displays* informatius promocionals, horaris d'actes i qualsevol informació que des del museu es cregui convenient.

➤ Servei d'audioguies

Proper a l'espai d'informació i de venda d'entrades hi hauria d'haver un espai destinat a gestionar el préstec i retorn de les audioguies.

➤ Serveis de guarda-roba i armariets

El visitant ha de disposar d'un servei de guarda-roba autogestionat i de guixetes, previ a l'accés a les sales expositives. Clarament visible mitjançant la senyalística, es disposarà en un lloc que no comprometi les circulacions. Haurà de comptar amb espai per a encabir cotxets, maletes que no puguin ser deixades a les guixetes, cadires de rodes, mobiliari per a paraigües, etc.

➤ Servei d'assistència i primers auxilis

L'espai per a l'assistència sanitària s'ha de situar proper al vestíbul. Més enllà de complir amb tota la normativa de Seguretat i Salut i de comptar amb les instal·lacions necessàries, caldrà

prioritzar, a través de la senyalística, la visualització clara de la seva ubicació. El disseny d'aquest espai haurà de considerar l'existència de recorreguts accessibles per garantir una ràpida evacuació, en cas de ser necessària.

➤ Àrees de descans i mediació

S'han de preveure àrees de descans i d'espera dels visitants. No han de ser espais tancats, sinó que es poden dividir en zones a partir del disseny i la distribució dels elements de mobiliari. Han de ser zones suficientment polivalents com per permetre la instal·lació d'elements mòbils de mediació, i hauran de comptar amb una il·luminació adequada per a la lectura. El mobiliari en aquestes àrees haurà de ser còmode i ergonòmic.

➤ Espai d'interpretació

El vestíbul haurà d'incloure un espai flexible per a la realització d'activitats del museu o vinculades a altres entitats. Aquest espai haurà d'estar tècnicament equipat per permetre activitats diverses (exposicions, presentacions, etc).

➤ Serveis higiènics

Es disposarà un nucli de banys vinculat al vestíbul d'accés, de manera que també doni servei a altres espais, com ara l'auditori o els espais educatius, sense haver d'entrar als espais d'exposició, on es disposaran altres nuclis de serveis. Caldrà que tots els nuclis sanitaris comptin amb lavabos adaptats segons la normativa, dimensionats per respondre a l'afluència de públic esperada, així com amb serveis per a nadons.

Palau Nacional

L'actuació al Palau Nacional es centrarà en la millora dels espais d'acollida actuals, tant des del punt de vista de la representativitat com de l'accessibilitat. Pel fet que l'accés principal al museu passarà a ser pel Palau de Victòria Eugènia, l'espai d'acollida del Palau Nacional esdevindrà un vestíbul satèl·lit i aquest es replantejarà de manera que esdevingui un espai que acompanyi i millori la visita de les col·leccions que hi romanen, especialment la de romànic.

Com ja s'ha dit més amunt, s'ha d'aprofitar aquesta remodelació per millorar l'accessibilitat a l'interior del vestíbul, ja que actualment hi ha petits trams d'escaleres que dificulten la visita. Les petites dimensions dels passadissos elevats que donen accés a les sales de romànic i gòtic fan que la circulació sigui difícil i obliguen a les cadires de rodes a donar una volta molt gran, que desorienta, i a fer servir plataformes per salvar les escaleres.

Els espais de circulació de visitants, les zones d'entrada i sortida de les exposicions, així com els espais de circulació d'obres són, avui dia, insuficients. La intervenció ha de permetre millorar les condicions de les àrees d'accés públic, amb espais adequadament dimensionats per als grups i per garantir el pas segur dels béns culturals en els seus recorreguts.

Per altra banda, l'entrada al Palau Nacional requereix una remodelació que faci més accessible i atractiu l'accés a l'interior de l'edifici, amb la intervenció al podi i les portes d'entrada. Amb aquesta actuació s'obriria el camí cap a una millora de la comunicació exterior, que doni a conèixer l'oferta del museu (actualment només hi ha unes banderoles adossades a la façana que comuniquen les exposicions temporals). En qualsevol cas, aquesta actuació resta supeditada a l'actuació de connexió entre els dos edificis, ja que en funció d'on es connecti el Palau Nacional amb el Palau de Victòria Eugènia es pot veure modificada la configuració del vestíbul d'accés.

➤ Espai de venda d'entrades

Es preveu que la venda d'entrades principal sigui al Palau de Victòria Eugènia. Tot i això, atesa la importància de la col·lecció exposada al Palau Nacional i la facilitat d'aparcament dels autocars als voltants d'aquest edifici, s'ha de plantejar que al vestíbul hi hagi un espai de venda d'entrades, així com màquines d'autovenda, per donar servei als visitants que accedeixin al museu des d'aquest edifici.

➤ Àrees de descans i mediació

S'han de preveure àrees de descans i d'espera dels visitants. No han de ser espais tancats, sinó que es poden dividir en zones a partir del disseny i la distribució dels elements de mobiliari. Han de ser zones suficientment polivalents com per permetre la instal·lació d'elements mòbils de

mediació, i hauran de comptar amb una il·luminació adequada per a la lectura. El mobiliari en aquestes àrees haurà de ser còmode i ergonòmic.

Auditori

Palau de Victòria Eugènia

Es connectarà de manera clara amb el vestíbul i disposarà d'un accés independent al de les exposicions, per poder funcionar amb la resta de l'equipament tancat. Per les necessitats internes del museu, així com per a altres usos que la ciutat pugui sol·licitar, haurà de comptar amb un auditori/sala d'actes accessible per a tots els públics, totalment equipat tècnicament, i amb capacitat mínima per a 300 persones.

Es dissenyarà perquè sigui el més versàtil possible i pugui acollir diferents tipus d'activitats, sempre garantint la visibilitat i una bona acústica. Amb aquesta finalitat, s'estudiarà la possibilitat de tenir un sistema de grades retràctil i un sistema de parets mòbils que permetin la partició de l'espai en el cas que es vulguin dur a terme activitats simultànies o de menor format.

Comptarà amb una cabina de projecció i traducció simultània de fins a quatre idiomes alhora, un magatzem per a l'emmagatzematge de l'equipament audiovisual i el mobiliari i un espai per a camerinos. Haurà de comptar amb equipament audiovisual modern (mitjans de projecció, instal·lació de so, il·luminació i climatització regulables, etc). S'hi situaran a prop lavabos totalment equipats, i comptarà amb els requeriments de seguretat i d'accessibilitat exigits per la normativa. Haurà de poder enfosquir-se completament.

➤ Sala de premsa

Lligada a l'auditori es proposa la ubicació d'una petita sala de premsa i d'assistència als mitjans (per a 20 cadires), que haurà d'estar completament equipada tècnicament i comptar amb el mobiliari adequat.

Palau Nacional

Actualment es disposa de dos auditoris -de petit format, excessiva pendent i insuficients per a la programació del museu- sota les grades de la Sala Oval. Per la seva geometria esglaonada

seguint les grades superiors, és difícil ubicar-hi altres usos. Es planteja la possibilitat de destinar-los a espais educatius, potser fent-hi alguna adequació, i també a espais de formació dels treballadors.

Àrea comercial

Integren l'àrea comercial els espais de botiga i de restauració. Aquests espais es plantegen als dos edificis.

Palau de Victòria Eugènia

Tots els serveis comercials haurien de tenir accés independent, i donat que la gestió d'aquests espais es contracta normalment a empreses externes, fora bo que es sectoritzessin.

➤ Restauració

Es proposa la ubicació d'una cafeteria-restaurant idealment ubicada pròxima al vestíbul, si bé no s'exclou la possibilitat d'incorporar altres espais de cafeteria al llarg del recorregut pel museu.

Serà necessari estudiar la circulació interior des del moll de subministraments fins als serveis de restauració i preveure una zona aïllada per a les escombraries, que eviti la proliferació de plagues i les males olors. En tot cas, s'haurà de garantir la normativa relativa a tractament d'aliments, extracció de fums, gestió de residus, riscos laborals i qualsevol altre requeriment que pugui interferir amb la salut dels visitants i treballadors.

Aquest espai haurà de comptar amb lavabos per als clients, així com amb un espai de vestidor per als treballadors, un petit espai intern de treball i un espai per fer la correcta separació de residus, a més de l'espai per a la cuina degudament condicionada per a un restaurant gastronòmic i magatzem prou gran per guardar el mobiliari de la terrassa –en cas d'haver-n'hi- i dels possibles càterings del museu.

Paral·lelament, es proposa la ubicació d'un servei de cafeteria a la part plana de la coberta del palau per convertir-la en una terrassa-mirador sobre la ciutat i la Font Màgica, que a més podria funcionar com a punt de connexió amb el Palau Nacional. Donat que per la normativa aplicable

no es poden construir nous volums a la coberta, es podrien aprofitar les torretes existents per ubicar els elements d'atenció al públic.

➤ Botiga/Llibreria

La botiga/llibreria es disposarà idealment adjacent al vestíbul principal, degudament connectada a l'itinerari de sortida de l'àrea d'exposicions. Hauria de tenir una entrada independent i ser prou visible des de l'accés. No es descarta la possibilitat de tenir alguna botiga *pop-up* distribuïda per l'edifici.

➤ Moll de subministraments

Hi haurà d'haver un espai on pugui estacionar un camió per a l'entrada de subministres, connectat a l'àrea interna de restauració i botiga.

Palau Nacional

Com s'ha comentat, el Palau Nacional ja disposa de cafeteria i de botiga a la planta baixa i de restaurant a la planta primera. Es contempla mantenir els usos tal com estan ubicats.

Caldrà replantejar el podi exterior –i els dos volums existents dedicats a cafeteria i de botiga-, per a una millor integració amb el *hall* i amb l'espai públic.

Àrea d'Acció comunitària i Programes Públics

El MNAC és un museu amb vocació de servei públic i el seu creixement és una oportunitat per millorar els serveis pedagògics i la vinculació amb la ciutadania.

Actualment el programa educatiu, públic i d'acció comunitària del museu és molt ampli i s'adreça a tots els públics i a totes les edats, però només disposa de 180m² destinats als anomenats “tallers didàctics”, situats a la planta baixa, als voltants de la Sala Oval. La limitació d'espai és clara i, per tant, caldrà aprofitar el nou edifici per implantar un espai educatiu més ampli i polivalent.

D'altra banda, actualment no existeix una oficina de treball per al personal del servei educatiu ni magatzems estables per al material requerit. Cal preveure la possibilitat de disposar d'aquests espais, propers a les aules.

Palau de Victòria Eugènia

Es proposa complementar l'oferta d'espais del Palau Nacional amb espais que tinguin una vocació flexible i adaptable.

➤ Aules polivalents

Serà necessari comptar amb espais amplis i polivalents que permetin diferents configuracions espacials per tal d'adaptar-se a grups de dimensions variades simultàniament i assumir un màxim de 5 classes de 30 alumnes a la vegada. Aquest/s espai/s hauran d'estar preparats amb els equipaments tècnics i de mobiliari (piques d'aigua, etc.) necessaris per a la realització d'activitats pedagògiques de molts formats diferents.

Hauran de ser espais diàfans i versàtils, i comptar amb un bon aïllament acústic i amb acabats adients a l'ús que s'hi realitzarà. Així mateix, haurien de comptar amb entrada de llum natural, un accés independent des del vestíbul principal i estar ben connectats amb les sales expositives, les taquilles i els lavabos.

➤ Espais associats

Caldrà incloure espais associats als espais educatius per als educadors i educadores: magatzem per material divers, menjador, lavabos.

Així mateix, propera a les aules caldrà ubicar una oficina de treball per al personal del servei educatiu. Donada la necessària proximitat d'aquest espai al *hall* principal, es podria estudiar l'ús d'un únic espai de *backoffice*. L'espai haurà de comptar amb armariets i lavabos per al personal.

Palau Nacional

Es realitzaran intervencions amb l'objectiu de reforçar l'activitat de l'àrea. Es proposa ampliar la superfície dedicada als espais educatius amb els petits auditoris alliberats de la Sala Oval, així

com en altres espais pròxims al vestíbul i a les àrees de circulació principal. Caldrà estudiar la simultaneïtat de 5 grups escolars.

Així mateix, caldria estudiar les possibilitats dels patis interiors, actualment infrautilitzats, per a la realització d'activitats públiques.

➤ Plató

Es planteja la voluntat de comptar amb un petit plató/espai d'enregistraments i producció audiovisual. Haurà d'estar equipat tècnicament, amb *croma* i *wifi*, insonorització, taula de so, que permeti fer emissions en *streaming*, gravar *podcast*, etc. Si bé la ubicació d'aquest element no està definida, es podria aprofitar la reorganització dels espais d'oficina per ubicar-lo pròxim a les oficines del personal de comunicació.

7.3.3. Àrees públiques amb béns culturals (AP.b).

El MNAC disposa a dia d'avui d'una col·lecció de més de 350.000 ítems, dels quals en aquests moments només pot mostrar una petita quantitat. Amb la intervenció proposada, el MNAC podrà disposar de major superfície expositiva, tant pel que fa a l'exposició permanent com a l'oferta d'exposicions temporals.

Tant els espais per a exposició permanent com temporal hauran de garantir la correcta il·luminació artificial dels béns a qualsevol punt de l'espai, el control de la llum natural, en cas que n'hi hagi, així com els requisits climàtics, de presentació, seguretat i conservació preventiva de tots els béns exposats, segons els estàndards internacionals. A més, hauran de comptar amb una xarxa informàtica flexible per donar servei als espais, pensats de manera polivalent.

Àrea expositiva. Exposició permanent

L'espai d'exposició permanent del museu actual no permet desplegar les col·leccions d'art modern ni continuar ampliant les col·leccions, tal com estipulava el mandat de Joaquim Folch i Torres en fundar el museu.

L'ampliació dels espais d'exposició permetrà mostrar una quantitat major de fons, exposar les col·leccions amb una densitat menor, generar noves circulacions que incloguin espais pel descans i la mediació i, per tant, millorar l'experiència de l'usuari.

Palau de Victòria Eugènia

L'espai d'exposició haurà de ser versàtil i fàcilment adaptable a qualsevol relat i proposta museogràfica. Les instal·lacions (telecomunicacions, escomeses elèctriques, CTTV, climatització, il·luminació, etc) hauran de ser flexibles per poder adaptar-se a diversitat de propostes expositives. L'altura haurà de ser suficient per albergar obres de gran format (altura útil expositiva mínima de 4m, tot i que seria desitjable que en algun dels espais es superés una altura mínima útil de 8m).

Els acabats d'aquests espais hauran de ser adequats per garantir la correcta exhibició de les peces, així com per aconseguir una òptima conservació preventiva d'aquestes i un bon manteniment. El terra –no només de les sales sinó del recorregut que facin les peces- haurà de suportar el pes de peces pesades (mínim 1T/m² tot i que seria desitjable que en alguna zona expositiva puntual el pes suportat fos major). Els paraments hauran de ser resistents al frec i les humitats, netejables, neutres i adaptables a diferents muntatges. Es proposa la instal·lació de terra i/o sostre tècnics (aquest últim hauria, a més, de suportar el pes d'elements suspesos), que permetin la màxima flexibilitat de les propostes expositives.

Per garantir l'accessibilitat i la fàcil circulació de béns, s'haurien d'evitar els desnivells dins de les sales d'exposicions. En cas de ser inevitables, s'hauran de preveure rampes adaptades, amb inclinació màxima segons CTE.

L'espai expositiu haurà d'estar ben connectat amb el muntacàrregues i els serveis interns.

Palau Nacional

Es preveu que les sales d'exposició permanent es distribueixin entre les plantes baixa i primera. Part de la col·lecció d'art modern, actualment situada a la planta primera, es traslladarà al Palau de Victòria Eugènia, ja que en la situació actual no hi ha espai per al creixement de la col·lecció.

L'alliberament d'aquest espai facilitarà l'ampliació de l'actual Àrea de Restauració i Conservació Preventiva, així com d'altres àrees del museu.

Les sales d'exposició permanent requeriran d'adequacions puntuals per millorar l'experiència de l'usuari i per permetre l'exposició puntual d'altres elements de la col·lecció, així com espais per a mostres temporals. Així mateix, algunes de les àrees de la col·lecció que es mantingui al Palau Nacional, tals com romànic, gòtic o el Gabinet de numismàtica, requeriran reconfiguracions espacials. Tanmateix, aquestes actuacions no són objecte del present projecte.

Per garantir l'accessibilitat i la fàcil circulació de béns, s'haurien d'evitar els desnivells dins de les sales d'exposicions. En cas de ser inevitables s'hauran de preveure rampes adaptades, amb inclinació màxima segons CTE.

Àrea expositiva. Exposicions temporals

Palau de Victòria Eugènia

S'aposta per col·locar les exposicions temporals de gran format al Palau de Victòria Eugènia. Les noves sales hauran de permetre un programa diversificat i simultani de diverses exposicions de diferent envergadura. L'espai per a exposicions temporals haurà d'estar ubicat prop dels espais de trànsit, magatzems i accessos, i seria bo que tingués un accés independent per al públic per permetre l'accés directe i en franges horàries diferents a les de la resta del museu.

Es preveu que hi puguin conviure dues exposicions i que s'hi puguin programar mostres d'altres institucions, amb projecció internacional. Amb aquesta finalitat, l'espai haurà de ser neutre i flexible, permetre diferents possibilitats de plafonatge de l'espai i comptar amb l'equipament necessari per dur a terme muntatges expositius de naturalesa diversa. L'altura haurà de ser suficient per albergar obres de gran format (altura útil expositiva mínima de 4m, tot i que seria desitjable que en algun dels espais es superés una altura mínima útil de 8m).

Els acabats d'aquests espais hauran de ser adequats per garantir la correcta exhibició de les peces, així com per aconseguir la seva adequada conservació preventiva i un bon manteniment. El terra –no només de les sales sinó del recorregut que facin les peces- haurà de suportar el pes de peces pesades (mínim 1T/m² tot i que seria desitjable que en alguna zona expositiva

puntual el pes suportat fos major). Els paraments hauran de ser resistents al frec i les humitats, netejables, neutres i adaptables a diferents muntatges. Es proposa la instal·lació de terra i/o sostre tècnics (aquest últim hauria, a més, de suportar el pes d'elements suspesos), que permetin la màxima flexibilitat de les propostes expositives. Les instal·lacions (telecomunicacions, escomeses elèctriques, CTTV, climatització, il·luminació, etc) hauran de ser flexibles per poder adaptar-se a diverses propostes expositives.

Es preveu que dins les sales (o en un espai annex), hi hagi lloc per l'emmagatzematge de les parets mòbils i d'altres elements museogràfics que les exposicions temporals puguin requerir. Els espais d'accés a les sales hauran de ser prou amplis com per permetre la circulació de grans volums de visitants, així com per a la celebració de les inauguracions o d'altres actes relacionats amb les exposicions.

L'espai expositiu haurà d'estar ben connectat amb el muntacàrregues i els serveis interns.

El sistema de control climàtic hauria de permetre un ajustament diferenciat entre les sales d'exposició permanent i temporal.

Palau Nacional

El museu actual compta amb dues sales per a exposicions temporals de difícil accés i mida insuficient. Es proposa convertir aquestes dues sales en reserves de béns culturals. A tal efecte, caldrà remodelar-les segons les condicions de conservació preventiva i seguretat.

Si bé el gruix de les exposicions temporals s'hauria de situar al Palau de Victòria Eugènia, es reservaran petits espais del Palau Nacional per a exposicions d'aquest tipus -bé dins les pròpies sales d'exposició permanent, bé en espais que hagin quedat lliures-, vinculades a la col·lecció exposada.

Àrea de Recerca i Coneixement. Biblioteca i Arxiu

Palau de Victòria Eugènia

Es proposa la creació d'un espai de mediació i comunitat amb capacitat per a unes 60 persones. L'espai haurà d'estar equipat amb punts de treball amb taula, connexió a internet i elèctrica. El mobiliari d'aquesta sala haurà de ser còmode i flexible per permetre diferents configuracions

espacials, així com diferents apropiacions de l'espai (espai de descans, consulta de documents en línia, espai de lectura, celebració de trobades comunitàries, etc).

Palau Nacional

Els espais destinats a aquesta àrea, que inclou la biblioteca, la gestió documental i arxiu, les publicacions i el centre de recerca, es mantindran en aquest edifici, on els dipòsits han estat específicament pensats per a aquest ús i espai. Tot i així, seran necessàries petites adequacions per actualitzar-ne el funcionament, cap a la digitalització i la consulta dels documents en línia. Caldrà, doncs, destinar una sala a la digitalització de documents -a utilitzar per part de diverses àrees del museu- que compti amb plató i escàner.

La sala de consulta de la biblioteca és actualment un dels espais amb més poder representatiu del museu, pel que es proposa reconvertir-lo, mitjançant l'ús de mobiliari flexible, en un espai que també pugui acollir actes diversos.

L'actual recepció de la biblioteca ocupa un gran espai que fàcilment es podria guanyar, bé per ampliar els llocs de consulta -tot adaptant-los a les diferents necessitats de les persones usuàries com d'equipament elèctric i tecnològic-, com per a crear una sala de lectura informal d'ús polivalent.

7.3.4. Àrees d'ús intern sense béns culturals (AI)

Àrea d'oficines

Es proposa replantejar el model d'oficina actual, compartimentat en despatxos i espais petits. L'organització moderna dels llocs de treball aposta per una estructuració oberta, amb un concepte del treball més horitzontal. Les zones obertes i compartides afavoreixen la comunicació, la col·laboració i la interacció entre equips de treball, a banda d'un millor aprofitament dels espais i els recursos.

Els espais d'oficines d'ús restringit per al personal intern es distribuïran complint l'article 7 de l'ORDRE VEH/49/2021, d'1 de març, per la qual s'aproven els criteris d'ocupació dels immobles

d'ús administratiu de la Generalitat de Catalunya. Es combinaran espais de treball individual amb espais de treball col·laboratiu.

Els espais d'oficina compliran també amb la normativa de seguretat i salut laboral que dotaran els espais de treball de les condicions adequades d'il·luminació, ventilació i confort acústic.

Palau de Victòria Eugènia

Tot i que les oficines es mantindran al Palau Nacional, aquest edifici disposarà d'un espai de treball flexible per al personal del museu, que pugui acollir fins a 30 treballadors, completament equipat amb mobiliari mòbil i connexió de veu i dades. S'hi adossarà també una sala de descans/reunions, magatzem/arxiu i un petit *office* amb punt d'aigua, electrodomèstics (nevera, microones) i lavabos. Idealment, l'accés a les oficines es realitzarà des de l'accés posterior vinculat al moll de càrrega i descàrrega.

Palau Nacional

Es mantenen les oficines actuals, però es replantegen per donar resposta a un nou model d'organització del treball.

➤ Espais de treball

Es proposa reconvertir els despatxos individuals actuals en espais més flexibles i diàfans que permetin encabir els nous llocs de treball, que el museu necessitarà un cop creixi (segons càlculs preliminars s'estima la plantilla estable del museu al voltant de les 200 persones, respecte a les 130 persones actuals). Això comportarà l'enderroc de les parets entre despatxos i alguns passadissos.

➤ Espais de suport

En relació amb els espais de treball caldrà preveure un espai per a la formació, espais de descans, magatzems i serveis específics per als treballadors que millorin la dotació existent. Així mateix, caldrà preveure sales de reunions tancades.

- Espai d'actes protocol·laris

Es proposa crear una nova sala de protocol propera a les oficines de la planta primera, a la zona que actualment ocupa l'espai de lectura de la biblioteca, o bé al seu vestíbul, ara infrautilitzat.

Àrea de logística, manteniment i serveis generals

L'àrea de logística concentra tots els espais d'accés intern necessaris per al bon funcionament del museu. Ambdós edificis hauran de comptar amb una àrea d'accés restringit a aquests espais, tot i que el control es centralitzarà al Palau Nacional.

El desenvolupament del sistema específic de seguretat que doni servei a la totalitat del museu vindrà donat pel tipus de connexió entre els dos edificis.

Palau de Victòria Eugènia

Al Palau de Victòria Eugènia caldrà unificar els següents espais logístics:

- Sala de control de seguretat

Pròxima al vestíbul d'accés, s'haurà de disposar d'una sala principal de control i seguretat del complex del museu. Aquesta estància haurà de comptar amb un accés restringit. En paral·lel, s'haurà de disposar d'un espai de control dels accessos al moll de càrrega i d'un magatzem per al material de seguretat (catenàries, etc). Així mateix, caldrà preveure espais per a la instal·lació de CCTV, captació, transmissió, visualitzacions i enregistraments d'imatges, centrals d'intrusisme, megafonia, interfonia, etc.

En qualsevol cas, per facilitar el funcionament del conjunt del museu i economitza sistemes, la sala de control principal es mantindrà al Palau Nacional.

- Recepció de paqueteria

Tot i que l'espai central de recepció de paqueteria estarà al Palau Nacional, caldrà preveure també al Palau de Victòria Eugènia un petit espai per fer aquesta funció.

- Magatzems i espais de neteja

Distribuïts per tot el recinte del museu, hi haurà espais d'emmagatzematge per a les diferents àrees, espais de neteja (per sales, cafeteries, moll), de manteniment i maquinària. Tanmateix, serà necessari un magatzem central generós per a l'emmagatzematge d'estris. Serà necessari, també, comptar amb un punt verd per fer la separació de residus.

- Instal·lacions

A part d'oferir una bona qualitat ambiental per a les persones (treballadors i visitants), amb l'objectiu de garantir la correcta preservació dels béns, un museu necessita unes instal·lacions especials de seguretat, climatització, telecomunicacions, CTTV i il·luminació, entre d'altres. Aquestes instal·lacions i especialment la de climatització, requereixen espais generosos i més grans dels que necessita un edifici convencional d'oficines. També és important escollir el millor lloc per ubicar les sales de màquines i per fer passar les diferents canalitzacions de fluids (conductes de distribució d'aire, canonades d'aigua de refrigeració i calefacció, canonades d'aigua sanitària...) i elèctriques, per evitar possibles incidències que puguin posar en risc la conservació dels béns culturals.

Tot i haver-hi un espai centralitzat d'instal·lacions, distribuïts per tot el recinte del museu hi haurà espais d'instal·lacions (quadres elèctrics, espais de telecomunicacions, etc). L'espai d'instal·lacions centralitzat s'haurà d'integrar a les volumetries proposades, per tal que no tingui un impacte visual sobre l'entorn urbà immediat.

Palau Nacional

Es mantindran els espais logístics actuals, de manera que aquest edifici centralitzarà tots els serveis generals i logístics.

7.3.5. Àrees d'ús intern amb béns culturals (AI.b)

Àrea de Restauració i Conservació Preventiva

Palau de Victòria Eugènia

L'Àrea de Restauració i Conservació Preventiva es concentrarà al Palau Nacional, si bé en aquest edifici hi haurà espais polivalents on poder fer feines puntuals sobre els béns, descrits a l'apartat Àrea d'Accés, Registre i Gestió de Béns.

Palau Nacional

L'espai destinat a aquesta àrea és a dia d'avui insuficient per al volum d'activitats que es duen a terme. A més, actualment està distribuït en diferents punts de l'edifici, fet que en complica el funcionament. Per tal d'unificar-lo en una ubicació més estratègica, es proposa l'ampliació dels espais existents de planta primera cap a les actuals sales d'art modern, que augmenti la superfície útil total de l'àrea. Aquesta reformulació hauria de permetre, també, la creació d'algun espai des d'on els visitants poguessin veure la feina que el museu fa en relació amb les tasques de restauració i conservació de béns.

La reforma d'aquesta àrea del museu requerirà l'entrada de llum natural. Tots els espais hauran de comptar amb paràmetres ambientals molt específics (condicions de seguretat i control d'accés, control de T/HR, control de la llum natural, extracció, etc.) per tal de garantir un entorn estable per als béns culturals. Aquests espais hauran de tenir accés al muntacàrregues, per poder traslladar els béns a les seves destinacions.

Amb aquesta reestructuració, seria adequat que l'actual espai de realització de suports de fusta, ubicat al costat del moll de càrrega, es reubiqués a la planta primera. Amb aquesta acció s'unificarien els serveis de l'àrea, i aquest espai podria passar a ser utilitzat com a fusteria o bé com a espai de recepció i embalatge i desembalatge, necessari per a l'entrada i sortida de béns. Així mateix, l'actual laboratori d'anàlisi de materials també hauria de moure's a la planta primera.

Àrea d'Accés, Registre i Gestió de Béns

Els serveis centrals es mantindran al Palau Nacional, tot i que s'hauran de resoldre les principals mancances: falta i dispersió dels espais, difícil accés; tant pel que fa a la sala de recepció i trànsit com a les diferents reserves.

Al Palau de Victòria Eugènia caldrà implantar una àrea completa de menor envergadura per a la recepció i gestió dels béns que arribin directament a aquest edifici. Tots els espais d'aquesta àrea hauran d'estar preparats per a la salvaguarda de béns i complir amb les condicions de conservació i seguretat que actualment hi ha als espais amb col·lecció al Palau Nacional.

Palau de Victòria Eugènia

➤ Moll de càrrega i descàrrega de béns culturals

Caldrà crear un espai per a l'accés de béns culturals. Aquest espai hauria de permetre que dos camions de grans dimensions puguin estacionar sota cobert, per assegurar que les obres es descarreguin en un espai tancat. Comptarà amb una altura i amplada suficient perquè es puguin obrir les portes d'un camió sense problemes. Així mateix, haurà de permetre l'estacionament de camions de llargada superior a 10m. El paviment haurà de ser pla, sense obstacles, per permetre el lliscament dels carros. S'haurà de facilitar la descàrrega als camions que no comptin amb plataforma elevadora. Així mateix, cal preveure que l'espai exterior compti amb lloc suficient per permetre el moviment i el gir dels camions i dels remolcs. Haurà d'estar equipat amb connexió elèctrica per poder connectar la climatització i les alarmes dels vehicles durant les pernoctes, i caldrà preveure un mecanisme d'extracció de gasos d'escapament.

També hi haurà d'haver un petit despatx amb connexió a internet, per poder verificar la documentació dels trànsits i realitzar gestions duaneres.

El moll haurà d'estar connectat directament amb els ascensors i muntacàrregues (amb una capacitat mínima de 5T i de mides superiors a 2,5m x 2,8m i 3,5m de fondària) i tenir sortida directa a espais i passadissos prou amplis per al correcte desplaçament, amb i sense maquinària, dels béns per l'interior del museu, fins a les sales expositives. Així mateix, el moll haurà d'estar connectat amb l'espai de recepció i trànsit de béns culturals.

- Àrea de recepció i trànsit de béns culturals

Aquesta àrea serà el *hub* de distribució logístic i de seguretat de tots els béns culturals que arribin i surtin del museu. Haurà de connectar directament amb el moll de càrrega i descàrrega, la sala d'embalatge i desembalatge i el muntacàrregues que porti a les sales.

Constarà dels següents espais:

- Espai d'arribada dels béns. Serà fonamental que aquest espai compti amb doble porta, ja que es troba en contacte amb l'exterior i pot ser vulnerable als canvis climatològics. Servirà com a espai d'aclimatació de les obres.
- Espai d'inspecció i de condicionament dels béns.

- Reserves

Es contempla incloure una reserva temporal per als béns culturals en trànsit.

- Sala d'embalatge i desembalatge

En aquest espai es duran a terme les tasques d'embalatge i desembalatge dels béns. Hi haurà d'haver espai per a taules de treball i un espai adjunt per emmagatzemar el material i les caixes d'embalatge.

- Plató fotogràfic

Serà necessari comptar amb un plató pròxim a l'espai d'embalatge i desembalatge de béns. Haurà de ser suficientment generós (superfície mínima de 12m x 10m) per permetre fotografiar correctament els béns, preferentment quadrat, amb altura mínima lliure de 5m i de color negre.

- Espai d'emmarcament

Petit espai per emmarcar/desemmarcar els béns que arribin directament a aquest edifici.

- Espai de deixalles i reciclatge

Annex a la sala d'embalatge, aquest espai estarà destinat al rebuig de material, pas previ al trasllat a les deixalleries. Ha de ser suficient com per encabir contenidors de separació de

materials. Es vigilarà que aquest material no es creui amb el recorregut de les peces durant la seva estada al museu.

- Taller de preparació i muntatge d'exposicions

En aquest espai es durà a terme l'execució de suports i elements museogràfics necessaris per a l'exhibició d'obra.

- Espai de dipòsit de màquines

Es destinarà a l'aparcament de la maquinària necessària per al transport de béns i materials (transpalets, toros). Disposarà d'espai suficient per al manteniment propi i previsió de recollida d'olis i de qualsevol material que pugui afectar els béns.

Palau Nacional

- Reserves

Tot i comptar actualment amb diverses reserves, estan inadequadament fragmentades, fet que en dificulta l'accés i el funcionament. A més, hi ha una manca d'espai per a les col·leccions actuals, així com per a possibles col·leccions futures. Per tot això, es proposa reconvertir les actuals sales d'exposicions temporals (temporals 1 i 2) en una reserva, tot i que és possible que l'actual sala d'exposicions temporals 2 es vegi afectada per la connexió amb el Palau de Victòria Eugènia. També caldrà solucionar els problemes d'accés –actualment a temporals 1 s'accedeix des del moll de càrrega per una rampa excessivament pronunciada- i permetre la circulació entre els dos espais –en cas que les dues sales es converteixin en reserves-.

Així mateix, es podria utilitzar part de l'espai destinat actualment a l'exposició d'art modern com a reserva, fet que resoldria substancialment la manca d'espais del museu per a aquest ús.

A més de complir amb els estàndards internacionals de conservació (control de Tª i HR, control d'accés i seguretat, detecció i extinció automàtica, etc.), es planteja que les noves reserves siguin contemporànies, atractives, adaptades tecnològicament i que puguin formar part de la visita al museu. Caldrà valorar si aquestes noves reserves podrien ser visitables o, si més no,

visibles (amb un parament transparent que permeti veure'n l'interior), per tal d'adaptar el museu als estàndards contemporanis i aproximar aquestes col·leccions al públic.

Finalment, caldrà valorar quines col·leccions actuals de més difícil accés i funcionament passarien a ubicar-se a les noves reserves, i alliberar així espais per a d'altres col·leccions del museu que necessitin créixer però que són més fàcils de manipular, tals com la col·lecció del Gabinet de Dibuixos i Gravats.

➤ **Plató fotogràfic**

Actualment el plató fotogràfic és a la planta soterrani, amb accés des de l'exposició temporal 1. És important un canvi d'ubicació a un espai més ampli en superfície i altura. A priori, es proposa la reubicació d'aquest espai dins dels nous espais destinats a l'Àrea de Restauració i Conservació Preventiva, si bé ha d'estar també ben comunicat amb el muntacàrregues -com a eix vertical de distribució dels béns- i als espais de recepció i registre dels béns. L'antic plató es destinaria a ampliar la sala actual de raig X, també mancada d'espai.

➤ **Espai d'arribada dels béns**

Actualment el museu no disposa d'un espai d'aclimatació de les caixes a la seva arribada, i tampoc d'un espai per a la inspecció i el condicionament dels béns que ingressen al museu. Serà necessari estudiar les possibilitats d'ubicació d'aquest espai, que hauria de comptar amb doble porta ja que si es troba en contacte directe amb l'exterior pot ser vulnerable als canvis climatològics. Aquest espai haurà de complir els requisits de conservació exigits als espais de reserva.

➤ **Àrea d'embalatge i desembalatge**

Actualment el museu no disposa d'un espai en condicions per embalar i desembalar els béns que arriben o marxen. Tampoc disposa d'un espai per guardar els emmagatzematges buits. Per això es proposa utilitzar l'actual taller de fusteria com a nova sala d'embalatge i desembalatge.

➤ **Taller de preparació i muntatge d'exposicions**

El Palau Nacional no disposa actualment d'un espai per a la preparació dels béns –ja siguin de la col·lecció pròpia o externa-. S'hauria d'ubicar aquest espai prop del moll de càrrega i descàrrega o dels espais expositius.

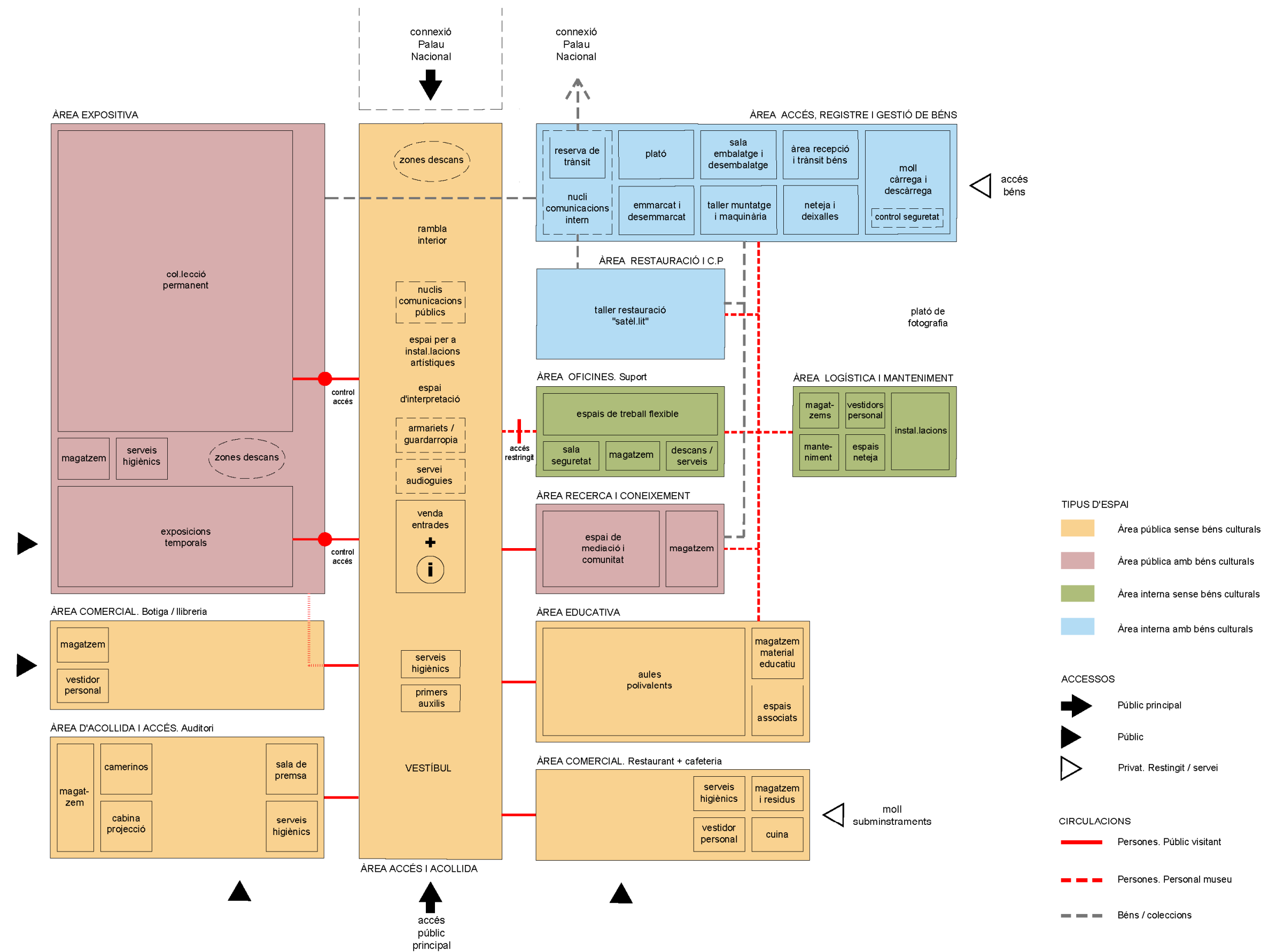
7.4. PROGRAMA FUNCIONAL

7.4.1. Organigrames funcionals

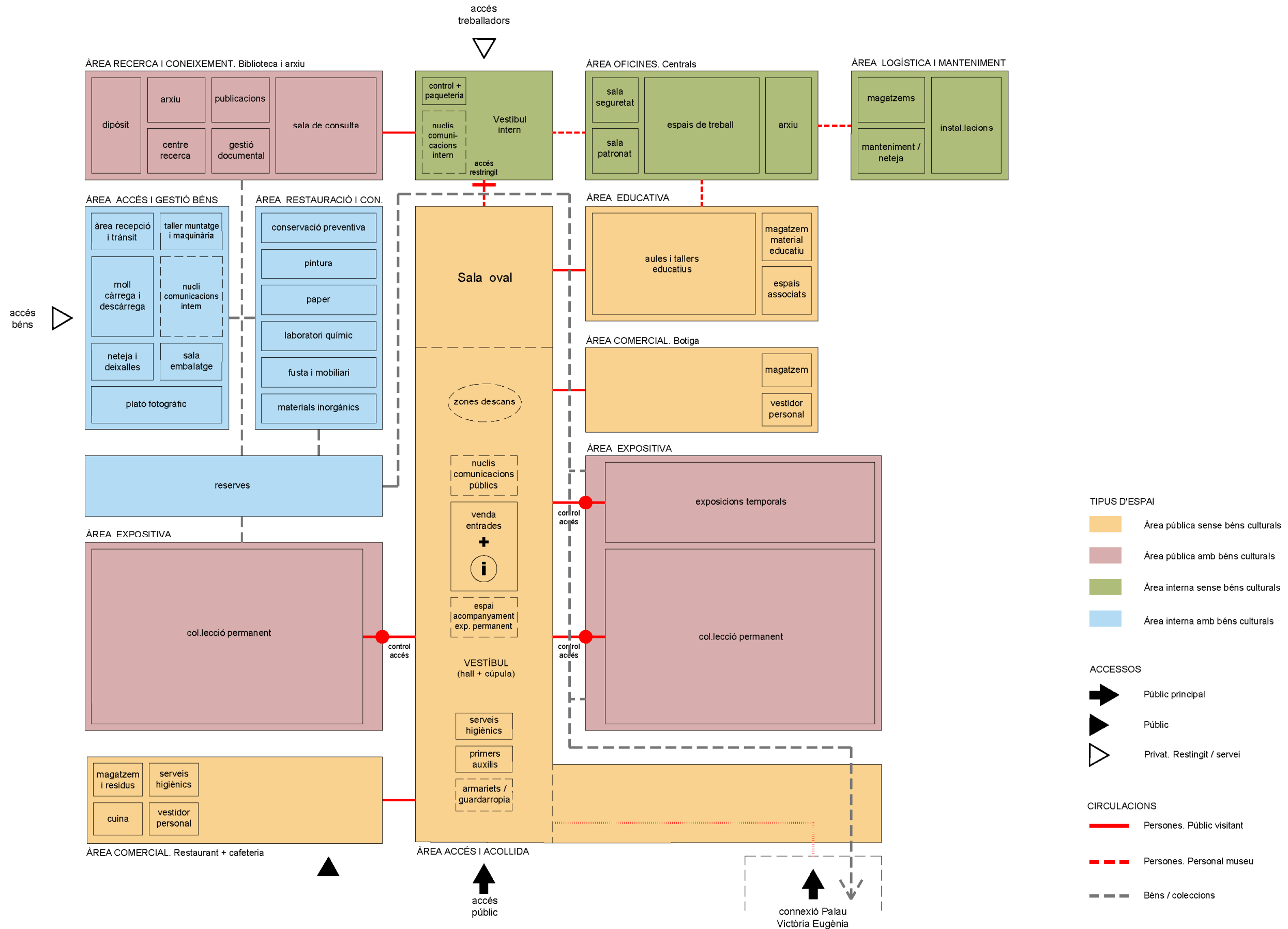
Seguidament s'adjunten els esquemes funcionals dels dos edificis, que recullen les necessitats funcionals expressades en el punt anterior.

Els esquemes expressen gràficament les relacions entre les àrees principals, així com les circulacions de béns i de persones, però en cap cas expliciten una formalització arquitectònica.

ORGANIGRAMA FUNCIONAL PALAU VICTÒRIA EUGÈNIA

ORGANIGRAMA FUNCIONAL PALAU NACIONAL

7.4.2. Resum de superfícies

		ACTUAL (sup. útil m2)		NOU MUSEU (sup. útil mínima m2)				
PROGRAMA PÚBLIC	Sense béns culturals (AP)	ÀREES	Espais	Palau Nacional	Palau Nacional	V. Eugènia	TOTAL	
		ÀREA D'ACCÉS I D'ACOLLIDA			6.323	2.600	8.923	
			Vestíbul principal	1.110	1.110	1.650	2.760	
			Espai d'Interpretació	---	---	300	300	
			Auditori	265	---	650	650	
			Sala oval i annexes	2.634	2.275	---	2.275	
			Sala Cúpula	490	490	---	490	
			Altres vestíbuls/ espais comuns. Públics / privats	2.448	2.448	---	2.448	
			ÀREA COMERCIAL			1.187	1.400	2.587
			Restaurant-cafeteria (**)	881	881	900	1.781	
		Botiga	306	306	500	806		
		ÀREA D'ACCIÓ COM. I PROGRAMES PÚBLICS (EDUCACIÓ)			561	450	1.011	
			Aules/tallers polivalents	420	300	720		
			Sala innova	97	---	97		
			Àrea educadors/es i Espais associats	44	150	194		
		ÀREA EXPOSITIVA			8.925	10.500	19.425	
			Exposició permanent	8.432	8.000	16.432		
			Exposicions temporals (divisible)	493	2.500	2.993		
		ÀREA DE RECERCA I CONEIXEMENT			1.637	250	1.887	
			Biblioteca i arxiu	1.637	---	1.637		
		Espai de mediació i comunitat	---	250	250			
TOTAL SUPERFÍCIE ÚTIL PROGRAMA PÚBLIC				21.036	18.633	15.200	33.833	

		ACTUAL (sup. útil m2)		NOU MUSEU (sup. útil mínima m2)				
PROGRAM INTERN	Sense béns culturals (AI)	ÀREES	Espais	Palau Nacional	Palau Nacional	V. Eugènia	TOTAL	
		ÀREA DE LOGÍSTICA I MANTENIMENT			11.236	320	11.556	
			Taller de manteniment	95	95	20	115	
			Espais logístics (*)	11.141	11.141	300	11.441	
			ÀREA D'OFICINES			2.705	455	3.160
				Espais de treball	2.305	300	2.605	
				Espais de suport (descans, formació)	314	155	469	
				Sala de protocol i amics del Museu	86	---	86	
			ÀREA DE RESTAURACIÓ I CONSERVACIÓ PREVENTIVA			1.790	150	1.940
				Tallers centrals	1.790	0	1.790	
			Taller restauració 'satèl·lit'	---	150	150		
		ÀREA D' ACCÉS, REGISTRE I GESTIÓ DE BÉNS			4.319	480	4.799	
			Moll de càrrega i descàrrega	155	100	255		
			Plató fotogràfic	53	30	83		
			Àrea de recepció i trànsit d'objectes	20	20	40		
			Àrea d'emalatge i desembalatge	195	50	245		
			Espai de deixalles i reciclatge (*)	---	5	5		
			Sala de neteja i deixalles (*)	---	10	10		
			Taller muntatge i preparació expos	20	20	40		
			Sala d'emmarcat i desemmarcat	---	20	20		
		Espai de dipòsit de màquines (*)	---	25	25			
		Reserves	2.415	200	4.076			
TOTAL SUPERFÍCIE ÚTIL PROGRAMA INTERN				17.354	20.050	1.405	21.455	

		TOTAL SUPERFICIE CONSTRUÏDA MÍNIMA (INCLOU INSTAL·LACIONS I ESPAIS DE PAS)	
		49.000	71.417

(*) Al Palau Nacional s'inclouen les instal·lacions. Inclou la sala de control de segureta
(**) No inclòs el servei de cafeteria de la coberta, en cas que n'hi hag
NOTA: totes les Àrees inclouen magatzems i serveis.

	A	Annexos		

A. ANNEXOS

A.1. PLÀNOLS

- A.1.1. Plànols de l'estat actual del Palau de Victòria Eugènia
- A.1.2. Plànols de l'estat actual del Palau Nacional
- A.1.3. Proposta de reorganització funcional del Palau Nacional

A.2. FOTOGRAFIES ESTAT ACTUAL

- A.2.1. Palau de Victòria Eugènia
- A.2.2. Palau Nacional

A.3. FITXES PATRIMONIALS

- A.3.1. Palau de Victòria Eugènia
- A.3.2. Palau Nacional

A.4. CONDICIONS I CRITERIS PER A LA RENOVACIÓ DELS PALAUS FIRALS DE MONTJUÏC, AJUNTAMENT DE BARCELONA

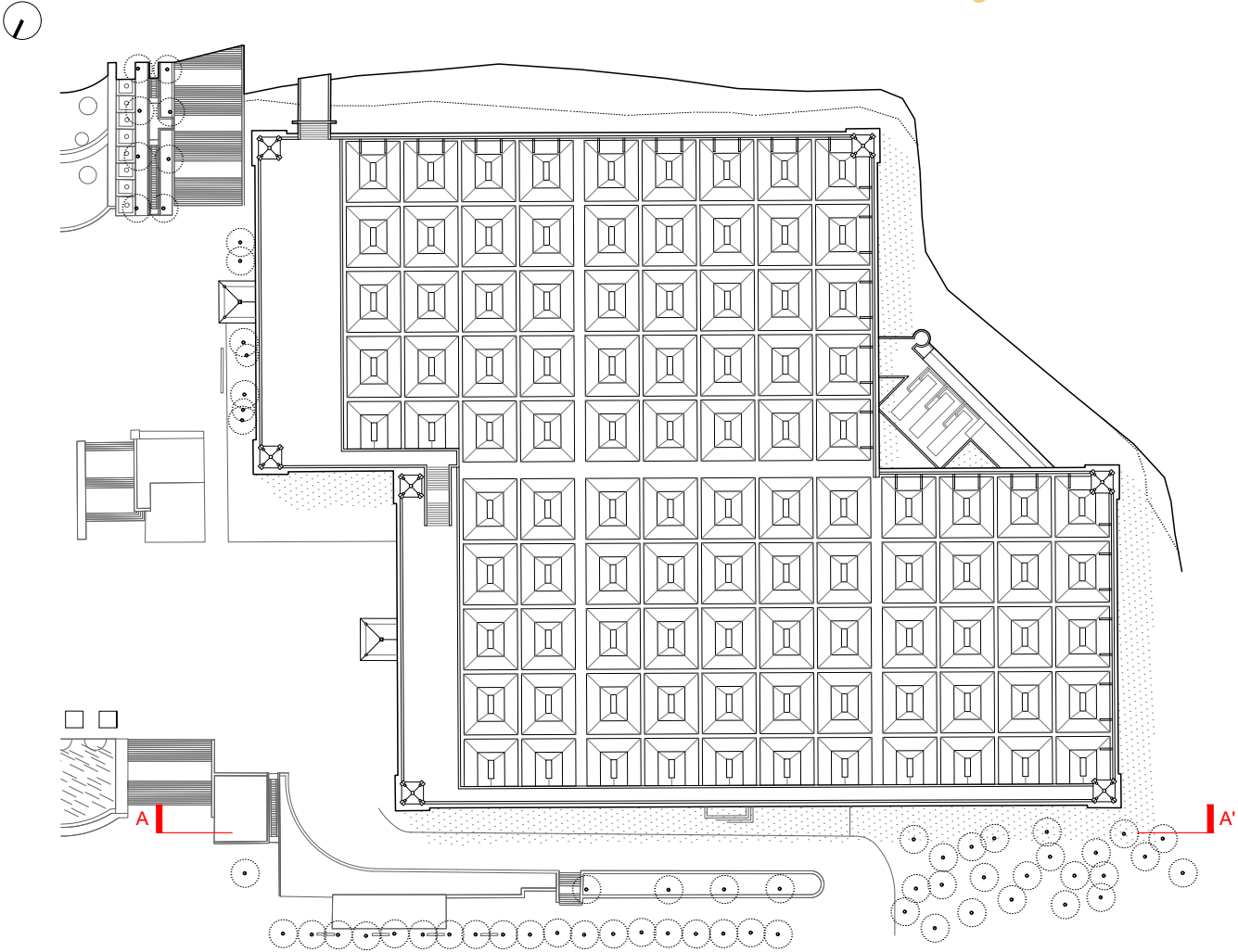
A1

Plànols

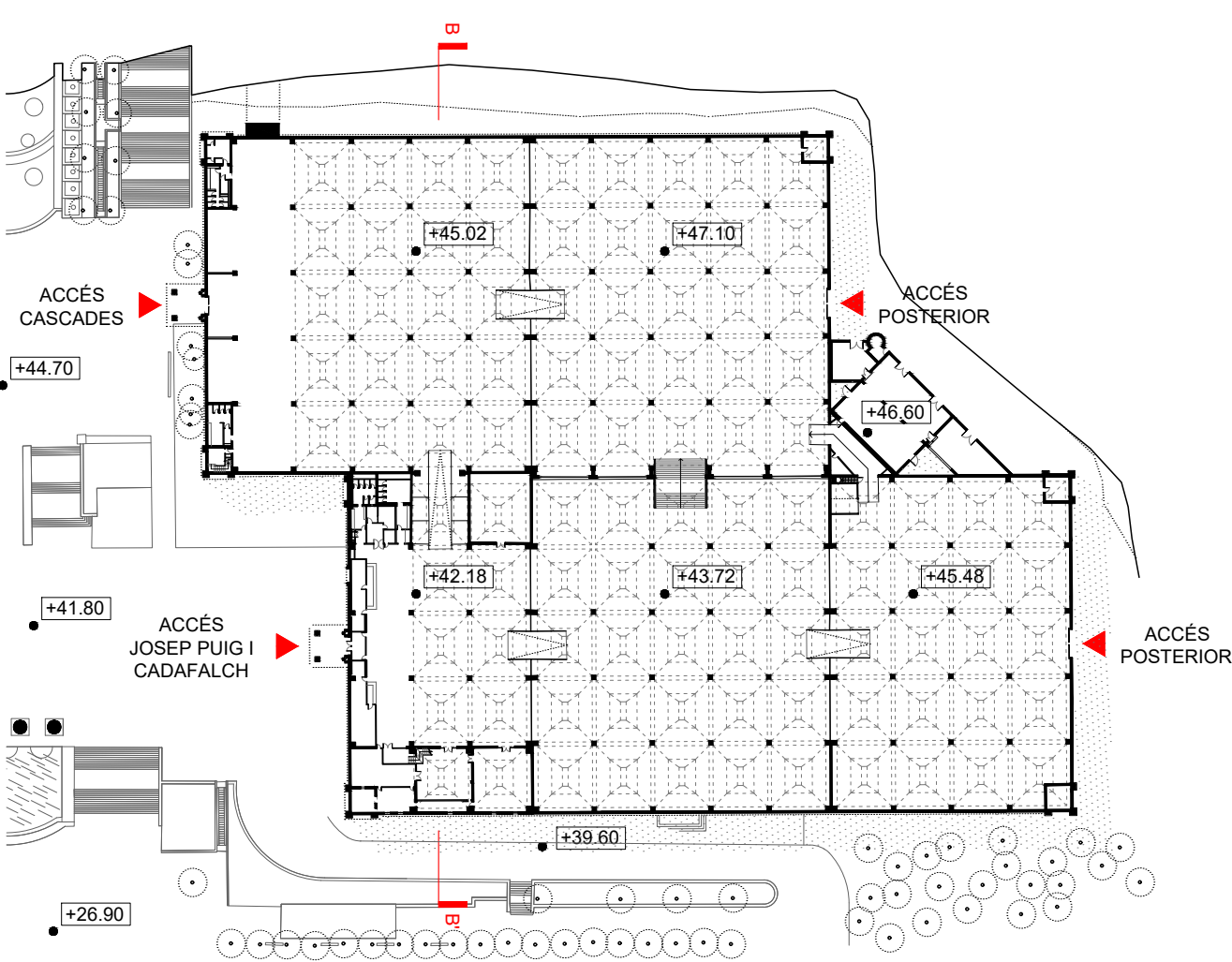
A.1. PLÀNOLS

- A.1.1. Plànols de l'estat actual del Palau de Victòria Eugènia
- A.1.2. Plànols de l'estat actual del Palau Nacional
- A.1.3. Proposta de reorganització funcional del Palau Nacional

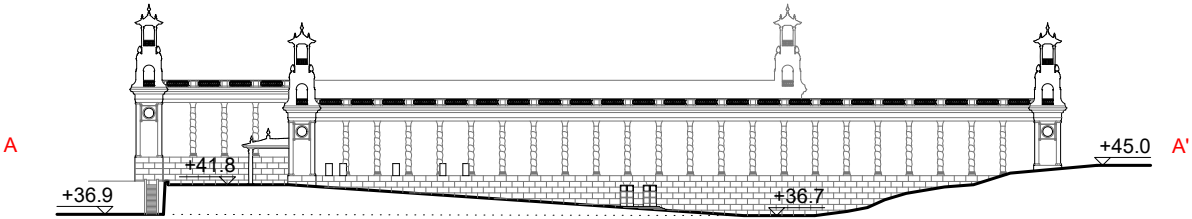
A.1.1. Plànols de l'estat actual del Palau de Victòria Eugènia

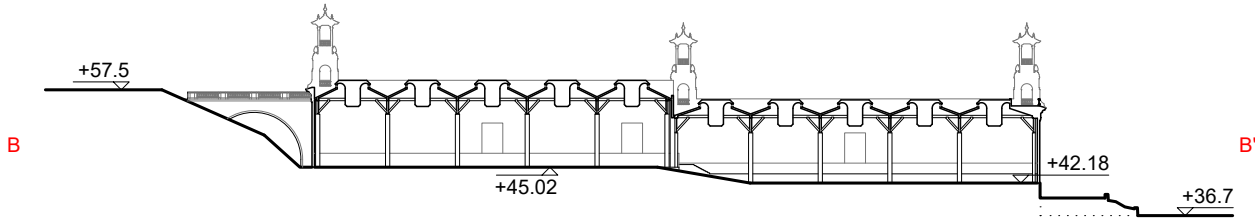
PLANTA COBERTA

PLANTA BAIXA

ALÇAT LATERAL

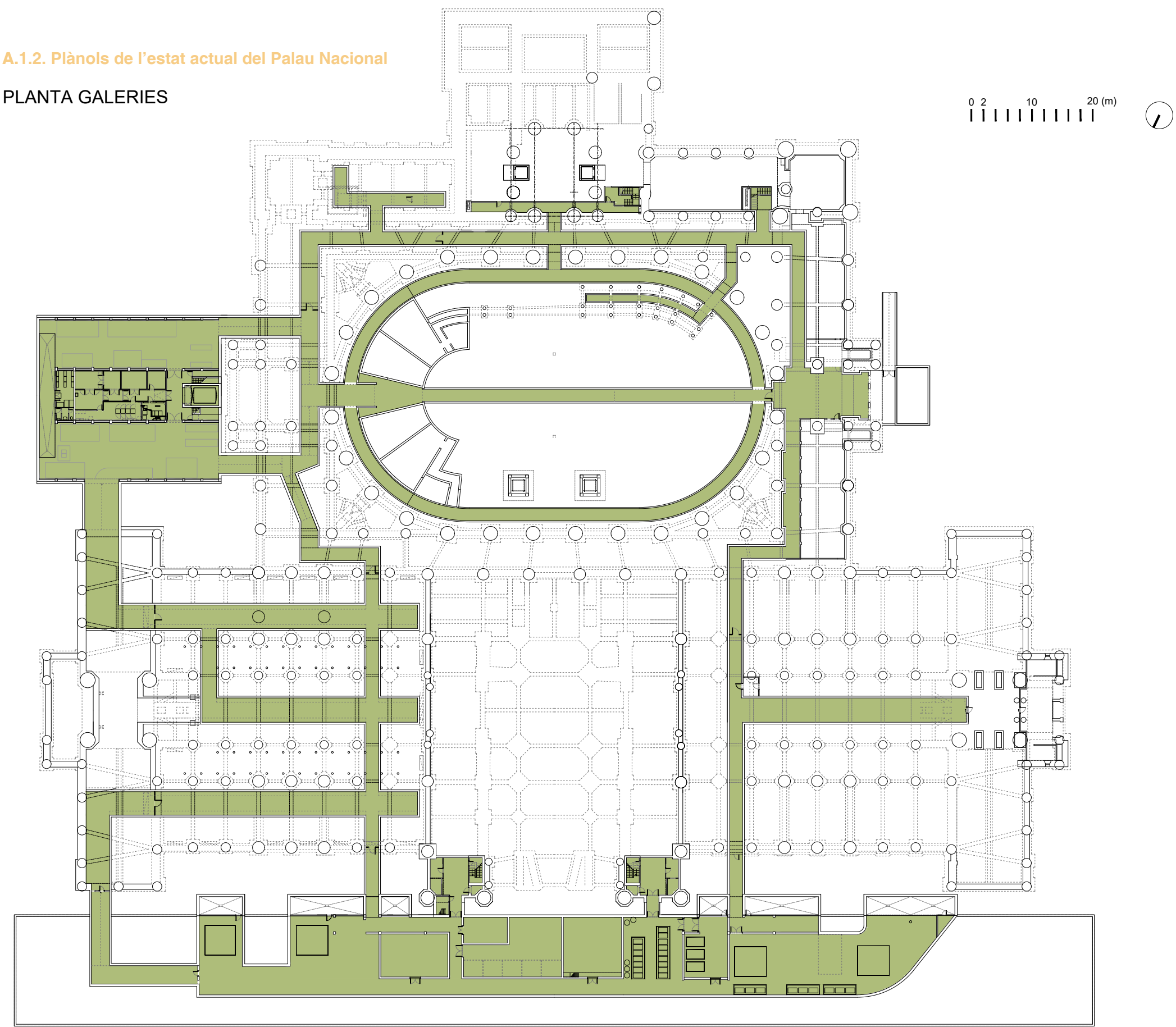
SECCIÓ TRANSVERSAL

SUPERFÍCIE CONSTRUÏDA 14.879 M2

A.1.2. Plànols de l'estat actual del Palau Nacional

PLANTA GALERIES

TIPUS D'ESPAI DIFERENCIAT

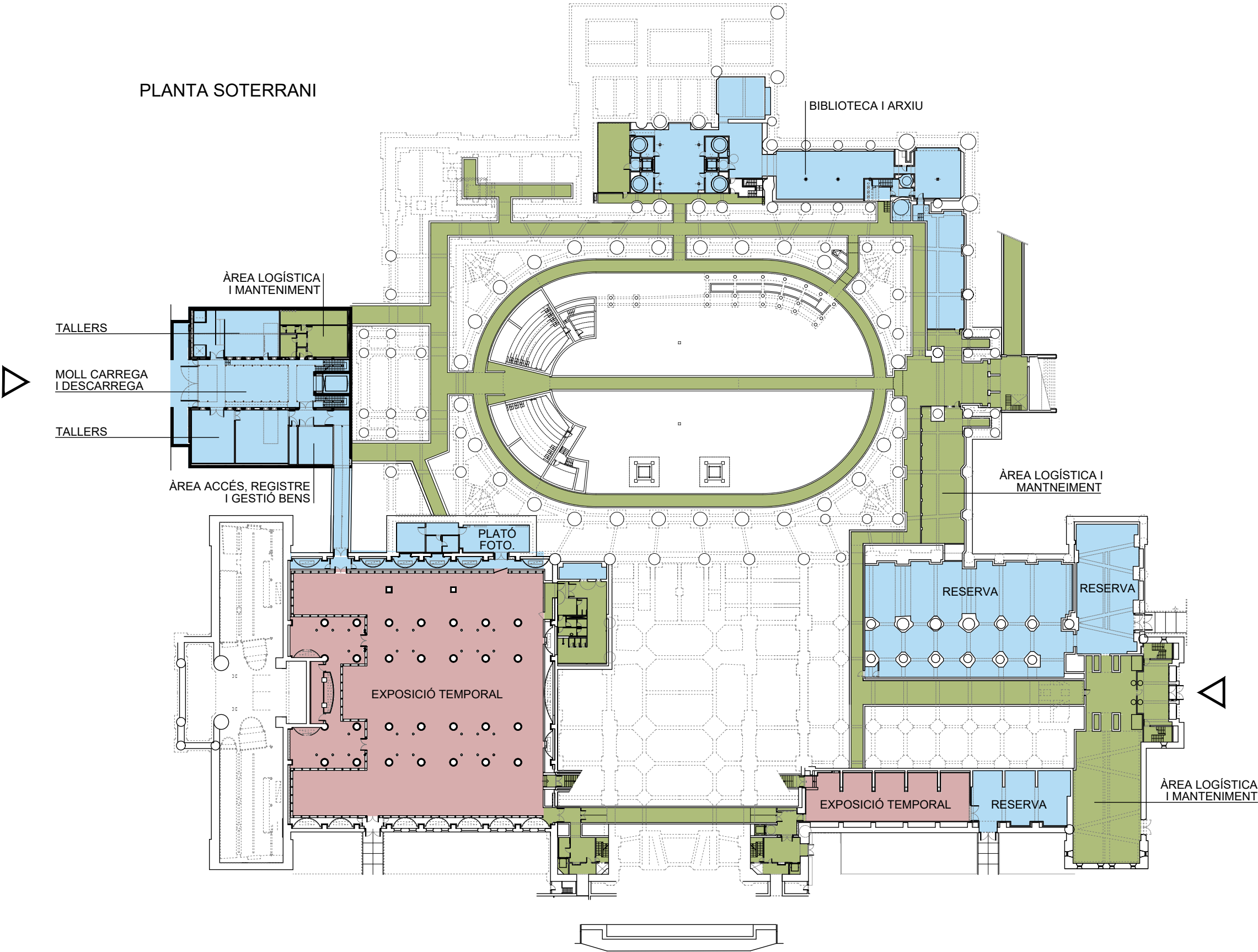
- ÀREA PÚBLICA SENSE BÉNS CULTURALS (*)
- ÀREA PÚBLICA AMB BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA SENSE BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA AMB BÉNS CULTURALS

ACCESSOS

- Públic. Accés principal
- Públic.
- Privat. Restingit / servei

(*) S'hi inclouen els espais annexes de servei que tot i no ser d'accés pel públic pertanyen a un ús de l'àrea pública

PLANTA SOTERRANI

TIPUS D'ESPAI DIFERENCIAT

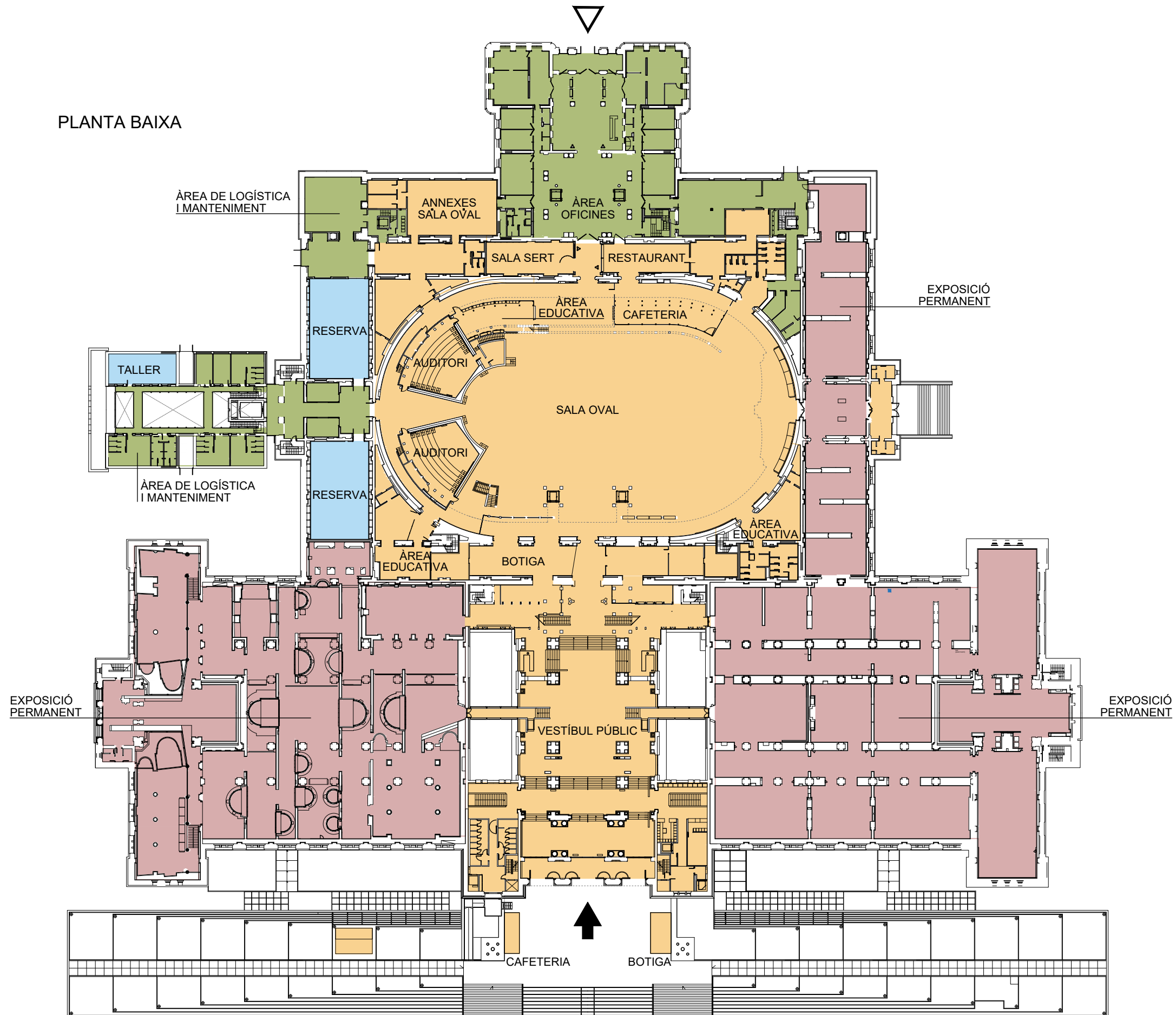
- ÀREA PÚBLICA SENSE BÉNS CULTURALS (*)
- ÀREA PÚBLICA AMB BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA SENSE BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA AMB BÉNS CULTURALS

ACCESSOS

- Públic. Accés principal
- Públic.
- Privat. Restringit / servei

(*) S'hi inclouen els espais annexes de servei que tot i no ser d'accés pel públic pertanyen a un ús de l'àrea pública

PLANTA BAIXA

TIPUS D'ESPAI DIFERENCIAT

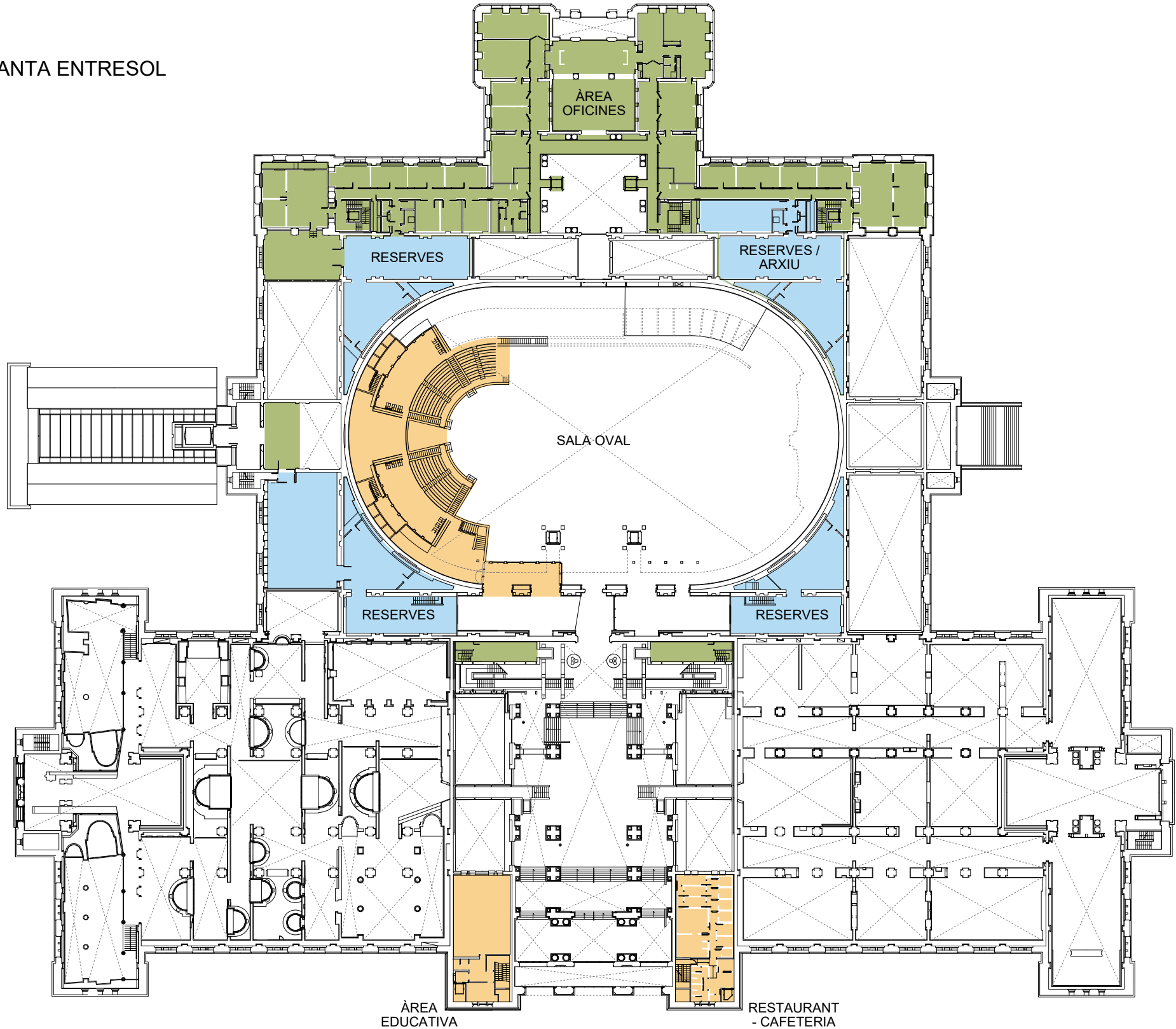
- ÀREA PÚBLICA SENSE BÉNS CULTURALS (*)
- ÀREA PÚBLICA AMB BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA SENSE BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA AMB BÉNS CULTURALS

ACCESSOS

- Públic. Accés principal
- Públic.
- Privat. Restingit / servei

(*) S'hi inclouen els espais annexes de servei que tot i no ser d'accés pel públic pertanyen a un ús de l'àrea pública

PLANTA ENTRESOL

TIPUS D'ESPAI DIFERENCIAT

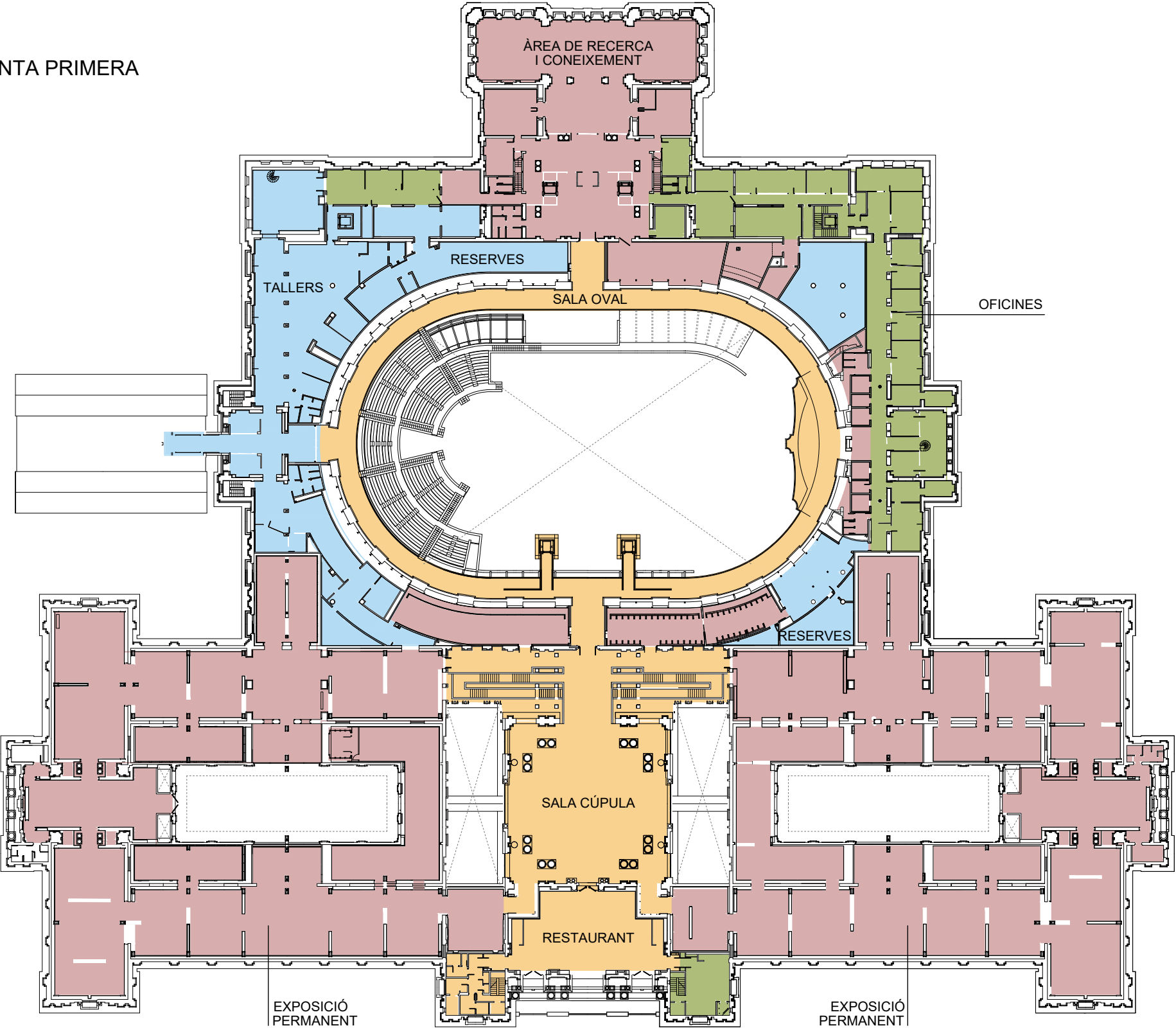
- ÀREA PÚBLICA SENSE BÉNS CULTURALS (*)
- ÀREA PÚBLICA AMB BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA SENSE BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA AMB BÉNS CULTURALS

ACCESSOS

- Públic. Accés principal
- Públic.
- Privat. Restingit / servei

(*) S'hi inclouen els espais annexes de servei que tot i no ser d'accés pel públic pertanyen a un ús de l'area pública

PLANTA PRIMERA

TIPUS D'ESPAI DIFERENCIAT

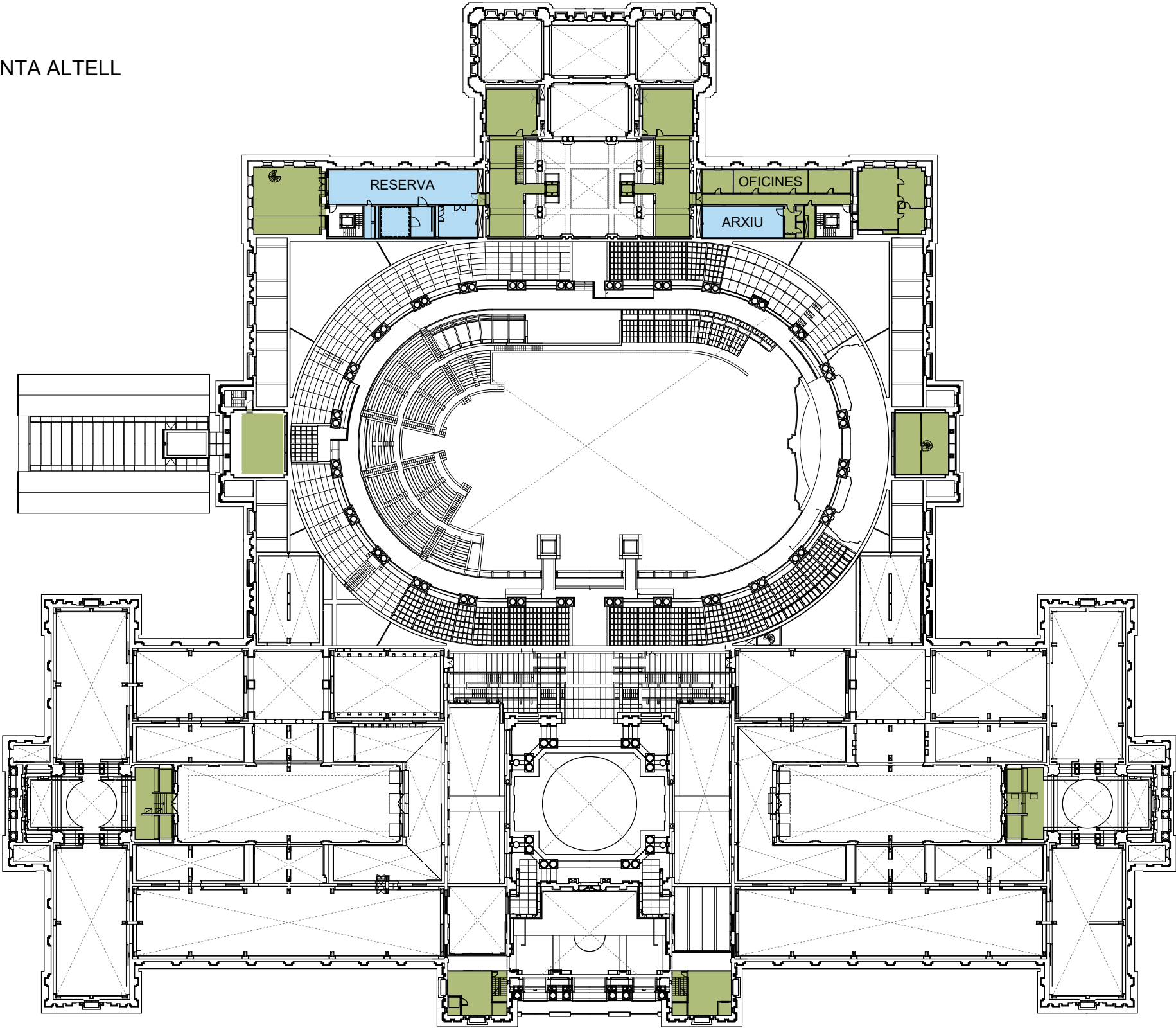
- ÀREA PÚBLICA SENSE BÉNS CULTURALS (*)
- ÀREA PÚBLICA AMB BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA SENSE BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA AMB BÉNS CULTURALS

ACCESSOS

- Públic. Accés principal
- Públic.
- Privat. Restingit / servei

(*) S'hi inclouen els espais annexes de servei que tot i no ser d'accés pel públic pertanyen a un ús de l'àrea pública

PLANTA ALTELL

TIPUS D'ESPAI DIFERENCIAT

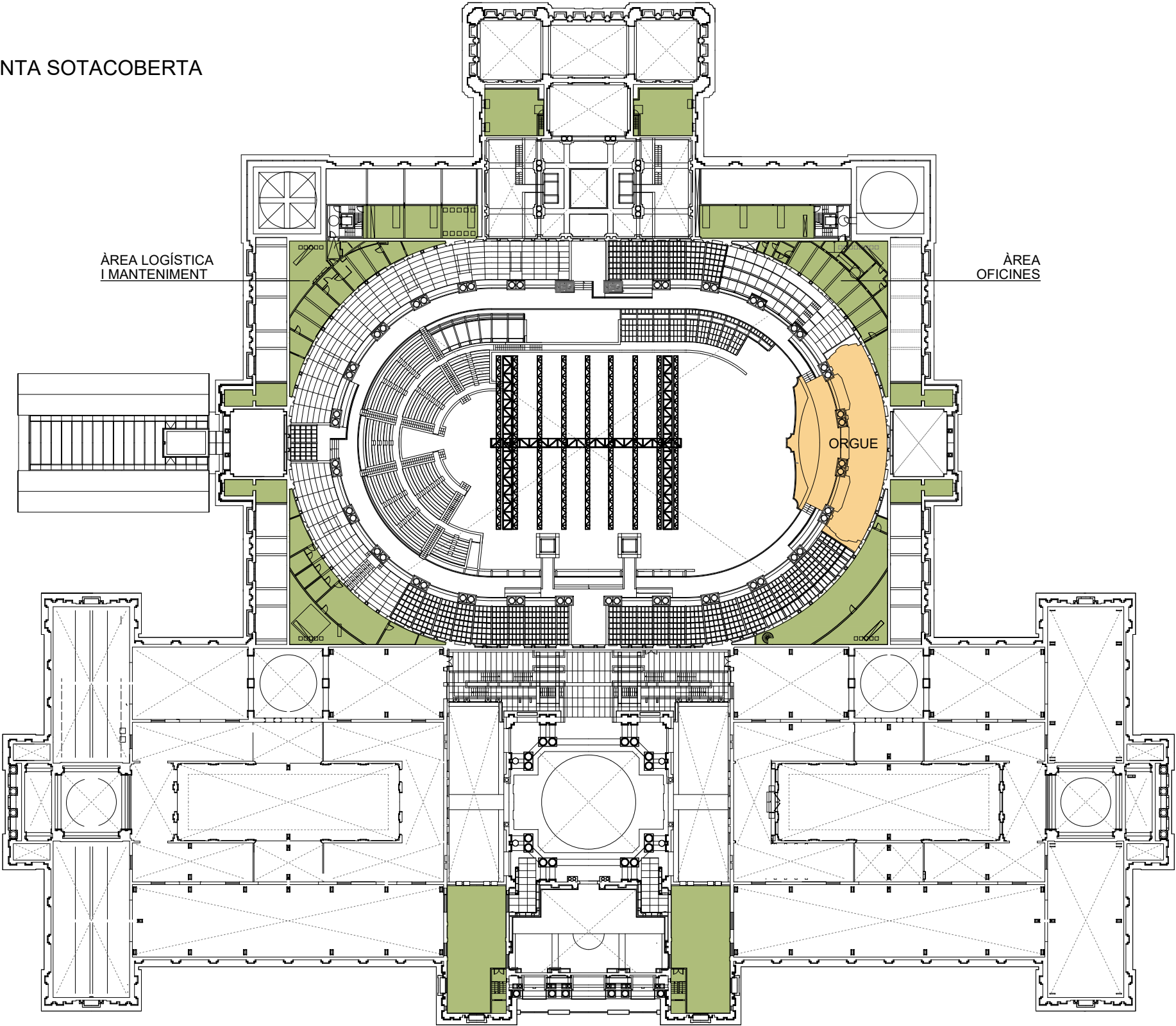
- ÀREA PÚBLICA SENSE BÉNS CULTURALS (*)
- ÀREA PÚBLICA AMB BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA SENSE BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA AMB BÉNS CULTURALS

ACCESSOS

- Públic. Accés principal
- Públic.
- Privat. Restingit / servei

(*) S'hi inclouen els espais annexes de servei que tot i no ser d'accés pel públic pertanyen a un ús de l'àrea pública

PLANTA SOTACOBERTA

TIPUS D'ESPAI DIFERENCIAT

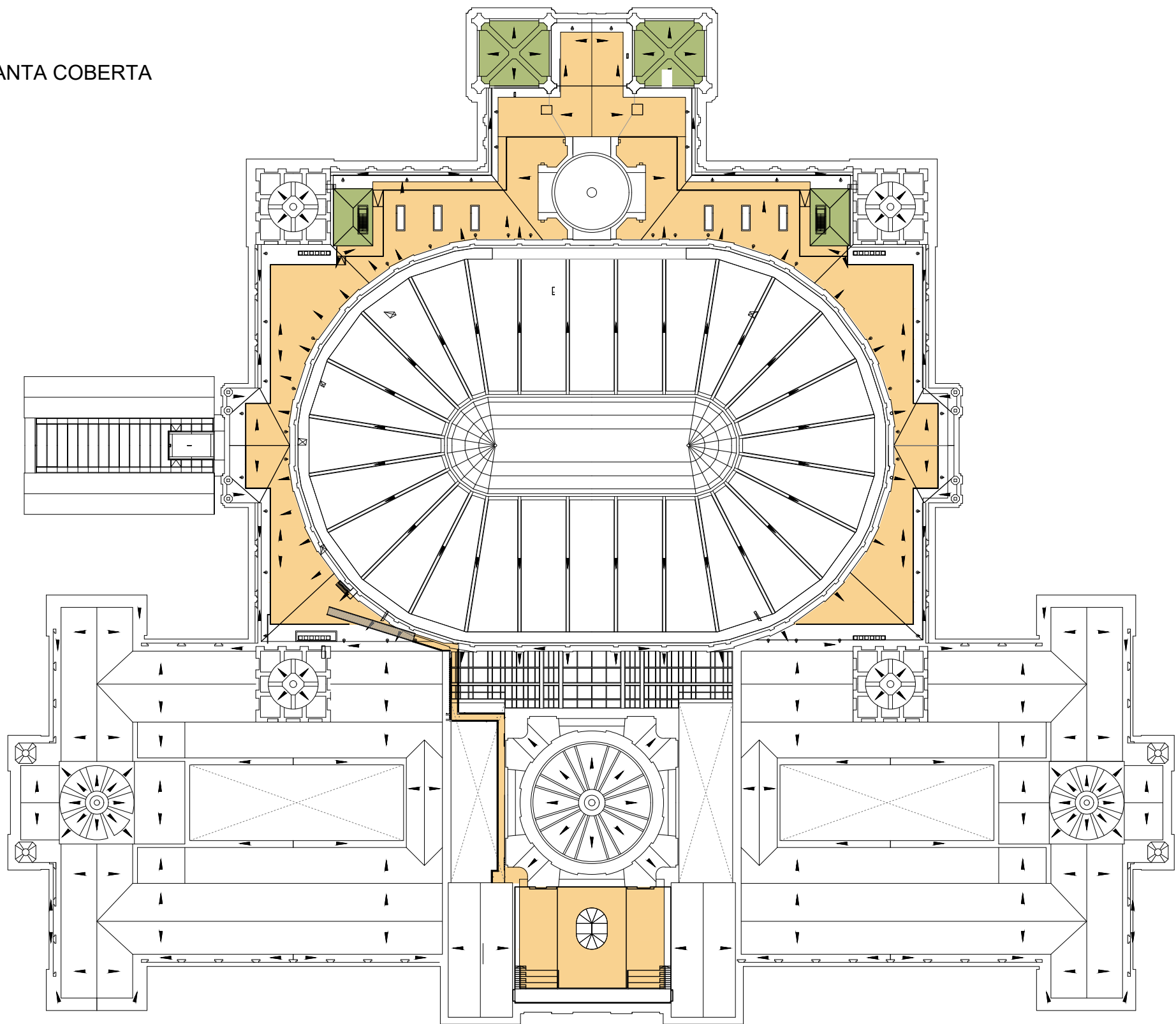
- ÀREA PÚBLICA SENSE BÉNS CULTURALS
- ÀREA PÚBLICA AMB BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA SENSE BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA AMB BÉNS CULTURALS

ACCESSOS

- Públic. Accés principal
- Públic.
- Privat. Restringit / servei

(*) S'hi inclouen els espais annexes de servei que tot i no ser d'accés pel públic pertanyen a un ús de l'àrea pública

PLANTA COBERTA

TIPUS D'ESPAI DIFERENCIAT

- ÀREA PÚBLICA SENSE BÉNS CULTURALS (*)
- ÀREA PÚBLICA AMB BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA SENSE BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA AMB BÉNS CULTURALS

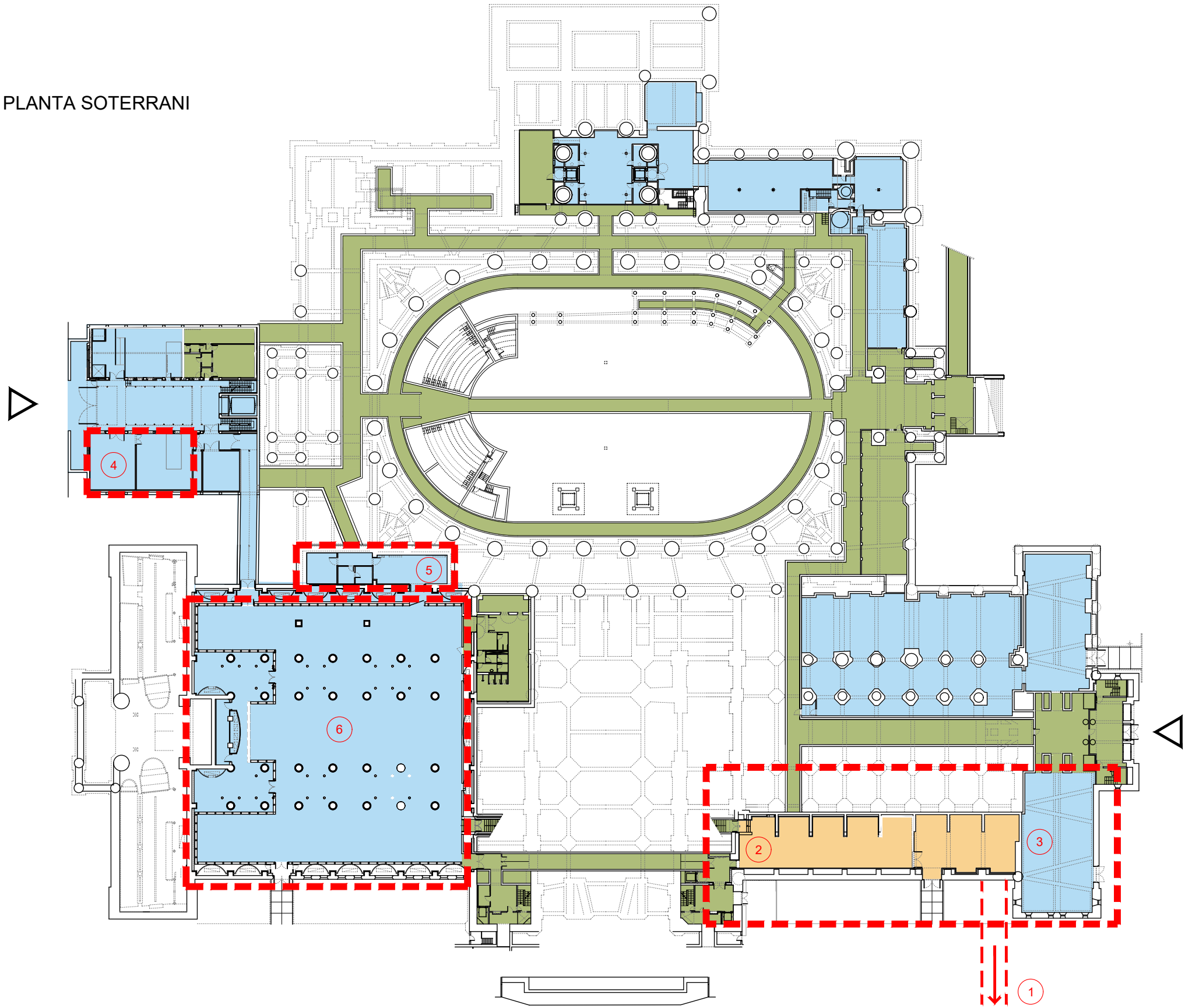
ACCESSOS

- Públic. Accés principal
- Públic.
- Privat. Restingit / servei

(*) S'hi inclouen els espais annexes de servei que tot i no ser d'accés pel públic pertanyen a un ús de l'àrea pública

A.1.3. Proposta de reorganització funcional del Palau Nacional

PLANTA SOTERRANI

- ACTUACIONS A REALITZAR
1. Connexió amb Palau Victòria Eugènia
 2. Transformació de l'antiga sala d'exposicions temporals i reserva en espai d'arribada des del Palau Victòria Eugènia.
 3. Transformació de l'antic magatzem a zona de reserva pels béns culturals en trànsit entre els dos edificis del nou museu.
 4. Canvi d'ús dels tallers de fusteria actuals en sala d'embalatge i desembalatge.
 5. Ampliació sala raig x.
 6. Canvi d'ús de sala d'exposicions temporals a àrea de reserva.

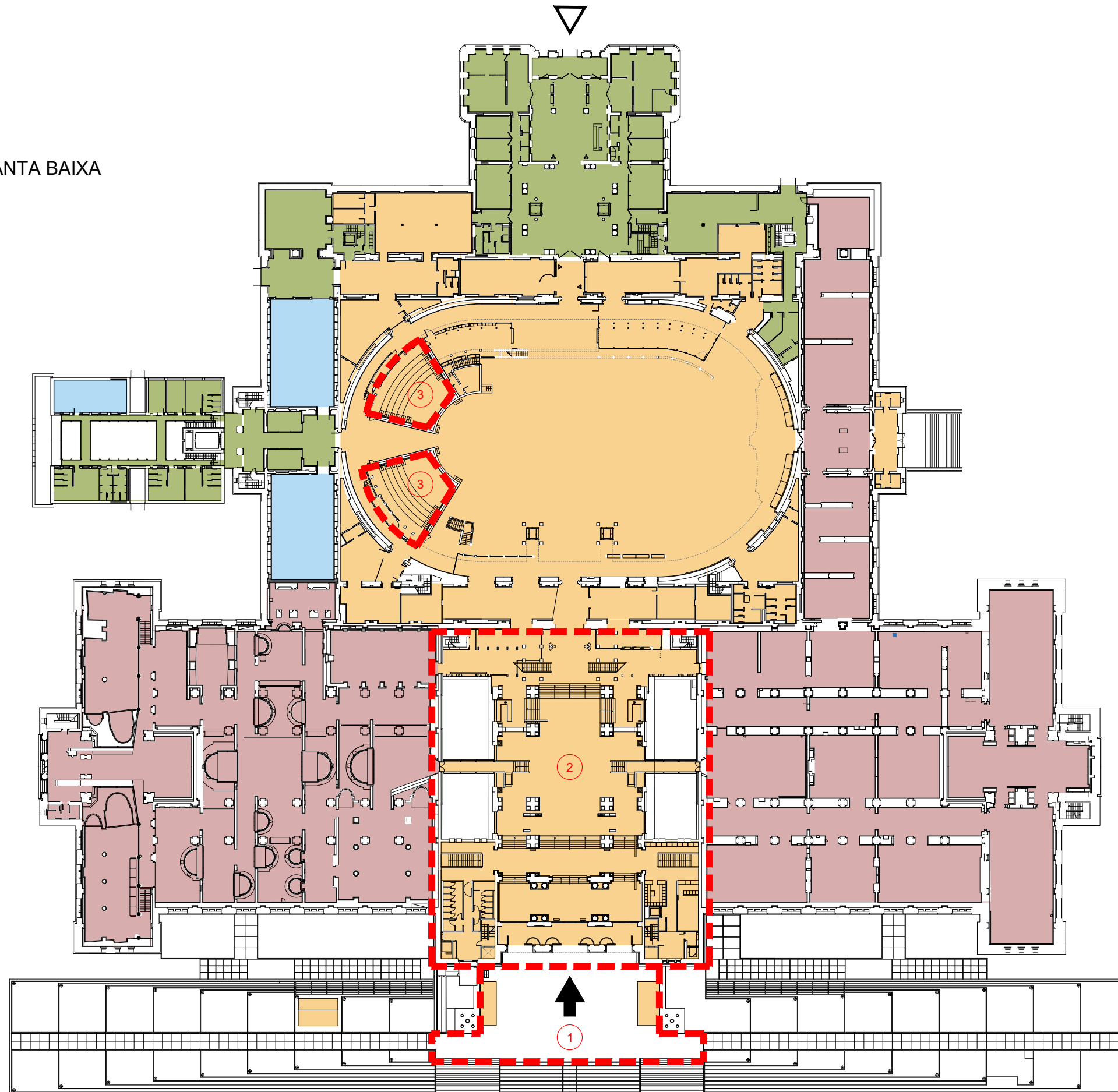
SUPERFÍCIE TOTAL REFORMA
2.795m²

- TIPUS D'ESPAI DIFERENCIAT
- ÀREA PÚBLICA SENSE BÉNS CULTURALS (*)
 - ÀREA PÚBLICA AMB BÉNS CULTURALS
 - ÀREA PRIVADA SENSE BÉNS CULTURALS
 - ÀREA PRIVADA AMB BÉNS CULTURALS

- ACCESSOS
- Públic. Accés principal
 - Públic.
 - Privat. Restingit / servei

(*) S'hi inclouen els espais annexes de servei que tot i no ser d'accés pel públic pertanyen a un ús de l'àrea pública

PLANTA BAIXA

ACTUACIONS A REALITZAR

1. Repensar podi arribada.
2. Resoldre problemes d'accessibilitat del vestíbul i la connexió amb l'espai expositiu.
3. Canvi d'ús de l'espai dels auditoris en espais educatius.

SUPERFÍCIE TOTAL REFORMA
1.875m²

SUPERFÍCIE INTERVENCIÓ ESPAIS
EXTERIORS
520m²

TIPUS D'ESPAI DIFERENCIAT

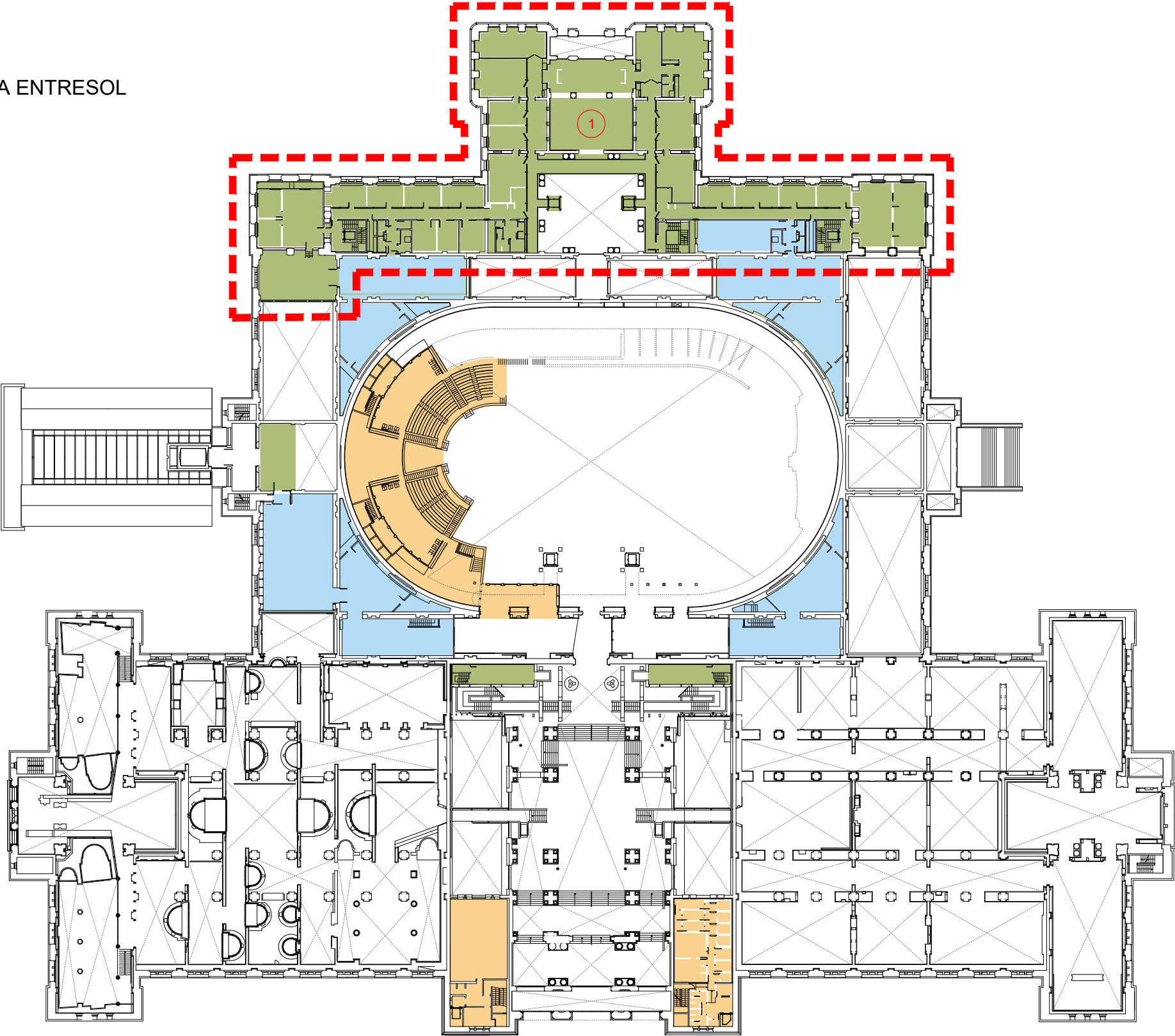
- ÀREA PÚBLICA SENSE BÉNS CULTURALS (*)
- ÀREA PÚBLICA AMB BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA SENSE BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA AMB BÉNS CULTURALS

ACCESSOS

- Públic. Accés principal
- Públic.
- Privat. Restingit / servei

(*) S'hi inclouen els espais annexes de servei que tot i no ser d'accés pel públic pertanyen a un ús de l'àrea pública

PLANTA ENTRESOL

ACTUACIONS A REALITZAR
1. Redistribució de l'espai d'oficines -
planta oberta.

SUPERFÍCIE TOTAL REFORMA
1.640m²

TIPUS D'ESPAI DIFERENCIAT

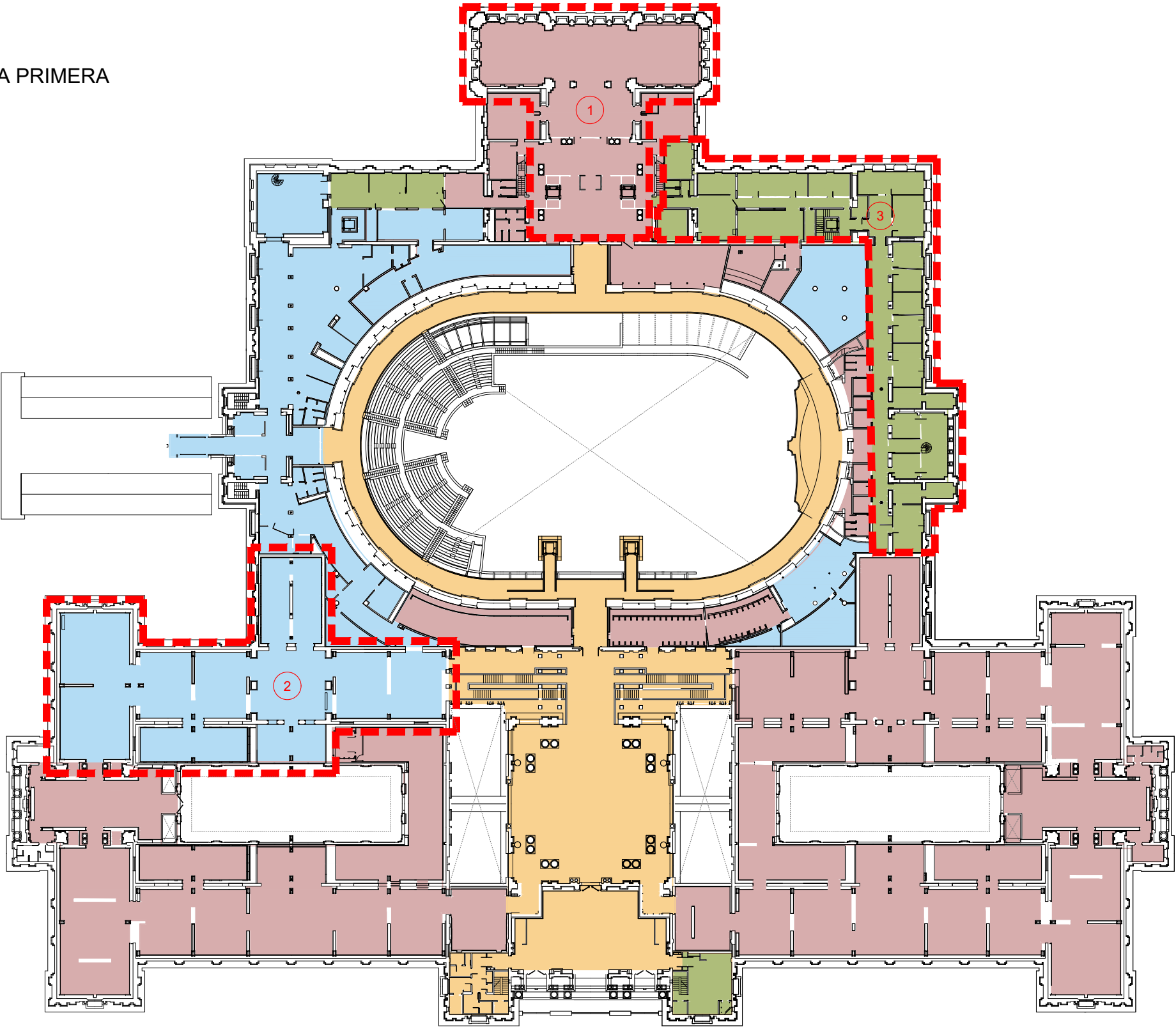
- ÀREA PÚBLICA SENSE BÉNS CULTURALS (*)
- ÀREA PÚBLICA AMB BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA SENSE BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA AMB BÉNS CULTURALS

ACCESSOS

- Públic. Accés principal
- Públic.
- Privat. Restingit / servei

(*) S'hi inclouen els espais annexes de servei que tot i no ser d'accés pel públic pertanyen a un ús de l'àrea pública

PLANTA PRIMERA

ACTUACIONS A REALITZAR

1. Adequació espai biblioteca / sala protocol.
2. Canvi d'ús d'exposició permanent a taller de restauració.
3. Redistribució de l'espai d'oficines - planta oberta.

SUPERFÍCIE TOTAL REFORMA:
2.425m²

TIPUS D'ESPAI DIFERENCIAT

- ÀREA PÚBLICA SENSE BÉNS CULTURALS (*)
- ÀREA PÚBLICA AMB BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA SENSE BÉNS CULTURALS
- ÀREA PRIVADA AMB BÉNS CULTURALS

ACCESSOS

- Públic. Accés principal
- Públic.
- Privat. Restingit / servei

(*) S'hi inclouen els espais annexes de servei que tot i no ser d'accés pel públic pertanyen a un ús de l'àrea pública

	A2	Fotografies estat actual	

A.2. FOTOGRAFIES ESTAT ACTUAL

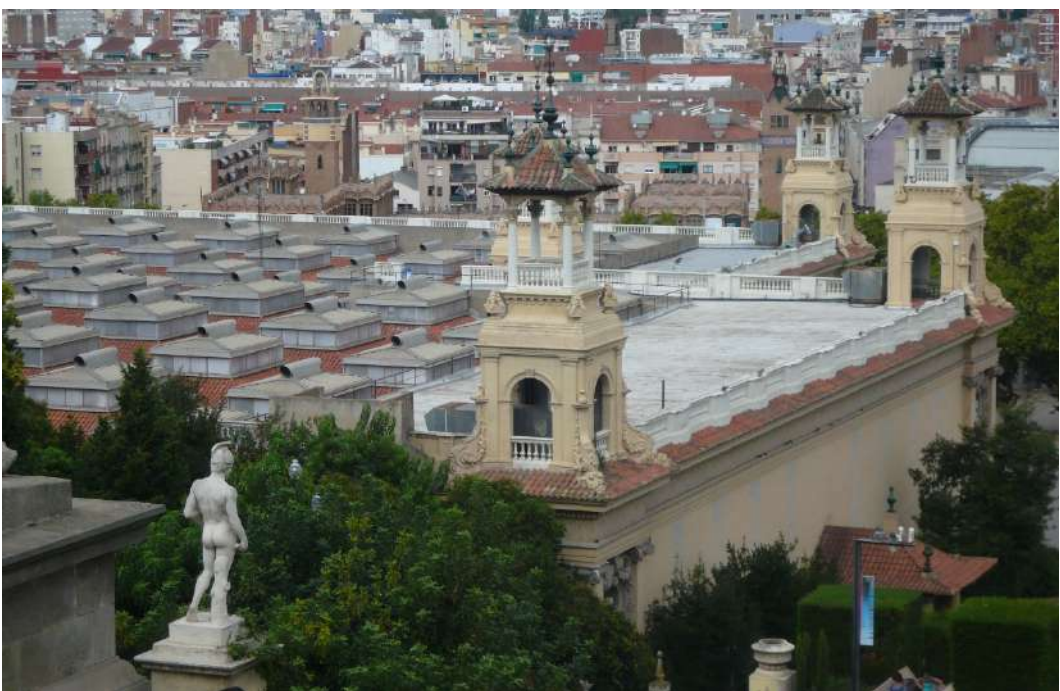
A.2.1. Fotografies del Palau de Victòria Eugènia

A.2.2. Fotografies del Palau Nacional

A.2.1. Fotografies del Palau Victòria Eugènia

Façana plaça de Josep Puig i Cadafalch

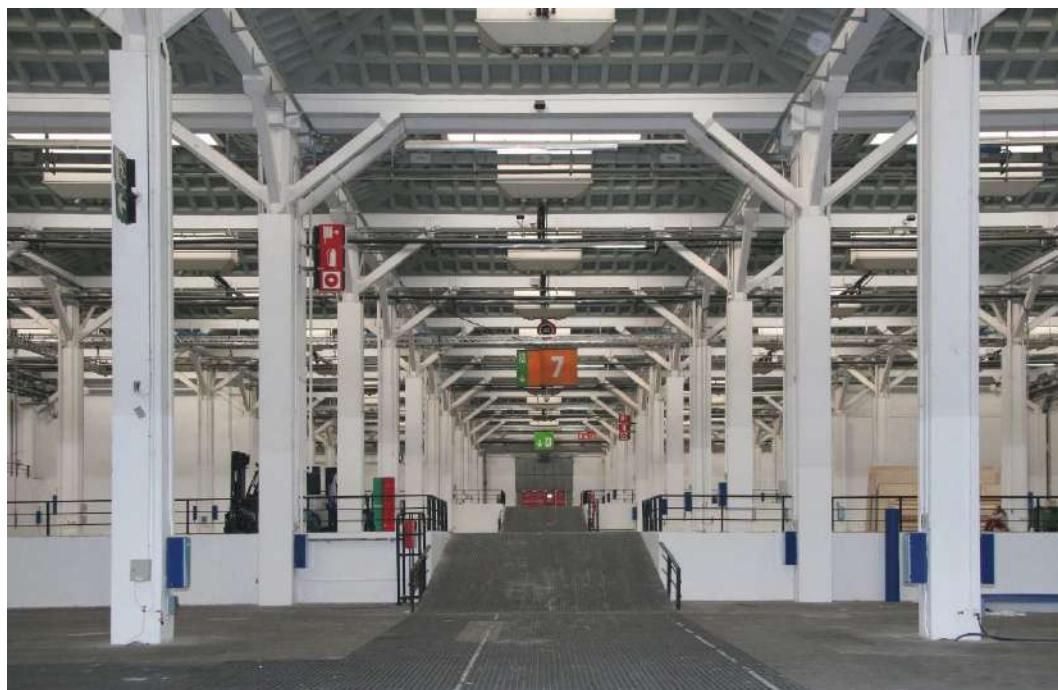
Coberta i torres

Coberta i torres

Espai exterior

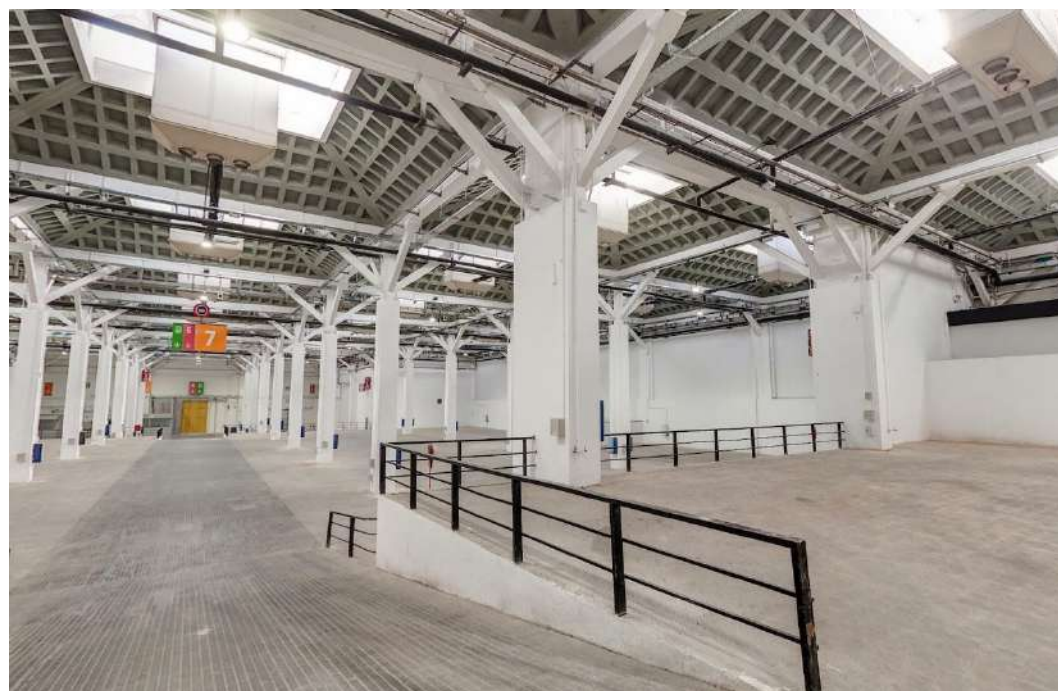
Espai interior buit

Pas transversal

Passera elevada annexa

Espai interior buit

Espai interior amb exhibició temporal

A.2.2. Fotografies del Palau Nacional

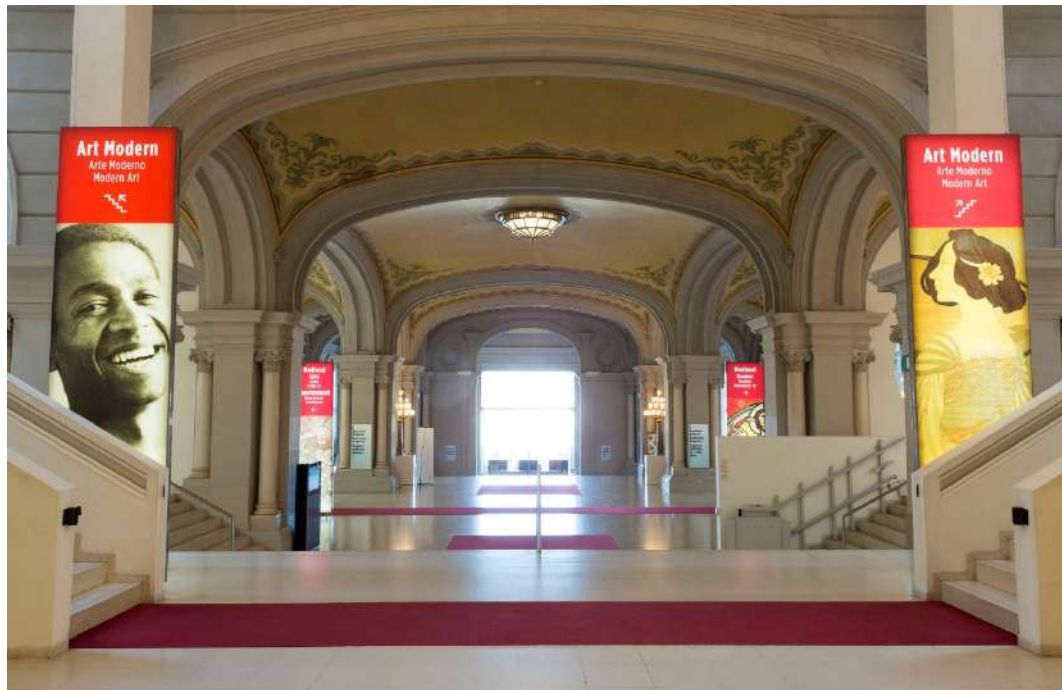
ESPAI EXTERIOR. Façana principal i cascades

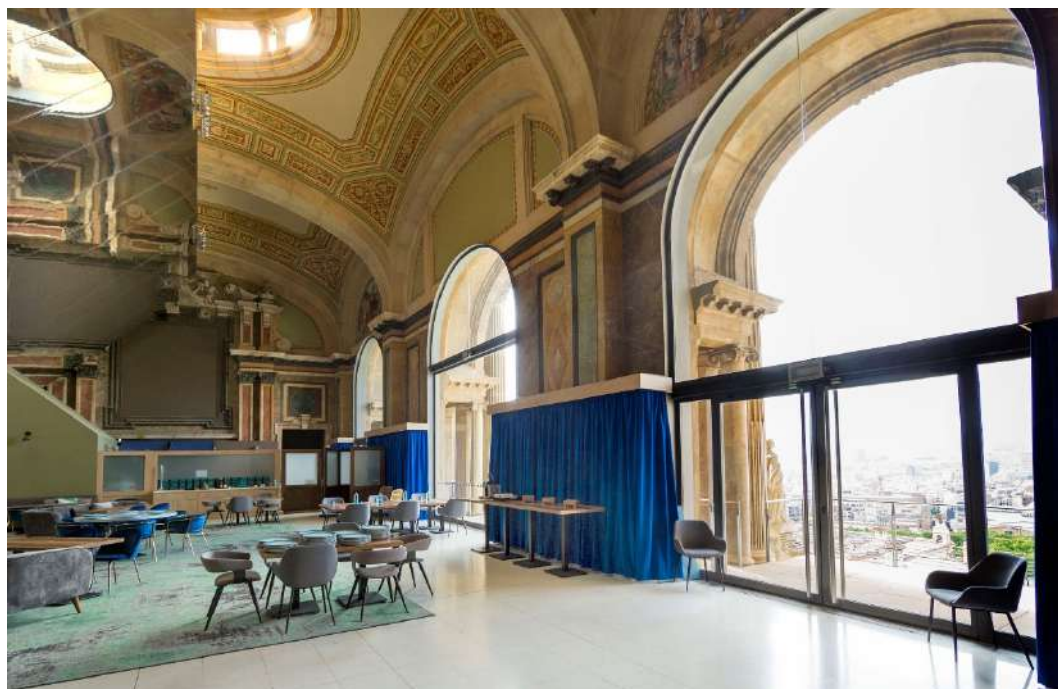
ESPAI EXTERIOR. Mirador

ESPAI EXTERIOR. Bar exterior

ÀREA D'ACCÉS I D'ACOLLIDA. Vestíbul principal

ÀREA COMERCIAL. Restaurant

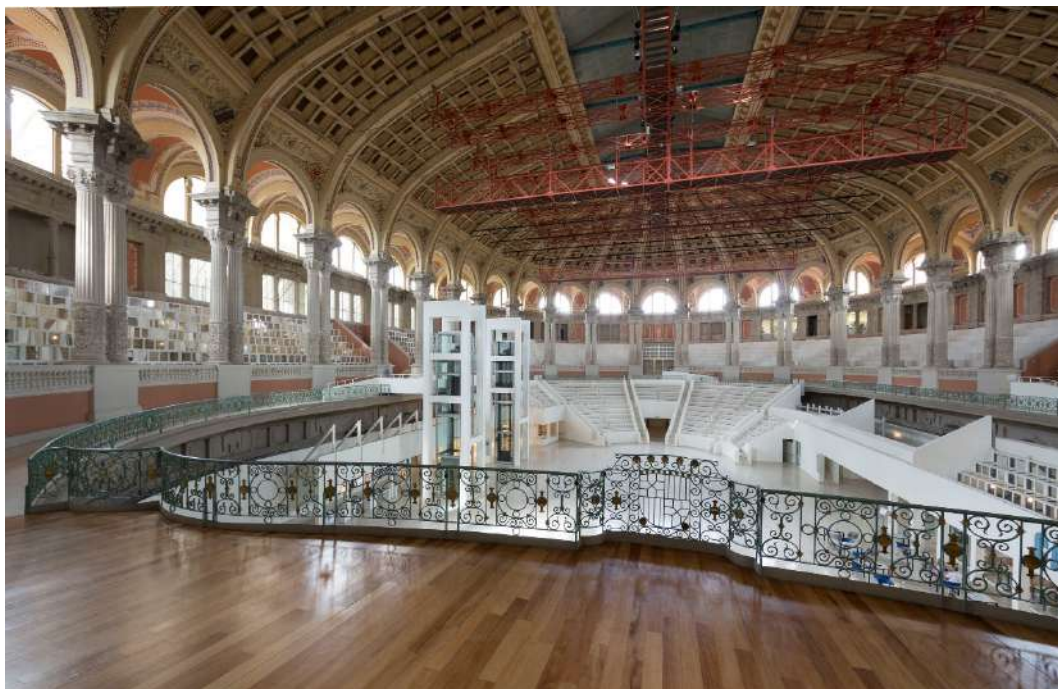
ÀREA DE RECERCA I CONEIXEMENT. Biblioteca

ÀREA EDUCATIVA. Espai pedagògic

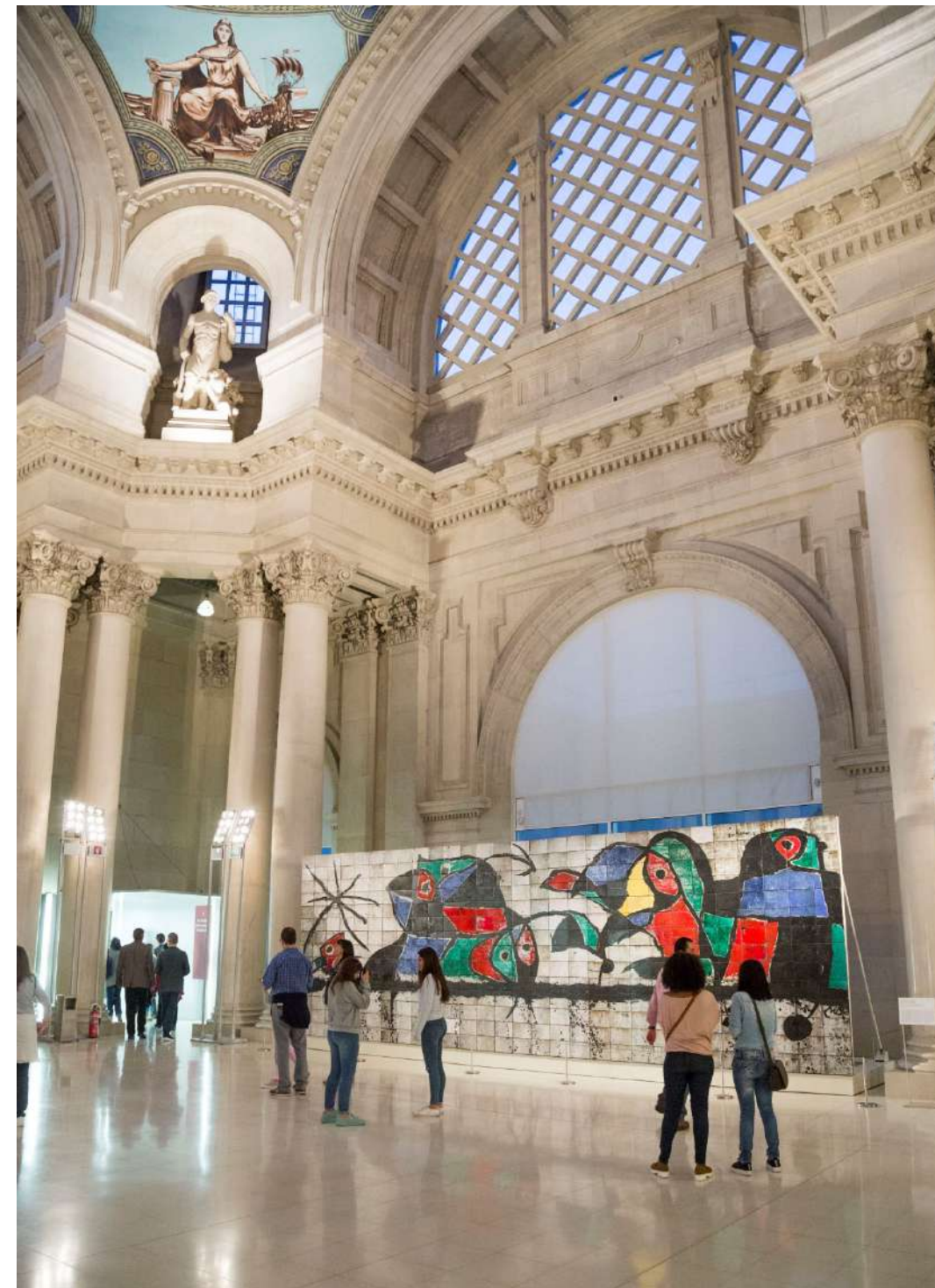
ÀREA DE RECERCA I CONEIXEMENT. Biblioteca

ÀREA D'ACCÉS I D'ACOLLIDA. Sala Oval

ÀREA D'ACCÉS I D'ACOLLIDA. Auditori

ÀREA D'ACCÉS I D'ACOLLIDA. Sala Cúpula

ÀREA EXPOSITIVA. Sala de Romànic

ÀREA EXPOSITIVA. Sala de Romànic

ÀREA EXPOSITIVA. Sala de Gòtic

ÀREA EXPOSITIVA. Sala d'Art Modern

ÀREA EXPOSITIVA. Sala d'Art Modern

ÀREA EXPOSITIVA. Sala d'Art Modern

ÀREA EXPOSITIVA. Sala d'Art Modern

ÀREA EXPOSITIVA. Sala d'Art Modern

ÀREA EXPOSITIVA. Sala de Renaixement i Barroc

ÀREA EXPOSITIVA. Sala de Numismàtica

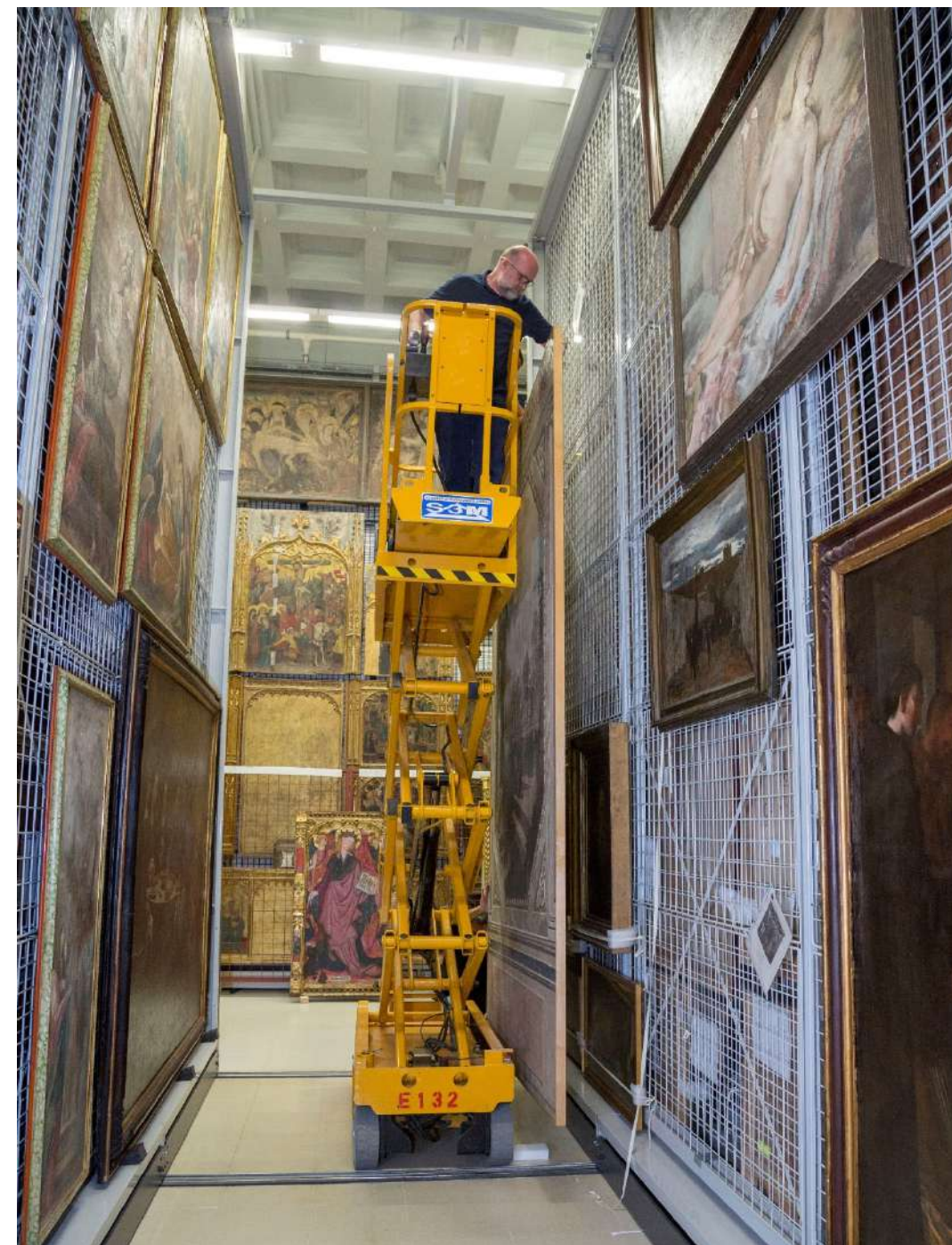
ÀREA EXPOSITIVA. Sala de Renaixement i Barroc

ÀREA DE RESTAURACIÓ I CONSERVACIÓ PREVENTIVA. Taller

ÀREA D'ACCÉS, REGISTRE I GESTIÓ DE BÉNS. Reserva

ÀREA D'ACCÉS, REGISTRE I GESTIÓ DE BÉNS. Reserva

ÀREA DE LOGÍSTICA I MANTENIMENT. Espai d'instal·lacions

ÀREA DE LOGÍSTICA I MANTENIMENT. Espai d'instal·lacions

ÀREA DE LOGÍSTICA I MANTENIMENT. Espai d'instal·lacions

A3

Fitxes patrimonials

A.3. FITXES PATRIMONIALS

A.3.1. Palau de Victòria Eugènia

A.3.2. Palau Nacional

Catálogo de patrimonio arquitectónico

Denominación

PALAU DE VICTÒRIA EUGÈNIA

Datos generales

Identificador	1754
Dirección principal	PL CARLES BUIGAS, 4 6 (1)
Nivel de protección	Béns culturals d'interès local(B)
Autor	Josep Puig i Cadafalch, arqte.
Época	1920-22
Estilo	Eclèctic
Uso original	Cultural
Periodo	1911-1920
Documentació fotogràfica	Arxiu Fotogràfic, Institut Municipal d'Història. Projecte de PatrimoniMunicipal. Projecte de Revisió del Catàleg Arquitectònic. Ajuntament de Barcelona.
Documentació arxivística: Planos	Arxiu Municipal Administratiu.

Descripción del elemento o conjunto

Junt amb el palau de Victòria Eugènia, són els dos únics palaus construïts per l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch, vestigi arquitectònic del que fòra projecte general de la secció nacional de l'Exposició Internacional de Barcelona de l'any 1929 i, al mateix temps, els dos primers en acabar-se i, immediatament utilitzats com a palaus expositius, dintre del que fou el primer assaig de l'esdeveniment que havia de celebrar-se sis anys després. Urbanísticament, els dos palaus són significatius ja que la seva disposició simètrica determina i configura la plaça -primer denominada de les Belles Arts i després dels Reis-, al temps que a l'avançar una nau respecte de l'altre s'estrenyia l'espai superior de la plaça, marcant el punt de partença de l'escalinata d'accés al Palau Nacional, emfasitzant-lo com a element vertebrador de l'eix central de la secció nacional.

Conscient de la funció que havien de tenir, l'arquitecte va concebir els dos edificis (amb una superfície de 14.000 m2 respectivament i al principi denominats de l'Arquitectura i de l'Art Modern) com a autèntics espais expositius, pel que el seu plantejament arquitectònic esdevé de la seva funció específica d'una forma directa. Així, estan formats per dues naus adossades, de planta rectangular, que s'uneixen interiorment mitjançant trams d'escala producte del desnivell del terreny. L'accés a cada nau era independent, tant des de la plaça dels Reis com per les façanes posteriors. La diferència de nivell entre cada nau no s'amaga i es féu palesa a les façanes laterals de cada palau, on s'observa que per a mantenir els mateix espai destinat a la decoració dels seus murs es deixa a la vista part d'aquests, essent doncs visible des de l'exterior el nivell de cada nau. La planta dels dos edificis es planteja a través d'una retícula integrada per mòduls quadrangulars sobre els que es disposen columnes com a únics elements de sustentació i de càrrega de la coberta. En el tema de les cobertes és on s'introdueixen modificacions que diferenciarien als dos palaus que al d'Alfons XIII és una successió de sostres a dos aigües que també actua de claraboies que permeten la

il·luminació natural zenital.

La decoració exterior dels palaus es remet iconogràficament a la tradició barroca catalano-valenciana: les torres tenen el seu model en el Pont Reial de València, els cossos d'accés ens remeten a l'església parroquial de Caldes de Montbuí, mentre que els esgrafiats ens representen columnes salomòniques.

Tècnicament, es tracta d'estuc esgrafiat sobre arrebossat fet pel procediment directe, sense trepa com es fan actualment, és a dir, sobre un fons raspat el dibuix és lliscat i buidat.

El barroquisme dels palaus harmonitza amb el seu entorn monumental, tal i com Puig i Cadafalch va plantejar en el seu projecte d'ordenació del recinte expositiu redactat entre els anys 1916 i 1917.

Intervenciones

- Restauració i manteniment integral. Qualsevol intervenció requerirà la realització d'una memòria d'investigació i recerca històrica que justifiqui i documenti les parts originals, defineixi les modificacions posteriors, i la seva integració amb la proposta sol·licitada.

Direcciones (3)

Imágenes (1)

Documentos (1)

Catálogo de patrimonio arquitectónico

Denominación

PALAU NACIONAL. MUSEU NACIONAL D'ART DE CATALUNYA

Datos generales

Identificador	1771
Dirección principal	C MIRADOR DEL PALAU NACIONAL, 6 10 (1)
Nivel de protección	Béns culturals d'interès nacional(A)
Autor	Eugenio Cendoya; Enric Catà, arquitectes; col·laboració: Pere Domènech, arquitecte
Época	1927-29
Estilo	Eclèctic
Uso original	Cultural: expositiu i representacional
Periodo	1921-1930
Documentación fotográfica	Arxiu Fotogràfic, Institut Municipal d'Història, Arxiu Nacional de Catalunya.
Documentación archivística: Planos	Arxiu Municipal Administratiu

Descripción del elemento o conjunto

En el concurs de projectes convocat l'any 1924, el primer premi fou per als arquitectes Enric Catà i Eugenio P. Cendoya. Per bé que la primera pedra es col·locà el 1926 i les obres s'endegaren en aquesta data, tot just després d'un any es tractava el tema de la qualitat dels materials en una sessió de la Junta Directiva, a causa dels endarreriments provocats per aquest tema juntament als problemes estructurals que estaven apareixent. En la direcció de les obres participà l'arquitecte Pere Domènech i Roura. L'edifici fou acabat el mateix 1929. D'un monumentalisme eclèctic en què el classicisme general es combina amb elements xoriguerescs, però mantenint un esquema dintre de la línia Beaux-Arts (evident sobretot en el vestíbul, en la desapareguda escala monumental i en la reformada sala de festes), la planta simètrica està centrada per l'esmentada sala de festes -de planta el·líptica- sobre la qual s'aixeca una interessant cúpula, també el·líptica que, frontalment, queda amagada per una gran cúpula que condueix a pensar en fonts barroquitzants amb un caire de l'Escola Beaux-Arts. El conjunt té dues cúpules de menors dimensions, així com quatre torres. Ocupa una superfície de 15.000 m2 amb un volum de 32.000 m3. La sumptuositat atorgada al palau es traduí en la distribució interior, on dos cossos laterals -així com les plantes subterrànies- es van destinar a l'exposició d'El Arte en España, i el cos central a funcions de tipus representatius: actes, sopars, festes, etc. La planta primera estava destinada a dependències d'ús reial. És important destacar la funció urbanística de l'edifici, una autèntica fita que tanca l'eix format per l'avinguda de Maria Cristina i que clou de l'Exposició. En la decoració intervingueren escultors (Casanovas, Dunyach, Ridaura, Claret, Navarro, Marés i Llimona) i pintors (F. d'A. Galí, Togores, Humbert, Labarta, Colom, i Obiols), considerats entre els bons artistes de l'època i que suposen la presència del noucentisme en totes les seves interpretacions (simbolista, geomètrica, italianitzant o populista). Actualment l'edifici és la seu del Museu Nacional d'Art de Catalunya.

Intervenciones

- Serà obligatori, a l'edifici, el manteniment del volum, façanes i interiors (les parts on es conservin estructures i/o decoracions històriques), de l'edifici original; cal recuperar textures i colors originals de les façanes, incloent-hi fusteria, baranes i elements decoratius.

- Qualsevol intervenció requerirà la realització d'una memòria d'investigació i recerca històrica que justifiqui i documenti les parts originals, defineixi les modificacions posteriors, la seva integració amb la proposta sol·licitada i la conservació de l'ambient estètic i paisatgístic del conjunt especial.

- Als jardins, seran obligatoris la restauració, la conservació i el manteniment.

Direcciones (2)

Imágenes (2)

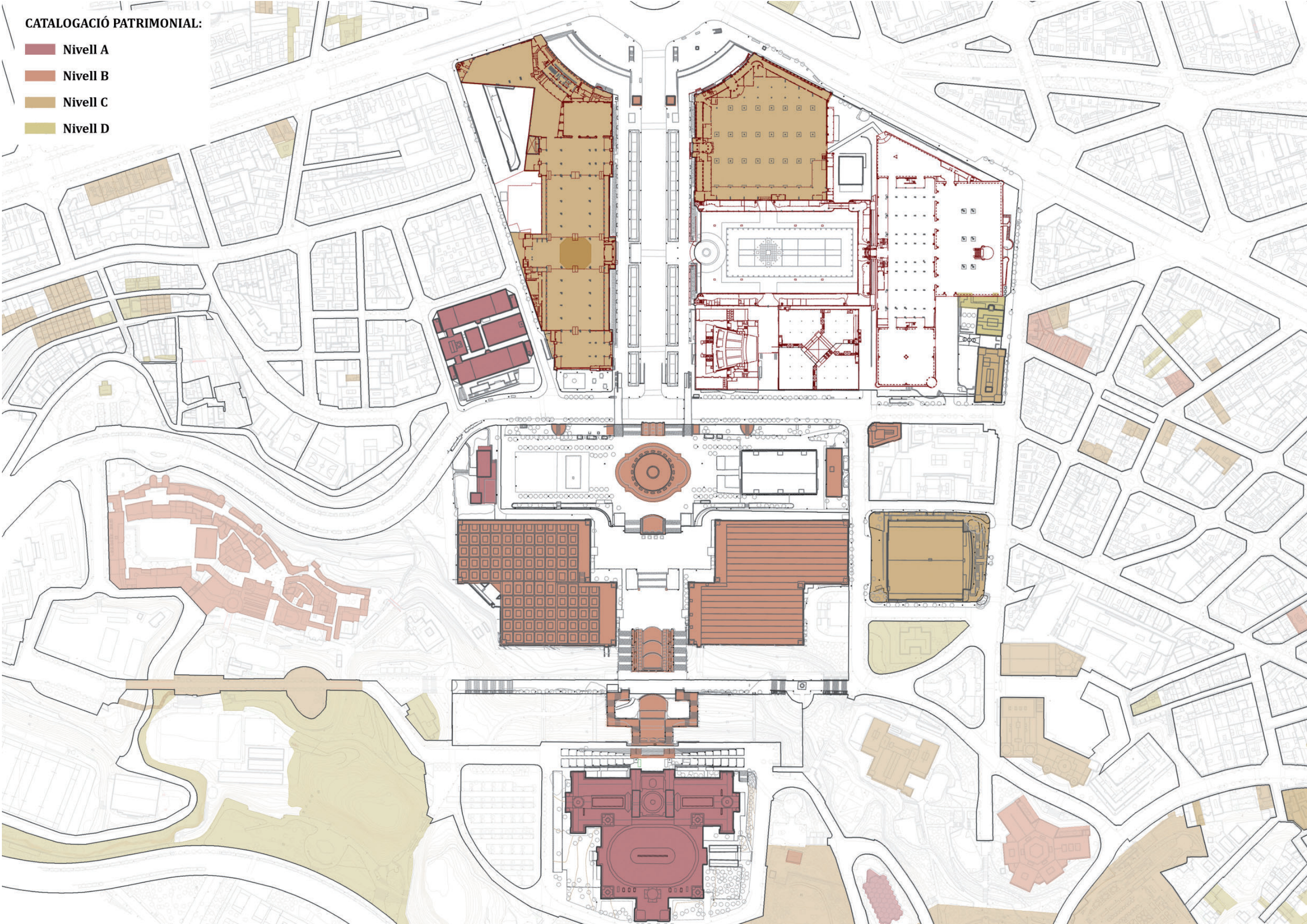
	A4	Condicions i criteris per a la renovació dels Palaus firals de Montjuïc Ajuntament de Barcelona

CONDICIONS I CRITERIS PER A LA RENOVACIÓ DELS PALAUS FIRALS DE MONTJUÏC

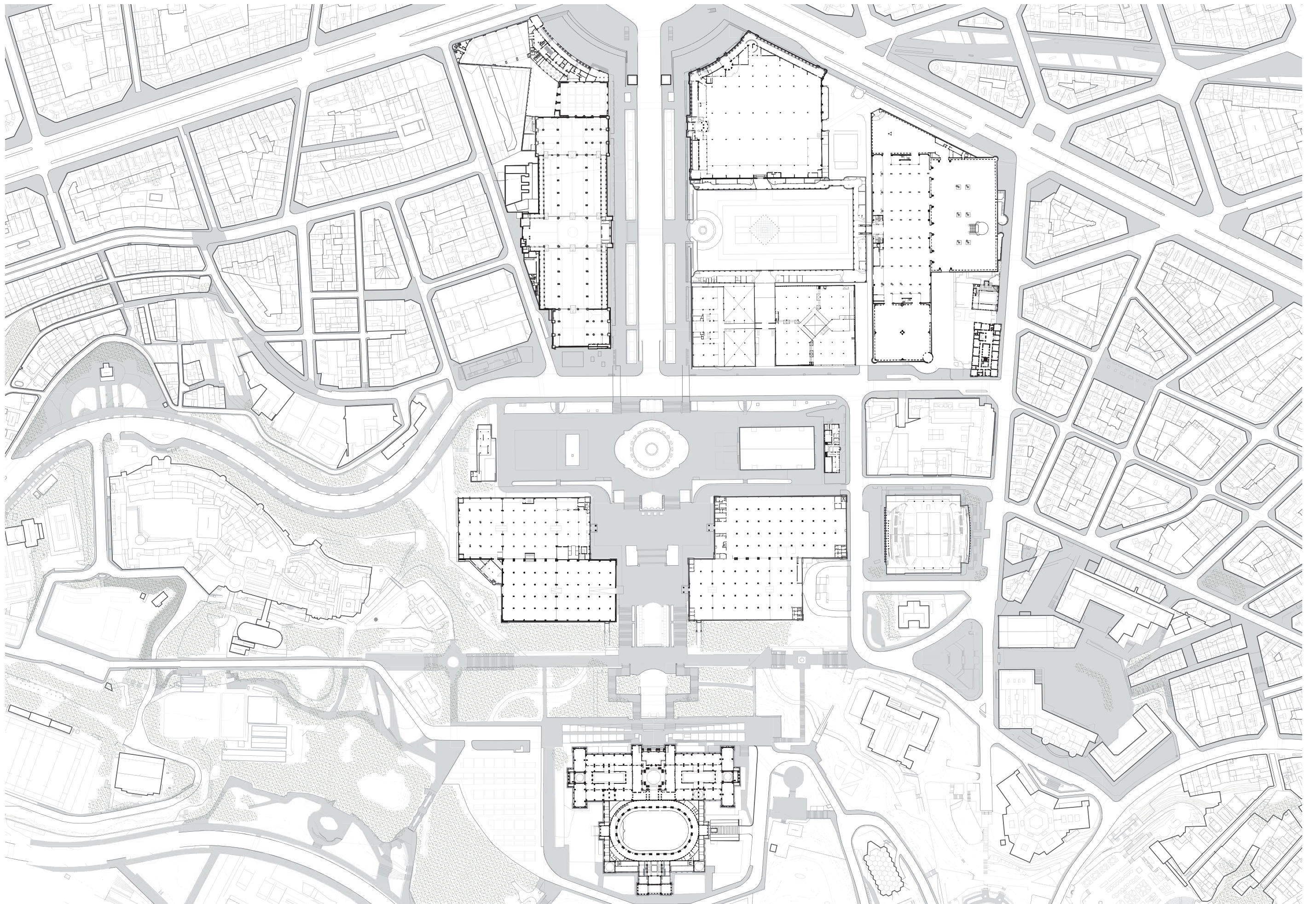

CATALOGACIÓ PATRIMONIAL

PLANTA CARTOGRÁFICA

CONDICIONS I CRITERIS PER A LA RENOVACIÓ DELS PALAUS FIRALS DE MONTJUÏC

CRITERIS DE CONJUNT

L'EIX MONUMENTAL

El conjunt urbanístic de l'Exposició Universal de 1929 s'organitza a través d'un element ordenador axial, proposat per Josep Puig i Cadafalch l'any 1917, que és l'Avinguda de la Reina Maria Cristina.

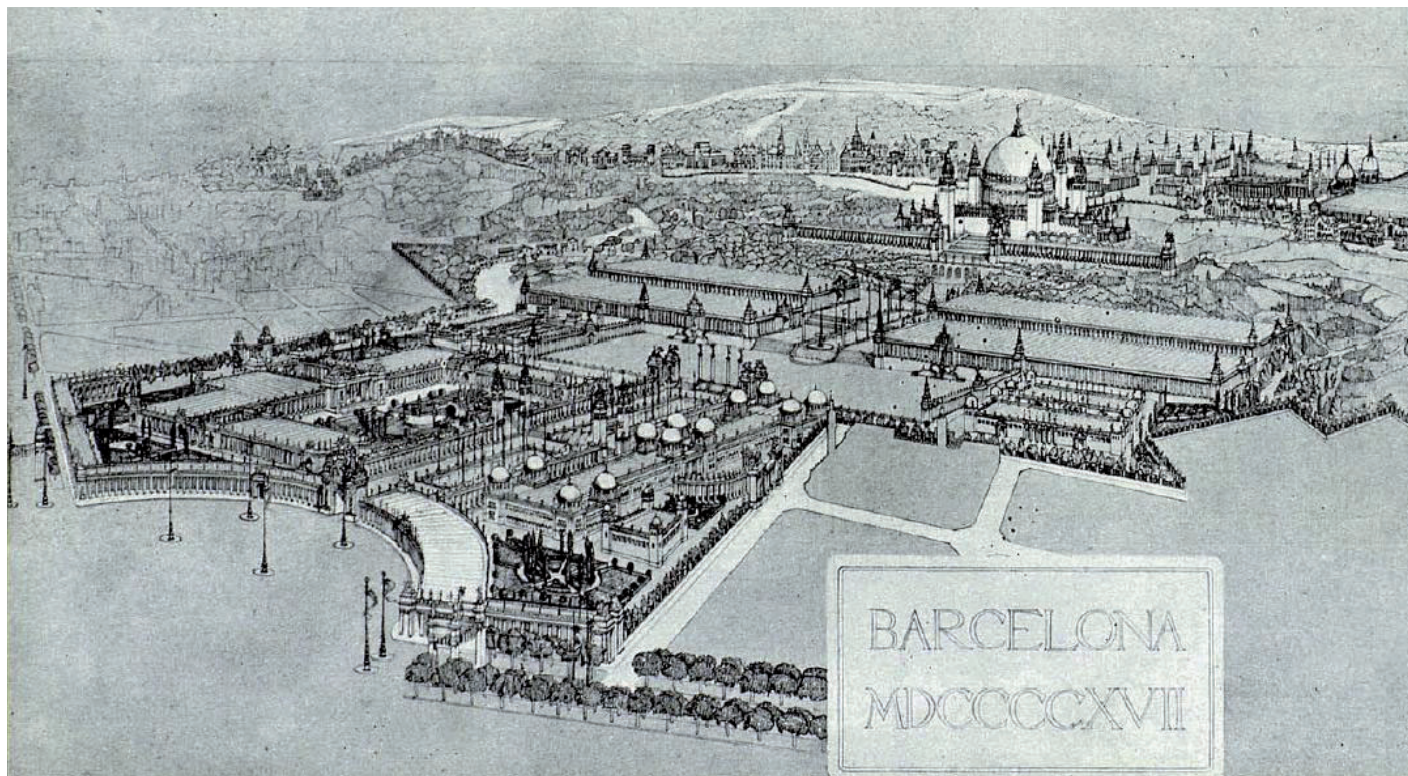
La proposta, insòlita des del punt de vista de deslligar-se dels eixos principals existents de l'emplaçament (la Gran Via de les Corts Catalanes, l'Avinguda del Paral·lel i la "Via K" projectada per Josep Amargós), es col·loca com a bisectriu en l'angle format per la Gran Via i el Paral·lel i li dona una dimensió més àmplia, de pas per a vianants, esglaonada, de la qual pegen a banda i banda el seguit d'edificis que resolen el programa inicialment estimat com a necessari.

La idea d'una avinguda monumental no era nova en l'arquitectura de les exposicions, però per primera vegada s'entén no com un saló central tancat amb edificis per tot arreu, sinó com un recorregut ascendent, amb una ordenació dinàmica, creixent, que té en el Palau Nacional la seva culminació.

Cal destacar que l'Exposició Universal de 1929 és la primera que no es construeix sobre una esplanada sense accidents topogràfics, sinó sobre una muntanya, una elecció arriscada, que amb l'enginy d'aquest eix axial, li dona aquest caràcter monumental.

En l'encontre de l'eix amb la Plaça Espanya, que fins al moment era un confluència de camins i carreteres, Puig i Cadafalch utilitza el recurs d'una columnata en exedra, que recull la irregularitat dels angles formats per l'encreuament dels carrers i conforma un entrada monumental.

Si bé el resultat construït de l'Exposició Universal de 1929 no atén al projecte de 1917 de Puig i Cadafalch, i és notable la falta de coordinació entre els projectes parcials, la lliure disposició dels palaus, encarregats un per un a arquitectes, i l'ocupació dels espais lliures amb edificis i pavellons deslligats de l'ordenació general, allò que va mantenir el caràcter de conjunt va ser la idea força de l'Avinguda Maria Cristina, l'aprofitament dels desnivells i l'ordenació dinàmica al llarg de l'eix ascendent.

Projecte per a l'Exposició de Barcelona, 1917, de Josep Puig i Cadafalch.

CRITERIS D'INTERVENCIÓ:

Caldrà preservar la visual esglaonada per nivells homogenis des de la perspectiva de l'Avinguda Maria Cristina, la qual cosa vol dir que les modificacions que puguin tenir el Palau del Vestit i el Palau de Congressos de Barcelona hauran de mantenir l'alçària de les cornises del Palau de la Metal·lúrgia i del Palau de les Comunicacions, respectivament.

Cap volum, encara que estigui enretirat del pla de façana podrà superar l'alçària de la cúpula del Palau de la Metal·lúrgia, que és l'element que configura l'eix perpendicular a l'Avinguda Maria Cristina.

Les noves edificacions proposades que facin front a l'Avinguda Maria Cristina, han de mantenir l'alineació de façana dels palaus existents, garantint que no es desvirtui la panoràmica visual que dona el calaix de secció de 80 metres de l'Avinguda. Només podran fer gestos d'enretirar-se o avançar-se del front de façana si és per un motiu compositiu d'emfasitzar els accessos (tal com ho fan els pavellons de la Metal·lúrgia i de les Comunicacions) o per separar-se de les parts patrimonials originals en cas d'intervenció d'un edifici catalogat.

Qualsevol intervenció ha d'anar en pro de reforçar la simetria visual d'ordenació perceptible des de la Plaça Espanya cap al MNAC i viceversa.

Les façanes no poden alterar l'harmonia visual urbana de conjunt amb colors, formes o il·luminació que distorsionin el punt focal de l'eix monumental.

L'Avinguda Maria Cristina ha de seguir sent l'eix pel qual s'accedeix als diferents edificis que hi fan front. En aquest sentit, les edificacions que tinguin façana a l'Avinguda Maria Cristina hauran de mantenir el caràcter de façana d'accés principal i caldrà tenir especial cura en el seu ritme i composició; no podran ser façanes cegues.

Totes les cobertes seran considerades com una cinquena façana visible. Caldrà mantenir la geometria original de les cobertes dels edificis en què s'intervingui, seguir un tractament homogeni en els edificis de nova planta i evitar la col·locació d'instal·lacions.

Nivells homogenis esglaonats i manteniment de les cornises que donen a l'Avinguda Maria Cristina el caràcter de monumentalitat..

L'EIX TRANSVERSAL

La Plaça de l'Univers, ja present en el projecte de Puig i Cadafalch, es va concebre com un espai tancat per tres bandes i obert per la quarta a l'Avinguda de Maria Cristina, que articulava el sector est de la part baixa de l'Exposició Universal de 1929.

Flanquejada pel Palau de les Comunicacions, el Palau de la Indústria Tèxtil i el Palau de Projeccions, era un espai buit que emfasitzava l'accés principal del Palau de la Metal·lúrgia i la seva cúpula central, i l'accés al Palau de la Indústria Tèxtil (anteriorment anomenat Palau de la Llum), configurant un espai col·locat de forma transversal a l'eix monumental.

Com a espai buit, tenia funció de repòs i contemplació donada la longitud de l'Avinguda Maria Cristina. Durant l'Exposició Universal de 1929 va ser un jardí artificial fet de vidre, aigua i llum, plantat segons la geometria estricta d'un jardí francès.

La MPGM de 2023 té entre els seus criteris generals dissoldre el caràcter de recinte tancat i definir una nova estructura urbana que connecti els barris i aporti nous usos a l'espai públic existent, pel que reconeix la necessitat de generar un o més passos transversals entre l'Avinguda Maria Cristina i els carrers de Lleida i de Mèxic.

Per la banda de la Font de la Guatl·la es preveuen dos passos, un a través de l'accés principal a l'edifici del Palau de la Metal·lúrgia, passant per sota la cúpula, i un altre que recuperi el pas que hi havia hagut entre el Palau de la Metal·lúrgia i el Palau del Vestit i que connectava l'Avinguda Maria Cristina amb el carrer de Sant Fructuós.

Per la banda del Poble-sec es preveu, almenys, el pas del carrer Tamarit i el carrer de l'Olivera a través del nou teixit residencial i els espais finals fins a l'Avinguda Maria Cristina.

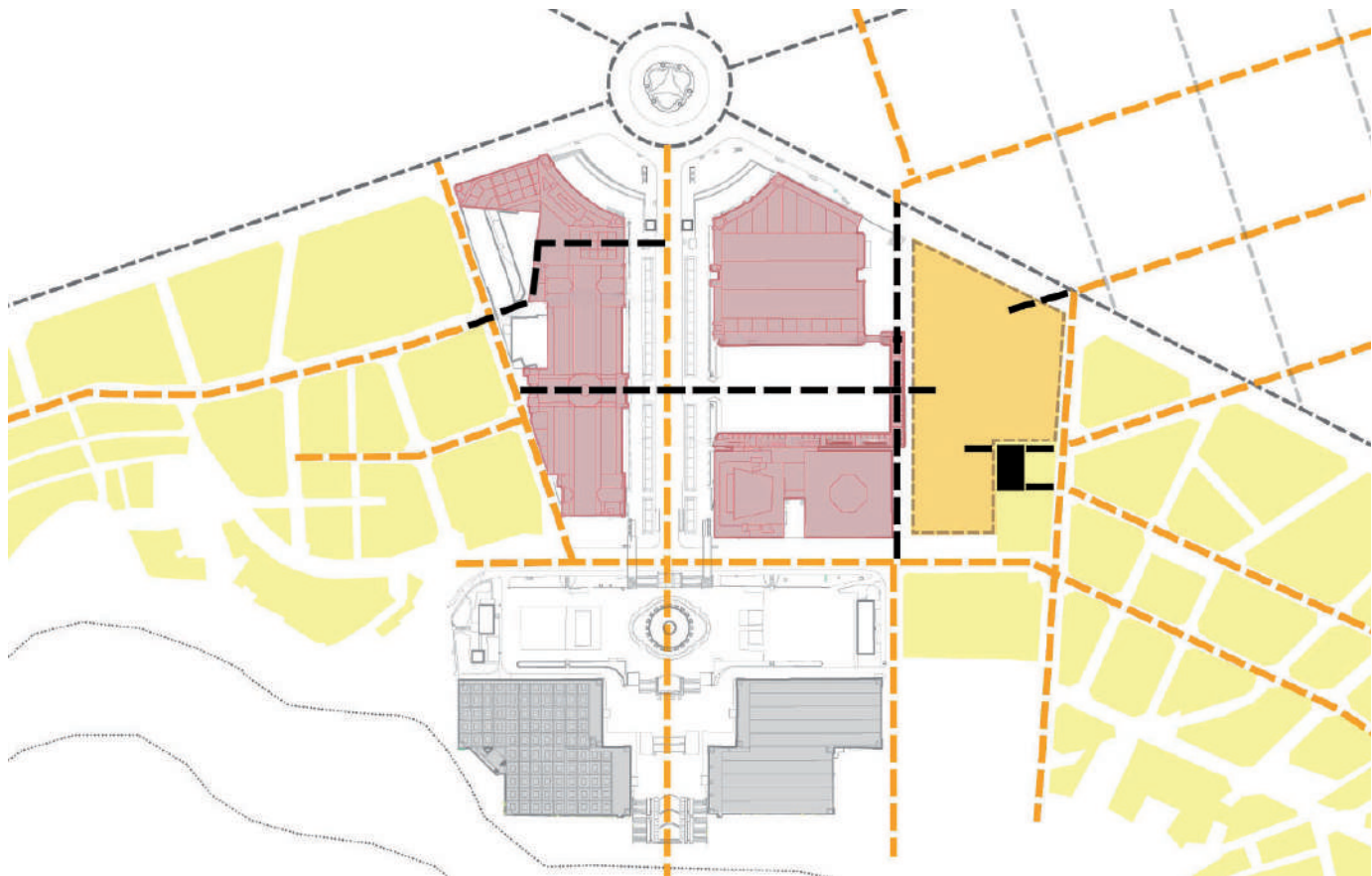
Plaça de l'Univers l'any 1957, on es veu el seu caràcter articulador en relació amb l'Avinguda Maria Cristina i els palaus.

CRITERIS D'INTERVENCIÓ:

Es recuperarà un pas transversal entre l'avinguda de la Reina Maria Cristina i el carrer Sant Fructuós.

El Palau de la Metal·lúrgia haurà de permetre el pas de vianants a través de la crugia central (la de la cúpula) per garantir la transversalitat entre els barris de la Font de la Guatl·la i el Poble-sec.

Caldria mantenir una plaça entre el Palau de les Comunicacions i el nou Palau Multifuncional, en unes proporcions diferents a l'actual plaça de l'Univers i escorada al nou carrer de la Guàrdia urbana, com a frontissa entre el teixit residencial i la Fira amb l'objectiu de propiciar una relació funcional adient. Aquesta plaça recolliria els carrers provinents del nou teixit residencial que es promourà entre els carrers de Lleida i de la Guàrdia urbana.

Recorreguts transversals principals i possibles transversalitats que permetrien relligar els barris.

L'ESPai PÚBLIC

La urbanització de l'espai públic de l'àmbit de la Fira de Montjuïc és fruit de l'Exposició Universal de 1929.

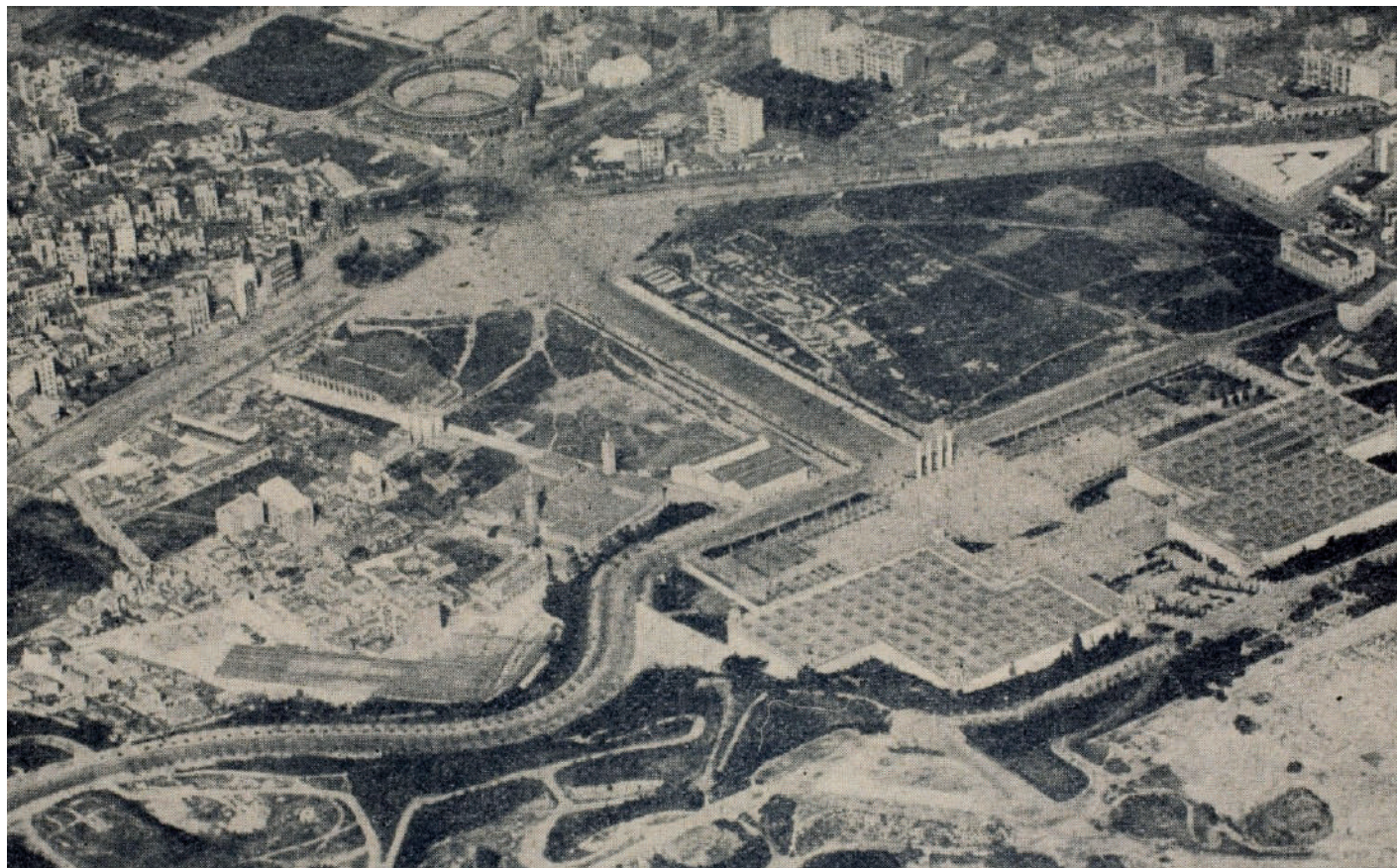
Prèviament només hi havia els camins que anaven a trobar la cruïlla de la Creu Coberta, ubicada on actualment hi ha l'encontre de l'Avinguda del Paral·lel amb l'Avinguda Mistral. Tot aquest àmbit estava pendent d'urbanitzar-se d'acord amb l'ordenació de Josep Amargós, aprovada l'any 1890.

Un dels objectius destacats de la urbanització de l'Exposició Universal de 1929 fou la construcció d'una escenografia on la llum i l'aigua n'eren els protagonistes. La construcció de la Font Màgica i el seguit de fonts que recorrien l'Avinguda Maria Cristina juntament amb les llumeneres que van rebre el nom d'espàrrecs, són alguns dels elements més característics d'aquella urbanització.

A partir dels anys 80 s'inicien un seguit d'intervencions en l'espai públic que són les que han perdurat fins a dia d'avui. Totes aquestes intervencions tenien per objectiu eliminar l'aparcament en superfície, facilitar el recorregut ascendent cap a la muntanya i ordenar els elements urbans amb l'objectiu de recuperar aquell caràcter monumental i escenogràfic de l'any 1929.

És en aquesta època que es reurbanitza la Plaça de l'Univers, es construeixen les passeres que creuen l'Avinguda Rius i Taulet i es reconstrueix el Pavelló alemany, obra de Ludwig Mies van der Rohe. No és, però, fins l'any 1993, que s'enderroca el Pavelló de l'INI, la qual cosa permet recuperar la meitat de la Plaça Carles Buigas.

Els reptes actuals per a l'espai públic pivoten sobre el reforç del caràcter unitari de l'actuació, la compaginació d'un espai monumental que alhora tingui escala humana, la millora de la mobilitat local i la gestió dels recursos naturals i energètics.

Fotografia aèria durant la urbanització de l'Exposició Universal de 1929.

CRITERIS D'INTERVENCIÓ:

Es perllongarà el carrer de la Guàrdia urbana entre l'Avinguda del Paral·lel i l'Avinguda de Rius i Taulet amb una secció de 20m entre façanes, prenent com a referència l'alineació de la Casa de la Premsa.

Els nous carrers tindran una proporció mínima del 50% exclusiva per a vianants.

Els sentits de circulació dels carrers se simplificaran fent-los d'un únic sentit, excepte l'Avinguda Maria Cristina i l'Avinguda Rius i Taulet.

L'Avinguda Maria Cristina seguirà tenint una calçada diferenciada de la vorera. S'hi permetrà el pas de trànsit de vehicles i de transport públic. Els carrils de serveis existents incorporaran les parades de taxi necessàries per al servei de la Fira.

S'estudiarà la incorporació d'un nou pas de vianants a la Gran Via de les Corts Catalanes a l'alçada del carrer Mèxic.

Caldrà restaurar els elements urbans que donen caràcter a l'espai públic monumental, caracteritzat per la seva simetria.

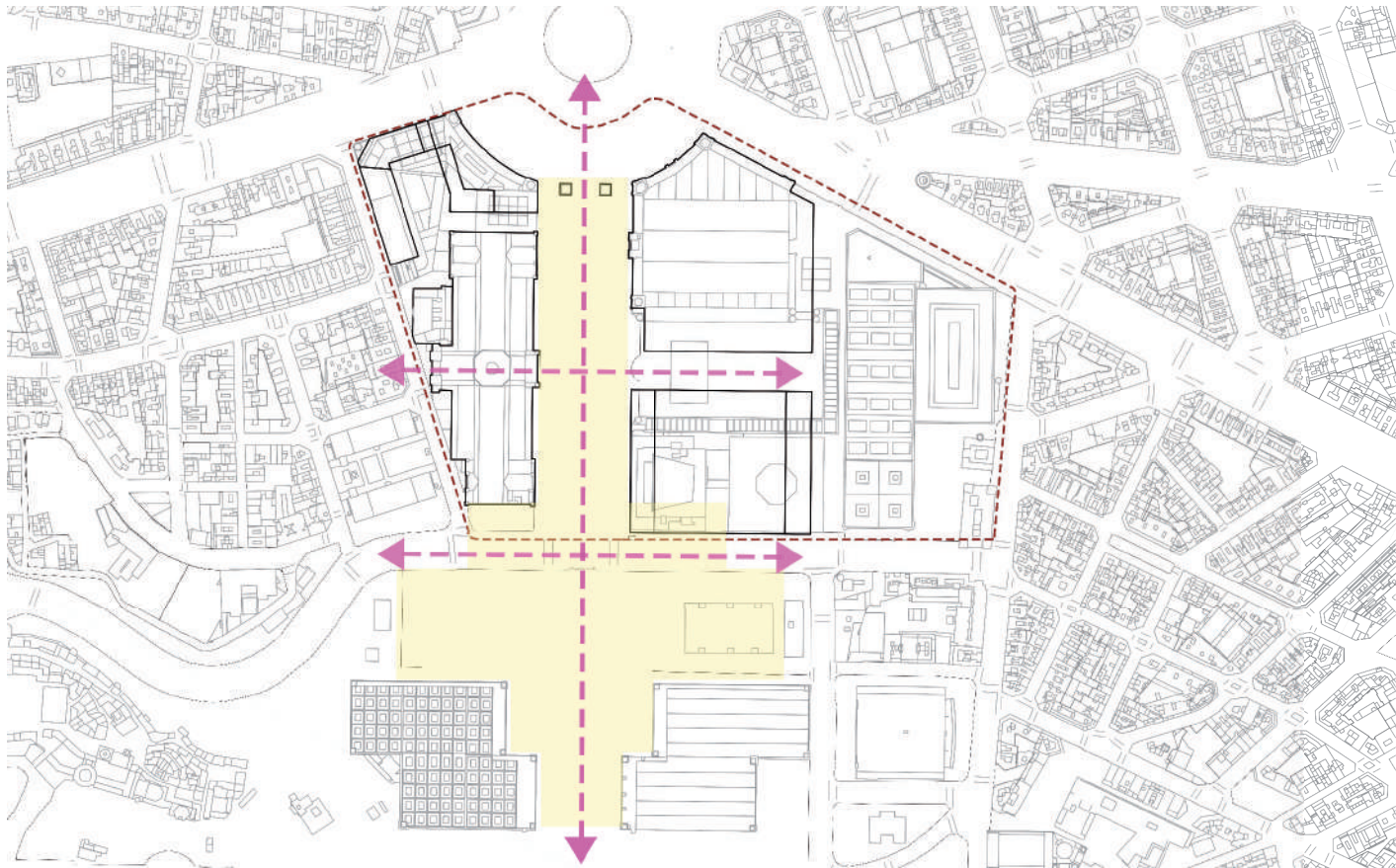
Es reconsideraran les passeres amb escales mecàniques que uneixen l'Avinguda Maria Cristina amb la Plaça Carles Buigas per tal que no entorpeixin la visió panoràmica de conjunt i millorin la perspectiva de gènere en aquest punt.

Caldrà reubicar les sortides i entrades de l'aparcament soterrat de l'Avinguda Rius i Taulet, gestionat per B:SM, per tal que no treguin espai de vorera als vianants, amb especial atenció a l'accés del carrer de Mèxic.

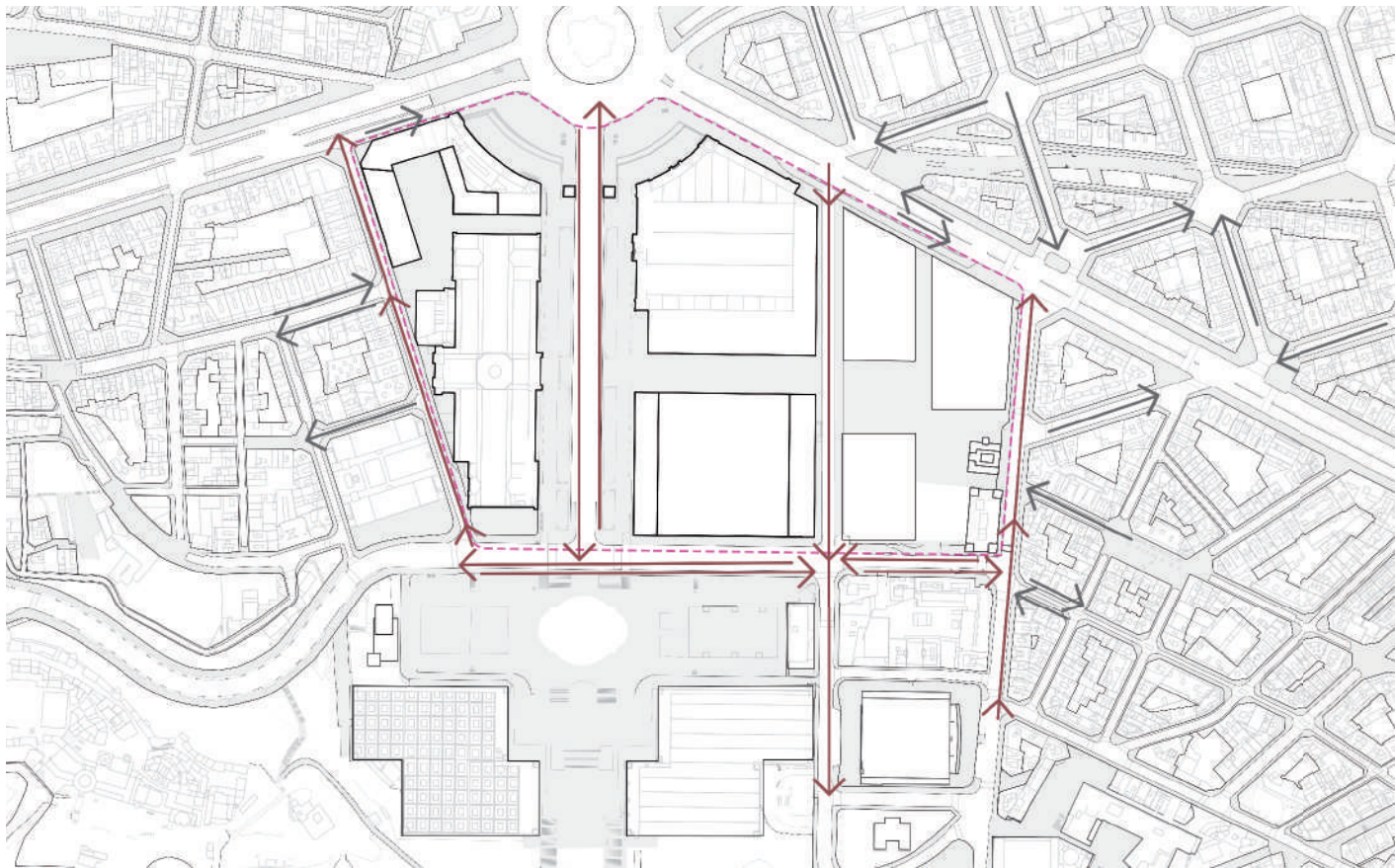
S'haurà de repensar la vegetació de l'Avinguda Maria Cristina amb l'objectiu de recuperar la contemplació dels edificis catalogats. Les espècies vegetals utilitzades seran triades d'acord amb el caràcter històric de l'emplaçament i adaptades a les noves necessitats davant el canvi climàtic (resistents a la sequera i a altes temperatures), prioritzant els arbres per aconseguir espais d'ombra de qualitat. En la configuració dels nous carrers, l'arbrat serà, prioritàriament, d'alineació.

El reg serà de degoteig i provinent d'una font d'aigua no potable (freàtica). Caldrà considerar l'ús de sistemes urbans de drenatge sostenible (SUDS) en funció de la ubicació i la tipologia de l'espai públic.

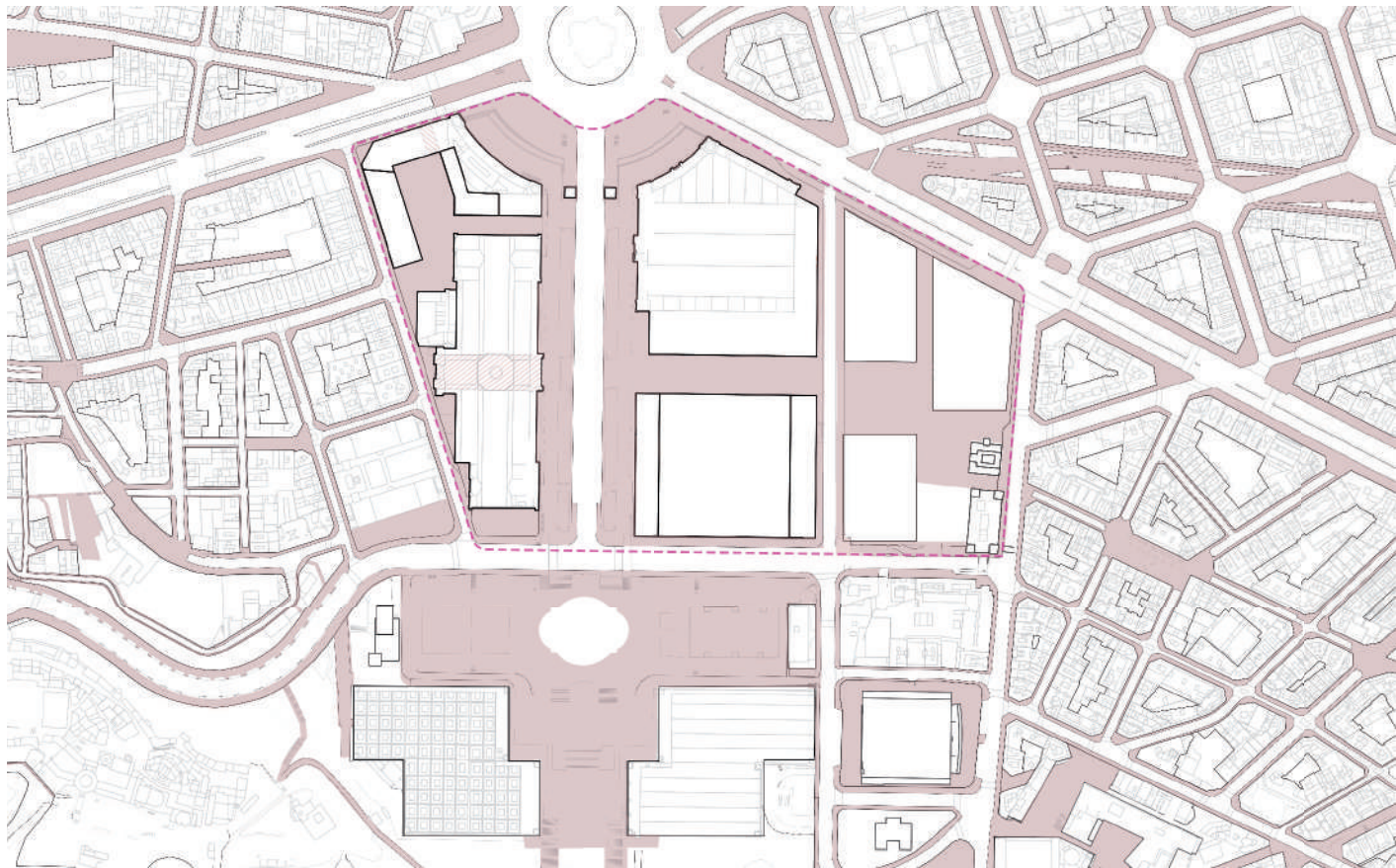
La urbanització dels espais exteriors que tinguin ús públic, com l'espai entre el Palau de les Comunicacions i el nou Palau Mutlifuncional, hauran de complir els estàndards municipals pel que fa a la urbanització com als serveis necessaris en subsòl (sanejament, xarxa de freàtic...).

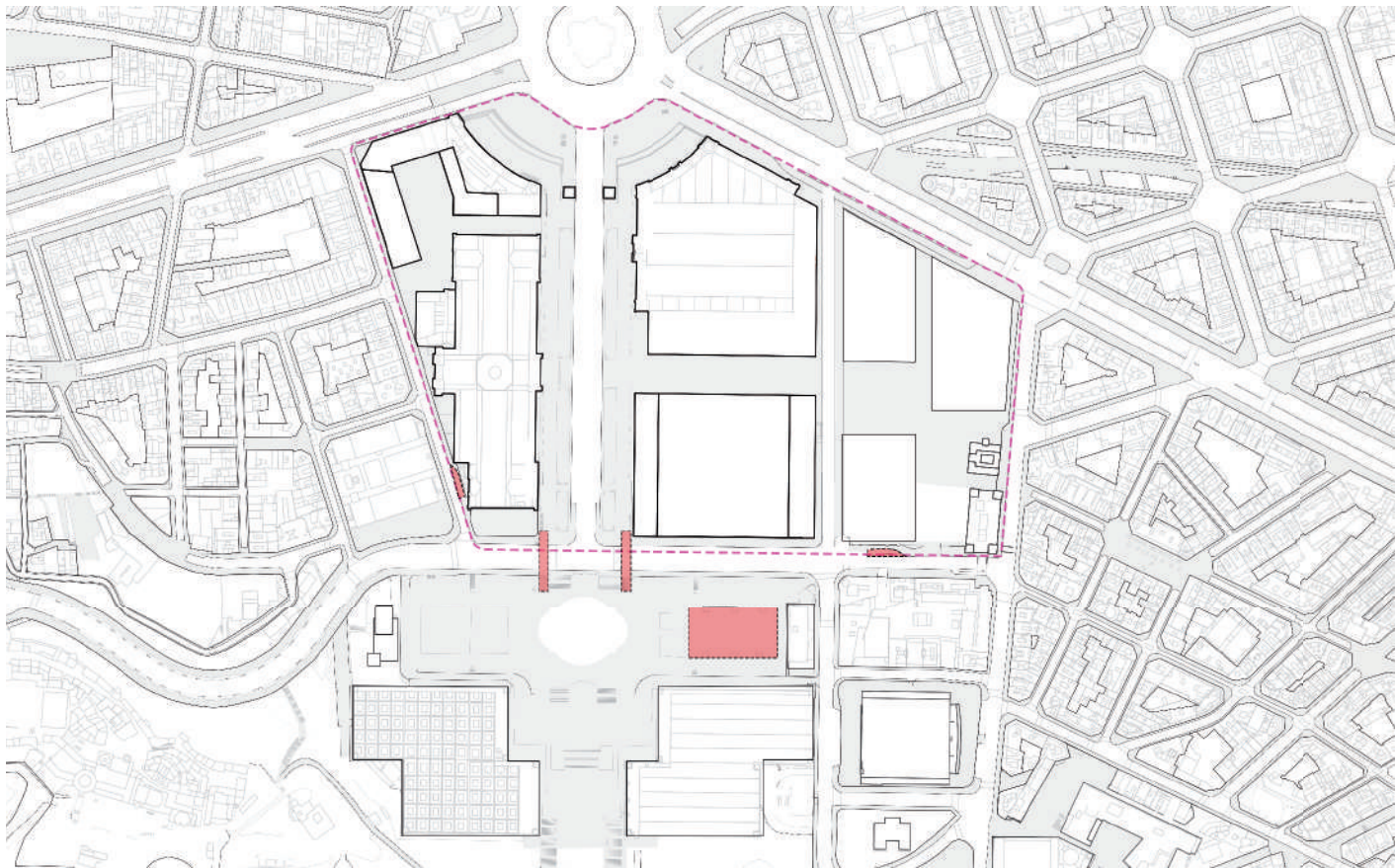
Eixos principals i espai públic monumental.*

Esquema de vialitat proposada.*

Espai públic de vianants.*

Elements i construccions que cal suprimir o reconsiderar en l'espai públic.*

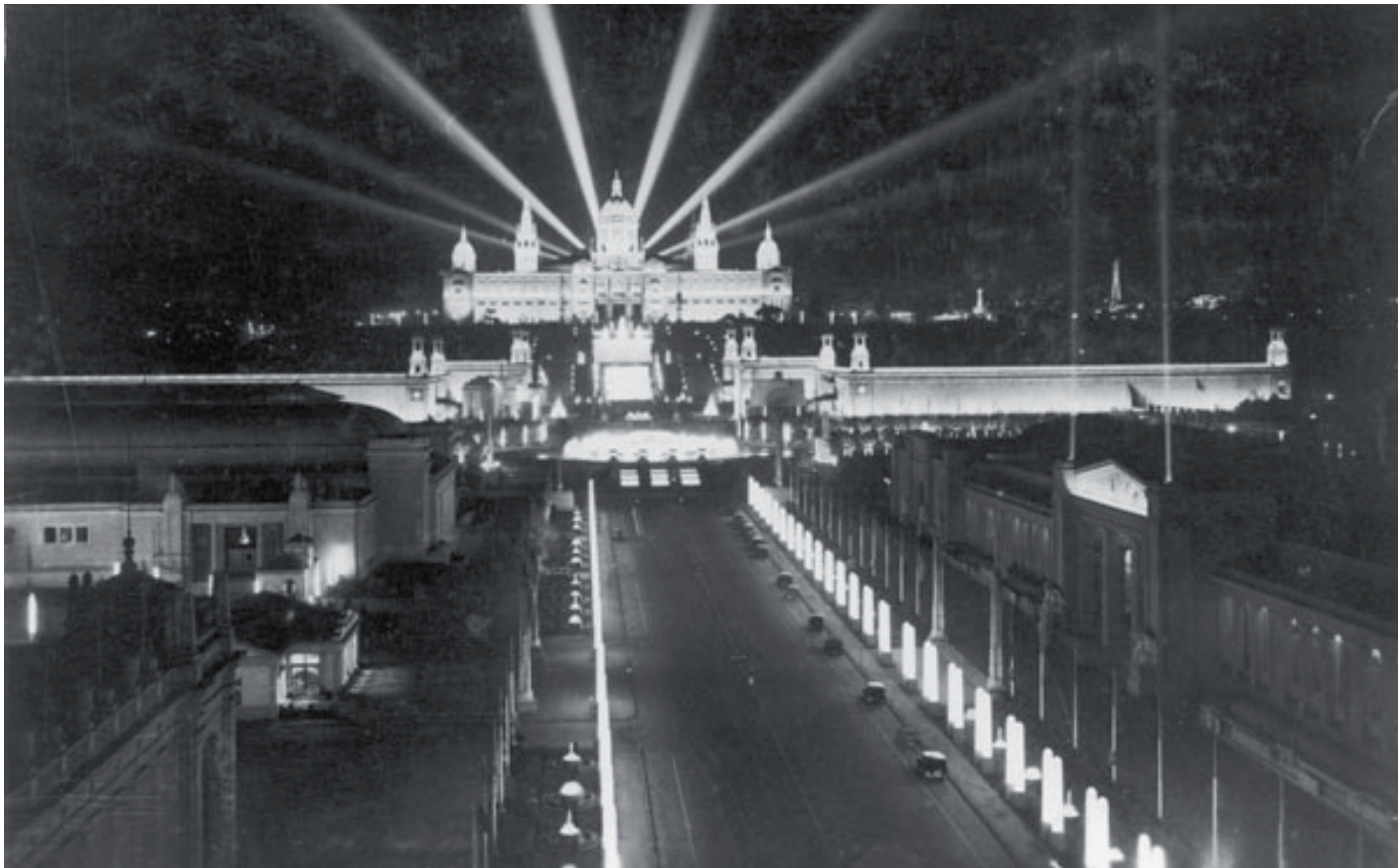
ELS SERVEIS URBANS I L'ENERGIA

Amb el terme màgic és com sovint els cronistes es refereixen a l'espectacle de la il·luminació que va instal·lar-se per l'exposició. Encara que es digué que aquest tipus d'il·luminació era la primera vegada que es feia, això no era cert, ja que en les exposicions de Rio de Janeiro de 1922 i de París 1925, es van utilitzar recursos similars, com els raigs en forma d'estrella del Palau Nacional.

A aquest espectacle hi contribuïa la Font Màgica, dissenyada per l'enginyer Carles Buïgas, amb una maquinària impulsora d'aigua, amb canvis de forma i de color, que juntament amb els espàrrecs de l'Avinguda Maria Cristina, els quatre nivells de cascades, la il·luminació de les façanes dels palaus i els raigs de llum del Palau Nacional constituïen una imatge de profunditat que performava aquest aire de grandiositat.

Les condicions actuals i els requeriments que demanem a l'energia i als serveis urbans són un gir coper-nicà en relació amb els l'Exposició Universal de 1929, on l'energia estava al servei de l'espectacle.

Avui, l'energia i els recursos naturals en l'edificació i l'espai públic es dissenyen amb l'objectiu de reduir la demanda i el consum, aplicant criteris de racionalitat, sostenibilitat i reutilització. En aquest sentit, els cri-teris d'intervenció que es plantegen s'han d'estudiar en el seu conjunt i no com a criteris aplicat de forma particular i individual, tractant els serveis urbans i l'energia com un sistema flexible i escalable.

Fotografia nocturna de l'Exposició Universal de 1929 amb la il·luminació i les fonts enceses.

CRITERIS D'INTERVENCIÓ:

AIGUA:

Caldrà minimitzar la demanda d'aigua dels edificis amb la implantació de sistemes d'estalvi, i maximitzar la substitució d'aigua potable per altres fonts alternatives del recurs en aquells usos que no requereixin aigua de tanta qualitat.

S'estudiarà la possibilitat de retenir i laminar dins de cada parcel·la la pluja associada a 10 anys de perío-de de retorn mitjançant cobertes-aljub o, si no fos possible, amb dipòsits soterrats. S'haurà de maximitzar el seu aprofitament com a recurs local d'aigua abans d'abocar-la a la xarxa de clavegueram.

ENERGIA:

Caldrà analitzar les necessitats energètiques dels diferents espais i fer una proposta energètica de con-junt, que permeti aprofitar les sinergies existents entre usos, tant pel que fa a l'aprofitament de possibles instal·lacions de generació com per solucions de climatització que permetin cobrir necessitats de calor i fred alhora.

Caldrà aplicar criteris de racionalitat energètica, reduir la demanda i el consum, i considerar la incorpora-ció de generació renovable tant a l'edificació com a l'espai públic.

Caldrà considerar la centralització dels sistemes de climatització i distribució. En aquest sentit, caldrà pre-veure que hi pot haver una gestió conjunta centralitzada de la climatització de tot l'àmbit, que s'analitzarà en paral·lel al desenvolupament dels projectes. Per tant, els sistemes que es plantegin en cada projecte hauran de ser flexibles i escalables i hauran de preveure un potencial futur desenvolupament d'una xarxa de calor i fred a l'entorn per proveir els diferents edificis i equipaments considerant una potencial gestió centralitzada.

Els projectes d'edificació hauran de complir el *Protocol d'energia per a edificis i equipaments municipals* de l'Ajuntament de Barcelona, que determina els requeriments energètics en relació amb l'eficiència ener-gètica, la generació i el monitoratge.

Tant als projectes d'edificació com als d'espai públic, caldrà donar compliment a la *Instrucció per a la incorporació de l'objectiu de la generació d'energia renovable en les actuacions municipals relacionades amb la redacció de projectes d'obres i d'instruments de planejament urbanístic*, de l'Ajuntament de Barce-lona.

Caldrà analitzar la gestió de l'energia generada, amb diferents plantejaments, des d'una mirada global a nivell de generació i plantejant autoconsums compartits o fins i tot en clau de comunitat energètica, o plantejaments més específics o individualitzats, optant per autoconsums individuals o escenaris mixtes en funció de cada cas.

A nivell d'integració, en tots els casos, tant pels sistemes passius com actius i per la incorporació de gene-ració, caldrà tenir en compte el caràcter patrimonial del conjunt i es vetllarà per la integració arquitectònica i paisatgística dels sistemes i instal·lacions. Aquesta integració tindrà un seguiment i coordinació entre els departaments corresponents durant el desenvolupament dels projectes.

ELS SERVEIS URBANS I L'ENERGIA

VERD I BIODIVERSITAT:

Les cobertes dels edificis hauran de ser actives, és a dir, que hauran de maximitzar les seves possibilitats de generació d'energia, biodiversitat (coberta verda), aprofitament d'aigua, ús social o la combinació d'aquests usos. En els edificis amb catalogació patrimonial, hi haurà un seguiment i coordinació entre els departaments corresponents durant el desenvolupament dels projectes.

S'estudiarà la incorporació de verd en les zones no edificades de les parcel·les, patis i passos transversals. També caldrà estudiar la viabilitat d'incorporar verd en espais de pas interiors, com per exemple, al Palau de la Metal·lúrgia.

Els edificis hauran d'incorporar criteris de biodiversitat, evitant façanes mirall per no provocar l'impacte d'ocells i afavorint el seu ús com a node amb elements que puguin ajudar a la biodiversitat.

MATERIALS:

Els edificis hauran de ser baix-emissius, fets amb materials que contemplin característiques com: d'origen reciclat, amb ecoetiqueta, de fabricació propera, fàcilment desmuntables i reciclables, durables, etc.

Els edificis hauran de ser saludables, tenint en compte criteris que contemplin la qualitat de l'aire, la regulació tèrmica eficient i adaptada a l'ús del lloc, el control de la humitat, l'ús de materials no-tòxics, la seguretat i el gènere, el soroll, la il·luminació natural, les vistes (en el cas de les oficines) i la ventilació.

En les situacions d'enderroc caldrà maximitzar la desconstrucció i el reaprofitament dels materials. També la correcta gestió dels residus i materials no reutilitzables.

El sistema de gestió i recollida dels residus quotidians de l'ús dels edificis haurà de ser centralitzada i dins dels edificis.

CONDICIONS I CRITERIS PER A LA RENOVACIÓ DELS PALAUS FIRALS DE MONTJUÏC

CRITERIS DE LES UNITATS

PALAU DE VICTÒRIA EUGÈNIA

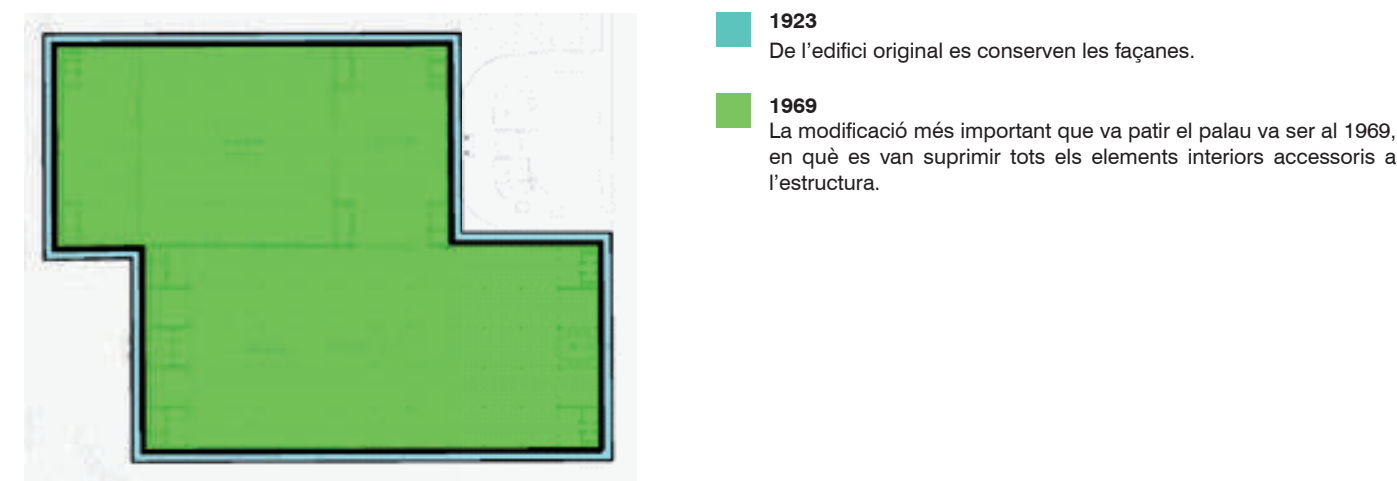
ANTECEDENTS:

El Palau d’Alfons XIII i el Palau de Victòria Eugènia són dos palaus bessons construïts al 1923, que Puig i Cadafalch va projectar el 1917. Col·locats a l’eix de l’avinguda principal, a mig camí entre el nivell de l’avinguda i les escalinates que pugen cap al Palau Nacional, perfectament simètrics entre sí, responen a l’eix de simetria que plantejava l’ordenació. A més, configuren el seu entorn organitzant el tancament de la plaça on s’ubiquen. Els dos palaus estan formats per dues naus adossades organitzades espacialment a partir d’una retícula integrada per mòduls quadrangulars estandarditzats, sense cap direccionalitat dominant, que es podia compartimentar o reorganitzar d’una forma canviant i variable segons els requisits expositius.

Aquest mateix criteri es tradueix en la concepció de l’estructura, tot i ser molt diferents entre els dos palaus, però concebudes amb la mateixa idea. En el cas del Palau de Victòria Eugènia, l’estructura és d’un sistema prefabricat de mòduls quadrats de formigó armat, un sistema de gran novetat per l’època. Aquests prefabricats descansen sobre un entremat metàl·lic ornamentat amb unes columnes i arcs d’estil clàssic, avui dia, desapareguts.

Les façanes de tots dos palaus es resolen amb un mur massís de 10-12 m d’alçada totalment cec, ja que la il·luminació era zenital. Estan acabades amb un relleu molt rebaixat de carreus i decorades amb esgrafiats de columnes salomòniques. La contundència de la façana només queda alleugerida pels portals d’accés en forma de marquesina i la coronació de les cantonades amb torres quadrangulars, tots ells elements d’inspiració barroca que remetien iconogràficament a la tradició barroca catalana i valenciana.

AVALUACIÓ CRONOLÒGICA:

Palaus d’Alfons XIII i de Victòria Eugènia l’any 1925.

Palau de Victòria Eugènia a l'actualitat.

CRITERIS D’INTERVENCIÓ:

- REHABILITACIÓ:**
Restauració integral de les façanes, recuperant els acabats previstos originalment de tots els paraments i elements arquitectònics que les componen.

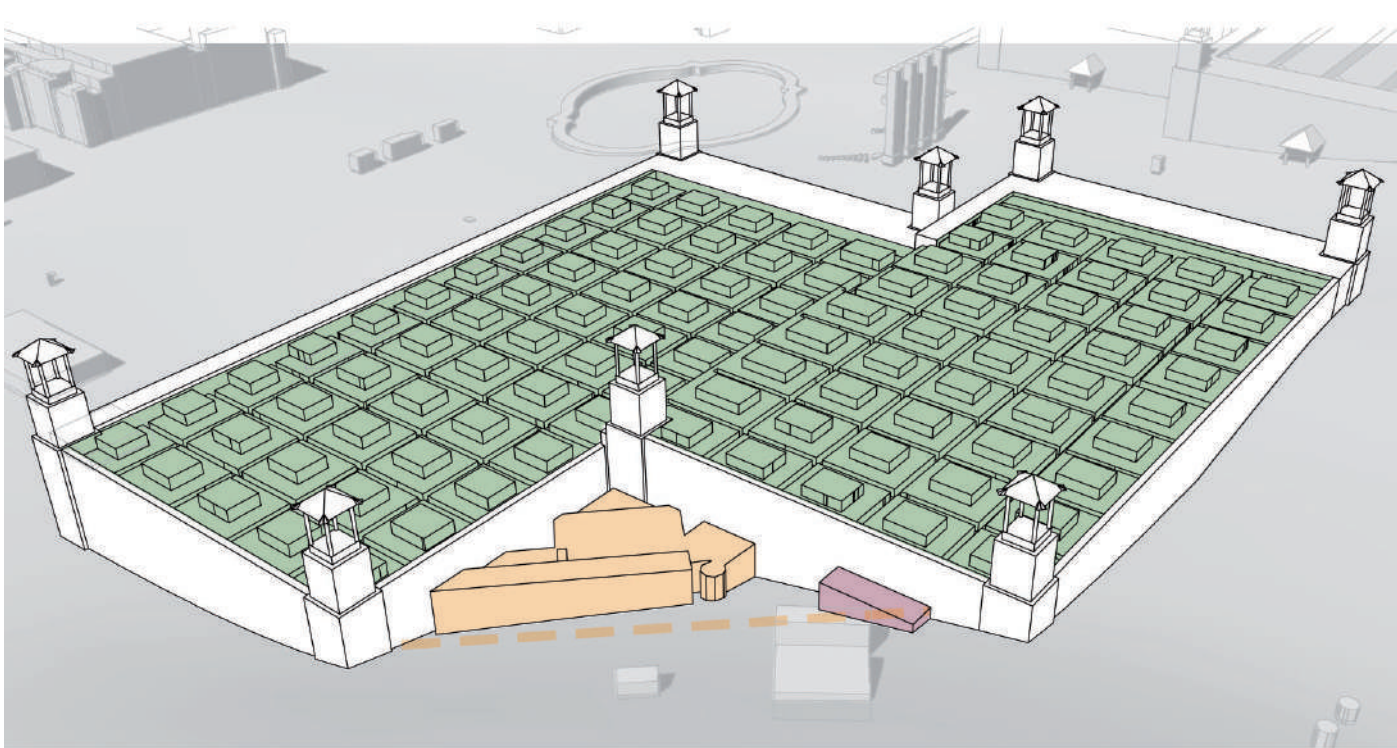
Serà obligatori mantenir la geometria original de la coberta. No s’hi podran incorporar cossos o elements afegits que tinguin caràcter permanent.
- RESTITUCIÓ:**
Caldrà revertir les alteracions que s’hagin dut a terme, si és el cas, de la composició arquitectònica de les façanes de l’edifici, així com restituir-ne els elements desapareguts que puguin ser reproduïts fidelment d’acord amb documentació d’arxiu.
- SUPRESSIÓ:**
Caldrà eliminar els cossos afegits distorsionadors del volum aparent original, a excepció del volum triangular reconegut en el planejament vigent (amb condicions).
- CONDICIÓ:**
El prisma triangular adossat a la façana posterior no visible des de l’espai públic, i reconegut pel planejament vigent, es podrà condicionar i ampliar de volum exclusivament per a usos logístics, d’accés i sortida de les obres, d’emmagatzematge, i per a serveis i instal·lacions necessàries per al bon funcionament del palau. L’alçada màxima d’aquest volum serà la corresponent a la cornisa de menor alçada dels murs on s’adosa, sense ocultar cap element decoratiu originari. Si bé el planejament permet l’ampliació de volum fins la cantonada, l’ocupació en planta haurà de deixar lliure i visible la base de la torre i la seva ornamentació. Les façanes d’aquest cos hauran de tenir un tractament diferenciat i harmònic amb l’acabat de les façanes del palau. En la trobada amb el pla de façana de l’edifici històric, caldrà que hi hagi algun gest arquitectònic amb l’objectiu de desmarcar-se’n i obtenir una lectura de volum annex.

Es podrà permetre la modificació d’elements estructurals amb la finalitat d’adaptar l’edifici als requisits del nou programa funcional, sempre que aquestes modificacions es redueixin al mínim imprescindible i es conservi visible un àmbit notable de l’estructura originària. A part d’altres àmbits, en els espais principals de l’edifici caldrà conservar la visió de l’estructura original en tota la seva alçada, amb la finalitat de posar en valor i reconèixer de seguida la configuració interior originària, evitant així que la conservació de l’estructura sigui un fet anecdòtic i residual.

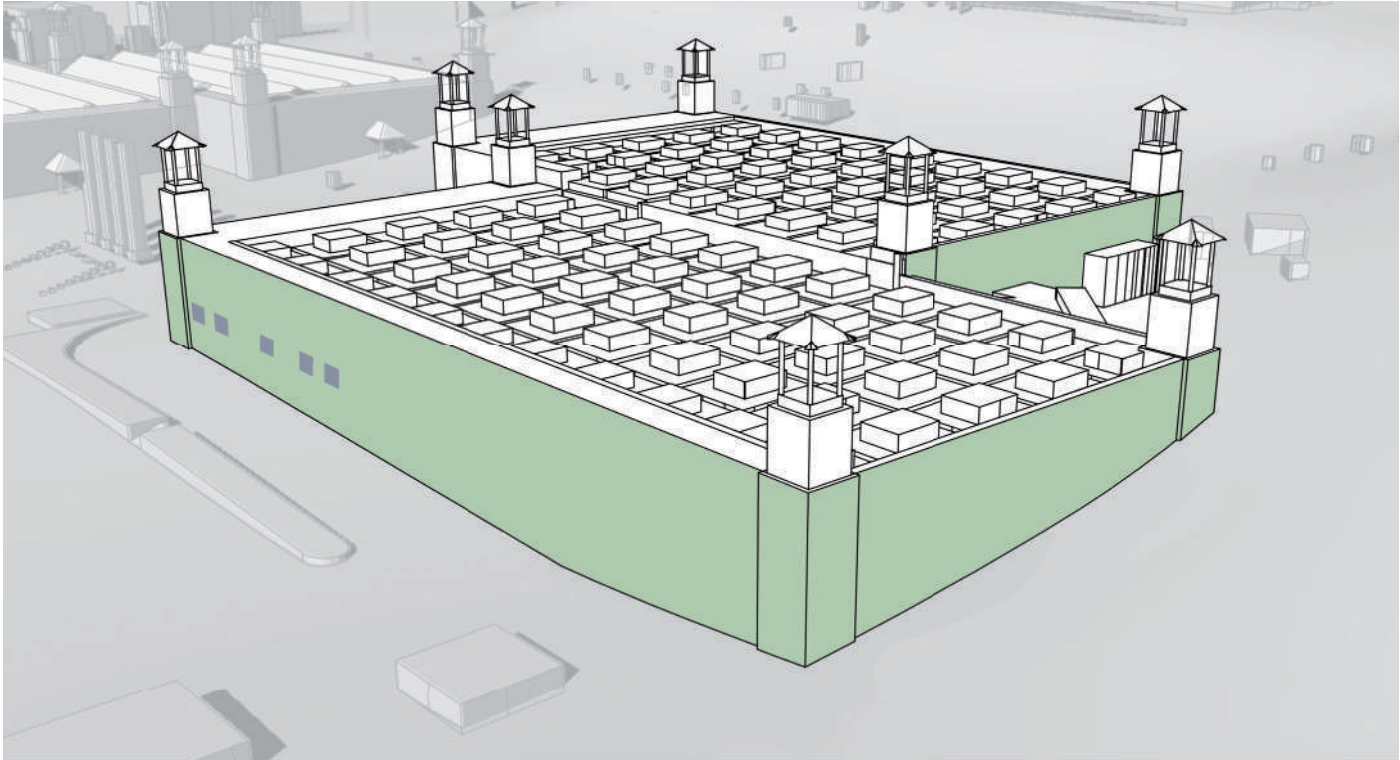
Tots els serveis i instal·lacions necessàries per al bon funcionament del palau hauran de quedar resolts dins del volum edificat.

Qualsevol actuació respectarà la simetria prevista inicialment amb el Palau d’Alfons XIII.
- CONSIDERACIÓ:**
Es podrà contemplar la possibilitat de realitzar noves obertures en el basament de l’edifici, sempre que es respecti un criteri compositiu equilibrat amb les façanes originals. Amb la finalitat de mantenir la simetria entre palaus, a nivell municipal es coordinarà la composició final de les façanes, amb especial atenció a la Plaça Carles Buïgas.

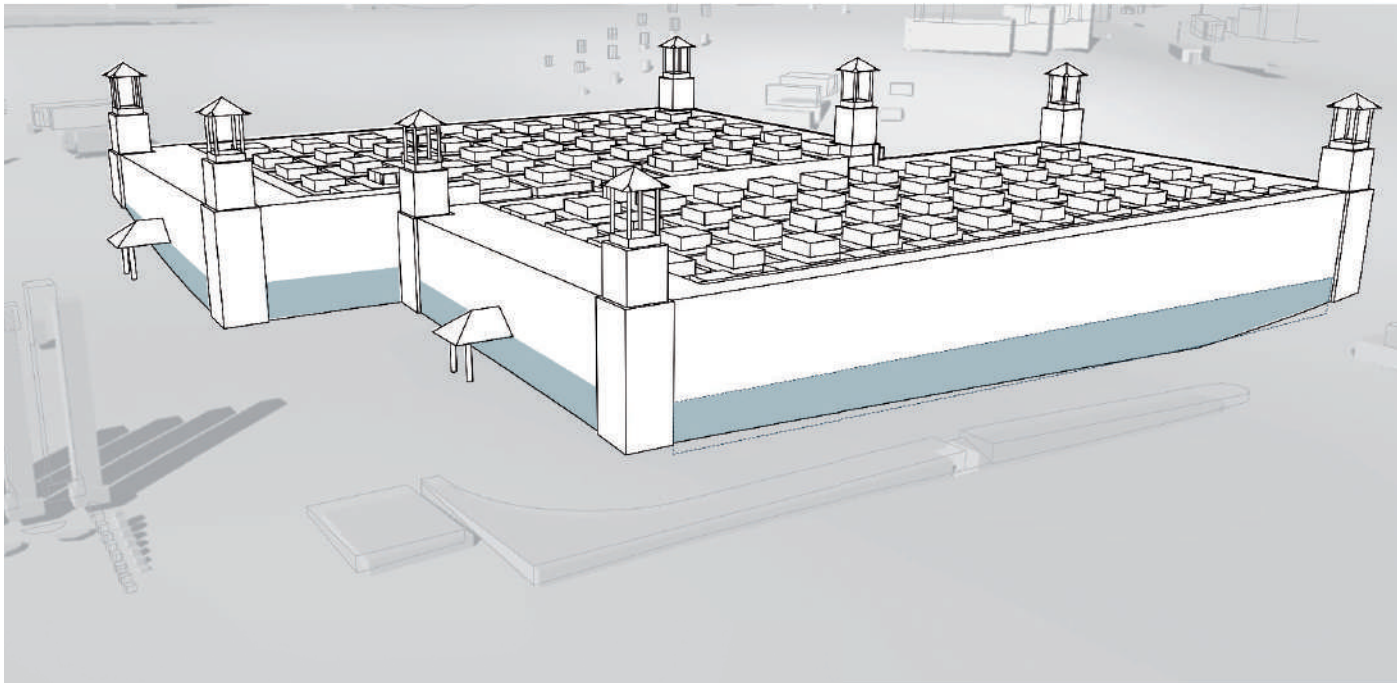
PALAU DE VICTÒRIA EUGÈNIA

- Supressió dels volums afegits al palau.
- Rehabilitació i manteniment de la geometria originals de la coberta.
- Condicció de volum que es pot condicionar o ampliar.

- Rehabilitació i restauració integral de les façanes.
- Restitució de la façana revertint les alteracions que s'han dut a terme.

- Consideració de noves obertures en el basament de l'edifici.

ANNEXOS CONSULTABLES

AIGUA:

Guia de criteris tècnics generals de la xarxa de clavegueram de la ciutat de Barcelona:

https://w110.bcn.cat/HabitatUrba/Continguts/Grup_denllacos/Minisites/PrescripcionsTechniques/Documentaci%C3%B3%20per%20%C3%A0mbits/BCASA_GuiaTecnicaClavegueram_setembre2015.pdf

Guia tècnica per al disseny de sistemes de drenatge urbà sostenible (SUDS):

https://ajuntament.barcelona.cat/ecologiaurbana/sites/default/files/PlecPrescripcionsTechniquesDrenatge_Guia.pdf

Pla tècnic per l'aprofitament de recursos hídrics alternatius de Barcelona:

<http://hdl.handle.net/11703/121227>

ENERGIA:

Protocol d'energia per a edificis i equipaments municipals:

<http://hdl.handle.net/11703/108948>

Instrucció per a la incorporació de l'objectiu de la generació d'energia renovable en les actuacions municipals relacionades amb la redacció de projectes d'obres i d'instruments de planejament urbanístic:

<http://hdl.handle.net/11703/117448>

VERD I BIODIVERSITAT:

Ordenança del medi ambient de Barcelona:

<http://hdl.handle.net/11703/86859>

Guia de terrats vius i cobertes verdes:

<http://hdl.handle.net/11703/86542>

BIBLIOGRAFIA

Llibres i documentació escrita:

De Solà-Morales, I. (1985). *L’Exposició Internacional de Barcelona 1914-1929: Arquitectura i Ciutat*. Fira de Barcelona.

Vilanova i Omedas, A. (2019). *Estudi històric-arquitectònic del recinte de la Fira de Montjuïc de la ciutat de Barcelona*.

Valdez, E. et al. (2023). *Modificació del Pla General Metropolità en l'àmbit de la Model i la Fira de Barcelona als districtes de Sants-Montjuïc i de l'Eixample*. Ajuntament de Barcelona.

Berwick y Alba, (Excmo Sr.) Duque de. (1931). *Catálogo Histórico y Bibliográfico de la Exposición Internacional de Barcelona*. 1929-1930, Tomo I, Madrid.

Felip Ordis, O. (2018). *Desmuntant la Secció Alemanya. Exposició Internacional de Barcelona de 1929. Arquitectura de Ludwig Mies van der Rohe i Lilly*. Tesi Doctoral, Universitat Politècnica de Catalunya, Barcelona.

Grandas, C. (1988). *L’Exposició Internacional de Barcelona de 1929*. Els llibres de la Frontera, Sant Cugat del Vallès.

Grandas, C. (2006). “*Arquitectura para una exposición: Barcelona 1929*”, a Artigrama, nº 21, 2006, pp. 105-125.

Grandas, C. (2020). “*L’Exposició Internacional del 1929 i la modernització de Barcelona*”, a Barcelona, capital de la radio, Barcelona.

Pujagut Pelegrí, M. (2010). *Palau d’Alfons XIII (originàriament Palau d’Art Modern) a l’Exposició Universal de Barcelona de 1929: Història, arquitectura i estudi de la construcció*. Projecte de fi de carrera, Arquitectura Tècnica, Universitat Politècnica de Catalunya, Barcelona, 2010.

Pradas, R., Montilla, R. (2015). *Fira de Barcelona, la transformación global*. Editorial Dièresis, Barcelona.

Rivas Bragado, D. (2015). *Palau de Victòria Eugènia a l’Exposició Internacional de Barcelona de 1929. Història, arquitectura i estudi de la construcció*. Projecte de fi de carrera, Arquitectura Tècnica, Universitat Politècnica de Catalunya, Barcelona.

Simón, J.A. (2014). “*La exposición Internacional de Barcelona en 1929 y su utilización propagandística. La montaña de Montjuïc, espacio público de ocio, cultura y deporte*”, a Diacronie. Studi di Storia Contemporanea, nº 18, 2, 2014.

VVAA (2022). *Estudi històric i arquitectònic dels pavellons del recinte Firal de Montjuïc. Pavellons del Vestit, Metal·lúrgia, Comunicacions i Alfons XIII*. Fira de Barcelona, Barcelona Regional i Ajuntament de Barcelona.

Plànols històrics:

Puig i Cadafalch, P. (1917). *Vista general de l’Exposició a Montjuïc per a 1917*. Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona, Fons Institucional. Exposició Internacional 1929. DGC10 Obres i Serveis R0520 30 abril 1915.

Amargós, J. (1890). *Projecte d’urbanització de la Fransa i terrenys immediats de la muntanya de Montjuïc*. Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona,. Q177 3 R6568.

Fotografies*:

Panoramic view of the Barcelona Exposition. Records of the Bureau of Foreign and Domestic Commerce (151-FC-106-67).

Jordi Vidal, S. (1929). *Vistes nocturnes del recinte de l’ Exposició Internacional de Barcelona de 1929*. Arxiu Fotogràfic de Barcelona. AFB2-004 Exposició Internacional de Barcelona de 1929.

Pobla, J.M. Arxiu històric de la Ciutat.

Gaspar Serra, J. (1923). *Vista aèria de les obres de l’Exposició de Montjuïc pels volts de 1923*. Arxiu Fotogràfic de Barcelona.

Canaan (2008). *Palacio de la Metalurgia, Montjuïc (Barcelona)*.

Casas Galobardes, G. (1929). *Vista del Palau de Projeccions des de les escales d’accés a la Font Màgica*.

König, F. (2013). *Palau de Congressos de Barcelona 2013*.

Esteves, A. (2016). *Barcelona - Palau de Congressos*.

**Les fotografies no citades són d’elaboració pròpia o retalls de Google street view.*

Arxius consultats:

Arxiu General de Fira de Barcelona. Fira de Barcelona.
Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona. Ajuntament de Barcelona.
Arxiu Fotogràfic de Barcelona. Ajuntament de Barcelona.
Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona. Ajuntament de Barcelona.

museunacional.cat

MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA